

માહનામા

(ગુજરાતી - માસિક)

ફૈઝાને મદીના

FAIZAN E MADINA

(GUJARATI - MONTHLY)

- ◆ કોરોના સે હમ કો બચા યા ઇલાહી 18
- ◆ છુટ્ટિયોં મેં કરને કે 5 કામ 19
- ◆ હમ થકે થકે સે કયૂં રેહતે હેં ? 23
- ◆ ઇમામે આઝમ ઓર ઇલ્મે હદીસ 32
- ◆ કબૂતર ચૌક 37
- ◆ આગ કે કંગન 43

ફૈઝાને મદીના

Monthly Magazine
FAIZANE MADINA (GUJARATI)

શાબાનુલ મોઅઝઝમ સિ. 1441 હિ. | જિલ્લ 2
એપ્રિલ સિ. 2020 ઈ. | શુભારા 1

માહનામા ફૈઝાને મદીના ધૂમ મચાએ ઘર ઘર
યા રબ જા કર ઇશકે નબી કે જામ પિલાએ ઘર ઘર

(અજ : અમીરે એહલે સુન્નાત. وكانت رضى الله عنه)

ફૈઝાને
મદીના

મિસ્તુલ ઉમ્મહ, કાસિદુલ મુન્મહ,
ઇમામે આ'ઝમ ફરીદે અફખમ હઝરતે સય્યિદુના
ઇમામ અબૂ હનીફા નોમાન બિન સાબિત رحمته الله عليه

ફૈઝાને
મદીના

આ'લા હઝરત ઇમામે એહલે સુન્નાત
મુજદિદે દીના મિલ્લત યાદ
ઇમામ અહમદ રજા ખાન رحمته الله عليه

ફરિયાદ	ઝેહની હમઆહંગી	2	મુનાજાત / નાત / કલામ	3
કુરઆનો હદીસ	મોજિજાતે મુસ્તફા	4		
	બૈતુલ હમ્દ	7	દજજાલ કે બારે મેં માલૂમાત	9
ફૈઝાને અમીરે એહલે સુન્નાત	કિસી ઇન્સાન કો ફરિશ્તા યા શૈતાન કેહના કેસા ? મઅ દીગર સુવાલાત	11		
દારુલ ઇફતા એહલે સુન્નાત	આબે ઝમ ઝમ કબ્ર યા કર્ન પર છિળકના કેસા ? મઅ દીગર સુવાલાત	13		
મઝામીન	સબ સે ઔલા વ આલા હમારા નબી	15		
	કામિલ મોમિન કે ઔસાફ	17	છુટ્ટિયોં મેં કરને કે 5 કામ	19
	હલાલો હરામ કે લિબરલ ઉસૂલ	21	હમ થકે થકે સે કયૂં રહેતે હૈં ?	23
તાજિરોં કે લિએ	અહકામે તિજારત	26		
બુઝુર્ગાને દીન કી સીરત	હઝરતે સય્યિદુના હકીમ બિન હિઝામ رضي الله عنه	28		
	અપને બુઝુર્ગોં કો યાદ રખિએ	30	ઇમામે આઝમ رحمته الله عليه ઔર ઇસ્મે હદીસ	32
બચ્ચોં કા માહનામા ફૈઝાને મદીના				
આઓ બચ્ચો ! હદીસે રસૂલ સુનતે હૈં	34	શબે બરાઅત કે પટાખે / હાઝિર જવાબ બચ્ચા	35	
ડસ્ટબીન કયૂં નારાઝ હુવા ?	36	કબૂતર ચૌક	37	
બચ્ચોં કી પહુંચ સે દૂર રખેં	38	નોંકરાની કા બેટા	39	
ઇસ્લામી બહનોં કા માહનામા ફૈઝાને મદીના				
ઇશકે રસૂલ ﷺ કા તકાઝા	41			
રમઝાન કી તય્યારી	42	આગ કે કંગન	43	
ઇસ્લામી બહનોં કે શરઈ મસાઈલ	45	બઘારે હુએ ગોલા કબાબ	46	
મુતફરિક	ઝિન્દગી સે ફાએદા ઉઠા લીજિએ !	47		
સેહ્લત વ તનહુરુસ્તી	કોલેસ્ટ્રોલ મેં મુફીદ ગિઝાએ	48		
કારેઈન કે સફહાત	નએ લિખારી	50		

મેહની હમ આહંગી

Mutual Understanding

દાવતે ઇસ્લામી કી મર્કઝી મજલિસે શૂરા કે નિગરાન મૌલાના મુહમ્મદ ઇમરાન અતારી

કિસી ભી ઘર, ઇદારે, દફતર યા ફેક્ટ્રી વગેરા કા નિઝામ બેહતર અન્દાઝ મેં ચલાને કે લિએ વહાં રેહને યા કામ કરને વાલે અફરાદ કે દરમિયાન ઝેહની હમ આહંગી (Understanding) ઝરૂરી હૈ. મદ્રસા, જામિઆ ઓફિસ વગેરા મેં એક સાથ કામ કરને વાલે અફરાદ કે દરમિયાન ઝેહની હમ આહંગી ઉસ ઇદારે (Institution) કી તરક્કી મેં નુમાયાં કિરદાર અદા કરતી હૈ, ઇસ કે બર અક્સ ઝેહની હમ આહંગી ન હોના કઈ તરહ કે નુક્સાનાત કા સબબ બન સકતા હૈ.

ઝેહની હમ આહંગી : એક સાથ રેહને યા કામ કરને વાલે અફરાદ કા એક દૂસરે કે જઝબાત વ અહસાસાત મસલન પસન્દ ના પસન્દ, ખુશી ગમી વગેરા કો સમજના ઓર ઇસ કા ખયાલ રખના ઝેહની હમ આહંગી કેહલાતા હૈ.

ઝેહની હમ આહંગી કે ફવાઈદ : ઘર કે અફરાદ મેં ઝેહની હમ આહંગી હો તો મહબ્બત ભરી ફઝા કાઈમ રેહતી હૈ. ઘર કા હર ફર્દ અપને મસાઈલ ઓર મુશ્કિલાત બિલા ઝિજક એક દૂસરે સે બયાન કર સકતા ઓર મુઆમલાત મેં મશ્વરા કર સકતા હૈ. દફતર, ફેક્ટ્રી યા કિસી ઇદારે મેં ઝેહની હમ આહંગી ઓર યગાનગત (યાની ઇત્તિફાક વ ઇત્તિહાદ) ભરા માહોલ હો તો કામ કી રફતાર ઓર મેયાર (Quality) મેં બેહતરી આતી ઓર ઇદારા તરક્કી કરતા હૈ. મદ્રસા યા જામિઆ મેં પઢાને વાલે અસાતેઝા, નાઝિમ ઓર દફતરી અમલે મેં ઝેહની હમ આહંગી સે પઢાઈ કે મેયાર મેં બેહતરી આતી ઓર મહબ્બત ભરી ફઝા કાઈમ હોતી હૈ. અલ ગરઝ ઝેહની હમ આહંગી જહાં ભી હો ફવાઈદ હી ફવાઈદ ઝાહિર હોતે હેં.

ઝેહની હમ આહંગી ન હોને કે નુક્સાનાત : ઘર કે અફરાદ મેં ઝેહની હમ આહંગી કા ફુકદાન હો તો ઘર કા હર ફર્દ એક દૂસરે સે ખિયા ખિયા રેહતા, અપને મસાઈલ ઓર પરેશાનિયાં કિસી પર ઝાહિર કરને સે ડરતા ઓર મશ્વરા કરને સે ઘબરાતા હૈ. દફતર યા ફેક્ટ્રી મેં એસા માહોલ હો તો પૈદાવાર (Production) ઓર કારકર્દગી મુતાસ્સિર હોતી હૈ. મદ્રસે યા જામિઆ મેં એસા માહોલ બન જાએ તો ન સિફ તાલીમી મેયાર પર મન્ફી અસર (Negative Impact) પળતા હૈ બલ્કે તલબા કી શખ્સિયત ભી ઇસ સે મુતાસ્સિર હો સકતી હૈ.

ઝેહની હમ આહંગી કાઈમ કરને કે મદની ફૂલ : સરકારે દો આલમ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે ઇન દો ફરામીન કો પેશે નઝર રખના ઝેહની હમ આહંગી સે ભરપૂર માહોલ કાઈમ કરને કે લિએ નિહાયત મુકીદ હૈ :

① ઐ અનસ ! બળોં કા એહતિરામ ઓર છોટોં પર શફકત કરો, જન્નત મેં મેરી રફાકત પા લોગે.

(شعب الايمان، 458/7، حدیث: 10981)

② જો હમારે બળોં કી ઇઝ્જત ઓર છોટોં પર શફકત ન કરે ઓર હમારે ઉલમા કા હક ન પેહચાને (યાની ઉન કા એહતિરામ ન કરે) વોહ મેરી ઉમ્મત મેં સે નહીં. (مسنداحمد، 412/8، رقم: 22819)

નોટ : યેહ મઝમૂન નિગરાને શૂરા કે બયાનાત ઓર શુફતૂગ વગેરા કી મદદ સે તથ્થાર કર કે ઉન્હેં ચેક કરવાને કે બાદ પેશ કિયા ગયા હૈ.

બકિયા સફહા નંબર 6 પર મુલાહઝા કીજાએ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ ؕ اَمَّا بَعْدُ ! فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ
इरमाने मुस्ताफ़ा صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ है : जो मुज़ पर रोते जुम्मा दुर्द शरीफ़ पढ़ेगा में कियामत के दिन उस की शफ़ाअत करूँगा.
 (جمع الجوامع للسيوطي، 7/199، حديث: 22352)

મુબાજા

મિટા મેરે રન્જો અલમ યા ઈલાહી
 અતા કર મુઝે અપના ગમ યા ઈલાહી
 જો ઈશ્કે મુહમ્મદ મેં આંસૂ બહાએ
 અતા કર દે વોહ યશમે નમ યા ઈલાહી
 દિખા દે મદીને કી ગલિયાં દિખા દે
 દિખા દે નબી કા હરમ યા ઈલાહી
 મુઝે દે દે ઈમાન પર ઈસ્તિકામત
 પએ સચ્ચિદે મુહતશમ યા ઈલાહી
 સદા કે લિએ હો જા રાઝી ખુદાયા
 હમેશા હો લુત્ફો કરમ યા ઈલાહી
 મેં તોહરીર સે દીં કા ડંકા બજા દૂં
 અતા કર દે એસા કલમ યા ઈલાહી
 તૂ **અતાર** કો બે સબબ બખ્શ મૌલા
 કરમ કર કરમ કર કરમ યા ઈલાહી

બાદ

જાનો દિલ યા રબ હો કુરબાને હબીબે કિબ્રિયા
 ઔર હાથોં મેં હો દામાને હબીબે કિબ્રિયા
 ઝિન્દગી હો યા મુઝે મૌત આએ દોનોં હાલ મેં
 મેં હૂં યા રબ ઔર બયાબાને હબીબે કિબ્રિયા
 બન કે મંગતા ઉન કે દર કે શાહે આલમ હો ગએ
 એ ઝહે કિસ્મત ગદાયાને હબીબે કિબ્રિયા
 બટતા હે કૌનેન મેં બાળા ઈસી સરકાર કા
 હેં ઝમીનો આસ્માં ખ્વાને હબીબે કિબ્રિયા
 કૌન હે જો ઈન કે ખ્વાને ફઝલ સે મેહરૂમ હે
 હેં ખલીલે હક ભી મેહમાને હબીબે કિબ્રિયા
 અકલે આલમ કી રસાઈ ઉન કે રુખે તક મુહાલ
 હાં ખુદા સે પૂછિએ શાને હબીબે કિબ્રિયા
 ફેઝે મુશિદ હે **જમીલે કાદિરી** તુમ પર કે સબ
 તુમ કો કેહતે હેં સના ખ્વાને હબીબે કિબ્રિયા

કલામ

નહી ઉમ્ર ગાફિલ ગંવાને કે કાબિલ
 અમલ કુછ તૂ કર લે દિખાને કે કાબિલ
 યેહ દુન્યા નહી મઝરઅએ આબિરત હે
 બતા ક્યા હે બોયા ઉગાને કે કાબિલ ?
 ન તાઅત સે મતલબ ન ખોફે ઈલાહી
 યેહી મુંહ હે જન્નત મેં જાને કે કાબિલ
 ગુનહગાર બન્દોં કે હામી ઓયાવર
 બહર હાલ હમ હેં નિભાને કે કાબિલ
 શહા અપને નામે કો કેસે સુનાઊં
 અમલ તો હેં સારે છુપાને કે કાબિલ
 મદીને મેં ગર મૌત આએ તો જાનૂં
 મેરે જુર્મ હેં બખ્શવાને કે કાબિલ
 હકીકત મેં **અય્યૂબ** દિલ કી તો યેહ હે
 કે તયબા હી બસ હે બસાને કે કાબિલ

અઝ : શૈબે તરીકત

અમીરે એહલે સુન્નાત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ
 વસાઈલે બખ્શિશ (મુરમ્મ) સ. 109

અઝ : મદાહુલ હબીબ મૌલાના

જમીલુરહમાન કાદિરી રઝવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ
 કબાલએ બખ્શિશ, સ. 60

અઝ : મૌલાના સચ્ચિદ અય્યૂબ અલી

રઝવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ
 શમાઈમે બખ્શિશ, સ. 49

શાહે આલમ દુન્યા કે બાદશાહ ખ્વાન : દસ્તરખ્વાન ખલીલે હક : હઝરતે સચ્ચિદુના ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام
મુહાલ : ના મુમકિન (Impossible) મઝરઅએ આબિરત : આબિરત કી ખેતી.

મોજિઝાતે મુસ્તફા

મુફતી મુહમ્મદ કાસિમ અત્તારી

ફરમાને બારી તઆલા હૈ :

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ۝﴾

તર્જમા : ઐ લોગો ! બેશક તુમ્હારે પાસ તુમ્હારે રબ કી તરફ સે વાઝેહ દલીલ આ ગઈ ઔર હમ ને તુમ્હારી તરફ રૌશન નૂર નાઝિલ કિયા. (النساء: 174, 6)

“بُرْهَان” સે મુરાદ એક કૌલ કે મુતાબિક કુરઆને મજહદ હૈ ઔર જમહૂર મુફસ્સિરીન કે મુતાબિક ઇસ સે મુરાદ રસૂલે કરીમ ﷺ હૈ. હઝરતે સુફ્યાન સૌરી, ઇમામ ઇબને જરીર તબરી, ઇમામ રાઝી ઔર અલ્લામા કુતુબી ને ફરમાયા કે “بُرْهَان” સે મુરાદ હઝરતે મુહમ્મદ ﷺ ઔર ઇમામ અબૂ હયાન અલ્ખુરૈઝી અલ્બઝઝાઝી હુમૈદી : ફરમાન હૈ : رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاسْمُ الْجَنَّةِ عَلَى الْبُرْهَانِ هُوَ مُحَمَّدٌ : જમહૂર કા મૌકિફ યેહ હૈ કે આયત મેં “بُرْهَان” સે મુરાદ મુહમ્મદ મુસ્તફા હૈ.

(البحر المحیط، النساء، تحت الآية: 174/3: 570)

અલ્લાહ તઆલા ને હર નબી કો મોજિઝા અતા ફરમાયા ઔર હમારે નબી ﷺ કો સબ સે ઝિયાદા મોજિઝાત અતા કિએ હતાકે આપ કો સરાપા મોજિઝા બના કર ભેજા. મોજિઝે કા લફઝી માના હૈ : “આજિઝ કર દેને વાલી શૈ” મોજિઝા ઝાહિરી અસ્બાબ વ આદત સે હટ કર ઝુહૂર પઝીર હોતા હૈ. ખિલાફે આદત વ અસ્બાબ કા મતલબ યેહ હૈ કે

હમારી દુન્યા કે ઝાહિરી અસ્બાબ કે બગૈર ઔર રૂટીન મેં એસા નહીં હોતા જેસે કોઈ ઝમીન કો ઇશારા કરે તો ઉસ સે પાની કા યશ્મા ઉબલ પળે.

આદતો અસ્બાબ સે હટ કર જો મુવાફિક ચીઝ વાકેઅ હો ઉસ કી પાંચ કિસ્મેં હૈં (1) **ઈરહાસ** : નબી સે જો ખિલાફે આદત બાત એલાને નબુવ્વત સે પેહલે ઝાહિર હો ઉસ કો ઇરહાસ કેહતે હૈં જેસે પથ્થર કા સલામ કેહના (2) **મોજિઝા** : નબી સે એલાને નબુવ્વત કે બાદ એસી ખિલાફે અસ્બાબ વ આદત ઝાહિર હોને વાલી ચીઝ જિસ કી મિસ્લ લાને સે મુન્કિરીન આજિઝ હોં જેસે ઉંગલિયોં સે પાની કે યશ્મે જારી કરના, (3) **કરામત** : વલી સે જો બાત ખિલાફે આદત સાદિર હો ઉસ કો કરામત કેહતે હૈં જેસે દૂર દરાઝ સે મદદ કરના, (4) **મઊનત** : આમ મોમિનીન સે જો બાત ખિલાફે આદત સાદિર હો ઉસ કો મઊનત કેહતે હૈં જેસે ભૂક કે વક્ત ગૈબ સે ખાના ઝાહિર હો જાના, (5) **ઈસ્તિદ્રાજ** : બેબાક હુજાજા યા કુફકાર સે જો બાત ઉન કે મુવાફિક ઝાહિર હો ઉસ કો ઇસ્તિદ્રાજ કેહતે હૈં જેસે હવા મેં ઉળના. (بهار شریعت، 58/1 والنبراس، ص 272 مع التسهيل)

ઈરહાસ વ મોજિઝા દોનોં કા તઅલ્લુક નબી હી સે હોતા હૈ અલબત્તા ઇન મેં ફર્ક યેહ હૈ કે ઇરહાસ એલાને નબુવ્વત સે પેહલે ઔર મોજિઝા એલાને

નબુવ્વત કે બાદ હોતા હૈ જૈસે નબિયે કરીમ ﷺ કે એલાને નબુવ્વત સે પેહલે આપ પર બાદલોં કા સાયા કરના યા શકે સદ્ર (યાની ફરિશ્તોં કા આપ ﷺ કા સીનએ અક્દસ ખોલના) ઈરહાસાત હૈં જબ કે એલાને નબુવ્વત કે બાદ શકે સદ્ર મોજિજા હૈ.

મોજિજે કે લિએ કુરઆને મજ્દ મેં આયત, બયિનહ, બુરહાન, તાઈદો નુસરતે મિનલ્લાહ કે અલ્ફાઝ વારિદ હુવે હૈં. મોજિજે કી હિક્મત **અલ્લાહ** તઆલા કી તરફ સે ઈસ બાત કી તાઈદો તસ્દીક હૈ કે યેહ સચ્ચા નબી હૈ જૈસે કોઈ શખ્સ કિસી બાદશાહ કા નુમાઈન્દા હોને કા દાવા કરે ઔર કહે કે બાદશાહ મેરે ઈસ નુમાઈન્દા હોને કી તસ્દીક કે તૌર પર મેરી બાત માનેગા ફિર વાકેઈ ઉસ કે કેહને પર બાદશાહ કિસી કી સઝા મુઆફ કર દે યા કિસી કો ખઝાના દે દે.

તમામ નબિયોં કો મોજિજાત અતા કિએ ગએ જિન મેં મુતઅદદ કા ઝિક્ક કુરઆનો હદીસ મેં હૈ ઔર અઈમ્મએ દીન કી તસરીહાત કે મુતાબિક સબ નબિયોં કો મોજિજાત હમારે પ્યારે આકા ﷺ કે તવસ્સુલ હી સે મિલે જૈસે ઈમામ બૂસૈરી ફરમાતે હૈ :

وَكُلُّ آيَةٍ أُنْزِلَتْ فِي الْقُرْآنِ بِهَا فَاتِنًا أَتَّصَلَتْ مِنْ تَوْرَةٍ بِهِمْ فَاتِنَةٌ شَمْسٌ فَضَّلْهُمْ كَوَاكِبُهَا يُظْهِرُونَ أَتَوَارِهَا لِلنَّاسِ فِي الظُّلَمِ

તર્જમા : (1) તમામ મોજિજાત જો અમ્બિયાએ કિરામ ﷺ લાએ વોહ ઉન કો હમારે નબી ﷺ કે નૂર હી કે ફૈઝાન સે મિલે. (2) હમારે નબી ﷺ ફઝલે ઈલાહી કે રૌશન આફતાબ હૈં જબ કે બકિય્યા સારે નબી ઈસ આફતાબ કે ચમકતે સિતારે હૈં જિન કે અન્વાર લોગોં પર તારીકિયોં મેં ચમકતે હૈં.

આલા હઝરત રહ્માતે હૈં :

وَرَبِّ الْعَرْشِ جِيس કો જો મિલા ઉન સે મિલા

બટતી હૈ કૌનેન મેં નેમત રસૂલુલ્લાહ કી

(હદાઈકે બખ્શિશ, સ. 152)

ઔર યેહ બાત સૂરએ આલે ઈમરાન કી આયત નમ્બર 81 યાની મીસાકે અમ્બિયા વાલી આયત સે ઝાહિર હૈ ઔર યેહી બાત હુઝૂરે પુરનૂર ﷺ ને ખુદ ઈરશાદ ફરમાઈ : **તર્જમા :** મેં તક્સીમ કરને વાલા હૂં ઔર **અલ્લાહ** અતા ફરમાતા

હૈ. (بخاری، 43/1، حدیث: 71). યહાં ન તો ખુદા કે દેને મેં હદ હૈ ઔર ન હુઝૂર ﷺ કે તક્સીમ કરને મેં ઔર ન લેને વાલોં મેં.

નબિયે કરીમ ﷺ ઔર દીગર અમ્બિયા કે મોજિજાત મેં મુતઅદદ ફર્ક :

પેહલા ફર્ક : રસૂલે કરીમ ﷺ કો

હર નબી સે અફઝલ મોજિજા મિલા, મસલન મેરાજે ઈબ્રાહીમ ઔર મેરાજે મુસ્તફા કા ફર્ક દેખે. વહાં સચ્ચિદુના ઈબ્રાહીમ ﷺ કો ઝમીન પર ખળા કર કે આસ્માનોં ઝમીન કી નિશાનિયાં દિખાઈ, ફરમાયા :

﴿وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾

ઔર ઈસી તરહ હમ ઈબ્રાહીમ કો આસ્માનોં ઔર ઝમીન કી અઝીમ સલ્તનત દિખાતે હૈં. (75: الانعام, 7) ઔર યહાં અપને હબીબ ﷺ કો નીંદ સે જગા કર, અફઝલ તરીન ફરિશ્તા ભેજ કર, આસ્માનોં સે ઊપર બુલા કર મેરાજ કા શરફ અતા કિયા,

﴿سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا﴾

પાક હૈ વોહ ઝાત જિસ ને અપને ખાસ બન્દે કો રાત કે કુછ હિસ્સે મેં મસ્જિદે હરામ સે મસ્જિદે અક્સા તક સૈર કરાઈ. (15: બ્કી આયત: 1) ઔર સૂરએ નજમ મેં આસ્માનોં સે ઊપર જાને કા તઝકિરા હૈ.

યૂહી હઝરતે મૂસા ﷺ કો મોજિજાએ કલામ અતા ફરમાયા : ﴿وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا﴾ ઔર **અલ્લાહ** ને મૂસા સે હકીકતન કલામ ફરમાયા. (6: النسخة: 164) લેકિન મુતાલબએ દીદાર પર મન્અ કર દિયા

﴿مَرْبِّي أَنظُرَ إِلَيْكَ﴾ قَالَ لَنْ تَرَانِي ! મેરે રબ ! મુઝે અપના જલ્વા દિખા તાકે મેં તેરા દીદાર કર લૂં. ફરમાયા તૂ મુઝે હરગિઝ ન દેખ સકેગા. (9: الاعراف: 143) લેકિન અપને હબીબ ﷺ કો બગૈર અર્જો દરખવાસ્ત કે ખુદ અપને પાસ બુલા કર દીદાર કા શરફ અતા કિયા

﴿ثُمَّ وَاقْتَدَىٰ ۖ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ۖ فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ۖ﴾

ફિર વોહ જલ્વા કરીબ હુવા ફિર ઔર ઝિયાદા કરીબ હો ગયા તો દો કમાનોં કે બરાબર બલ્કે ઉસ સે ભી કમ ફાસિલા રેહ ગયા ફિર ઉસ ને અપને બન્દે કો વહી ફરમાઈ જો ઉસ ને વહી ફરમાઈ. (8-10: النجم: 27) ઔર ફરમાયા : ﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ﴾ ઔર ન કિસી તરફ ફિરી ઔર ન હદ સે બઢી. (27: النجم: 17)

દ્વસરા ફર્ક : હુઝૂર صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم کو सभ से ज़ियादा मोजिआत मिले जैसाके कुतुबे अहादीस व फ़ज्जाल मसलन दलायले नबुव्वत, पसाईसे कुब्रा और हुज्जतुल्लाहि अलल आलमीन के मुतालअे से जाहिर है नीज़ औलिया की करामात भी अपने नबी का मोजिआ ही होती हैं के उन्ही की पैरवी की बरकत से येह मकाम मिलता है और उम्मत मुहम्मदिया के औलियाओ किराम की करामात शुमार से बाहर है और येह सभ करामात हुज़ूरे पुरनूर صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰलِہٖ وَسَلَّم के मोजिआत हैं.

तीसरा फ़र्क : नबिये करीम صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰलِہٖ وَسَلَّم के कहीं मोजिआत ऐसे हैं के ओक मोजिआ में बहुत से मोजिआ हैं जैसे कुरआन और मेराज के येह दो मोजिआ हैं लेकिन इन दोनों के ज़िम्न में बेशुमार मोजिआत मौजूद हैं.

चौथा फ़र्क : हर नबी के ज़माने में जो चीज़ राईज थी उस नबी को उस से मिलता जुलता मोजिआ दिया गया जैसे ज़माने मूसा में ज़ादू का जोर था, ज़माने सुलैमान में ज़िन्नात और ज़ादू की कसरत थी, ज़माने ईसा में तिब्ब तरक्की पर थी तो **अल्लाह** तआला ने उन्हें भी लोगों को इसी तरह की चीज़ों में आजिज़ कर देने वाले मोजिआत दिये और यूंके हज़ूर صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰलِہٖ وَسَلَّم कियामत तक वाजिबुल इत्तिबाअ नबी हैं तो इसाहत, ज़ादू, तिब्ब, ताकत, साईन्स, सेटेलाईट सभ किस्मों के मोजिआत दिये मसलन इसाहतो बलागत के मुकाबले में इसीछो बलीग कुरआन दिया जिस जैसी ओक छोटी सी सूरत बनाना भी मुमकिन नहीं. ज़ादूगर कड़ा गया तो आप صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰलِہٖ وَسَلَّم ने याद को दो टुकड़े कर दिया जो कोई ज़ादूगर नहीं कर सकता. तिब्ब ने तरक्की करनी थी तो आका करीम صَلَّय اللہُ عَلَیْہِ وَاٰलِہٖ وَسَلَّم ने हाथ से छू कर और लुआबे दहन से बीमारों को शिफायाब कर दिया. साईन्स का भलाई सफ़र का ज़माना आना था तो मुस्तफ़ा करीम صَلَّय اللہُ عَلَیْہِ وَاٰलِہٖ وَسَلَّم को मेराज का मोजिआ दिया गया. सेटेलाईट का ज़माना आना था तो सारी कायेनात को आप के सामने कर दिया, युनान्चे, इरमाया : तर्जमा : बेशक **अल्लाह** तआला ने मेरे लिखे दुन्या बुलन्द कर दी तो मैं उस की तरफ़ और जो उस में कियामत तक होने वाला है उस की तरफ़ ऐसे देખता हूँ जैसे अपना येह

हाथ देખता हूँ. (14112) حدیث: (318/13) معجم کبیر، और इरमाया : तर्जमा : तो मेरे लिखे हर शै भूब ज़ाहिर हो गई और मैं ने जान लिया. (3235) حدیث: (221/5) तर्जमा

حسن یوسف دم عیسیٰ ید بیضاداری
آنچه خواباں همه دارند توتنهاداری

या रसूलल्लाह صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰलِہٖ وَسَلَّم ! आप के पास यूसुफ़ का हुस्न, ईसा का हुस्न, ईसा का हुस्न की शिफा बर्शी की ताकत और मूसा का हुस्न के यमकते हाथ वाला मोजिआ है. जो भूबियां दीगर तमाम अम्बिया अलैहिं सलाम में थीं वोह सभ आप की जात में मौजूद हैं.

બકિયા ફરિયાદ

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈઓ ! ઘર યા દફતર વગેરા મેં ઉમૂમન દો કિસ્મ કે અફરાદ હોતે હેં, કુછ અફરાદ ઉમ્ર યા મર્તબે કે લેહાઝ સે બળે હોતે હેં ઓર કુછ છોટે. અગર હર શખ્સ ખુદ સે છોટે કે સાથ શફકત વ મહબ્બત ઓર બળે કે સાથ અદબો એહતિરામ કા રવયા ઇખ્તિયાર કર લે તો ઇન્ શાં અલ્લહ કઈ મસાઈલ ખુદ બ ખુદ હલ હો જાએંગે.

મેરી તમામ આશિકાને રસૂલ સે **ફરિયાદ** હે કે અપને અન્દર શફકત વ એહતિરામ પૈદા કીજિએ, અચ્છી અચ્છી નિયતોં કે સાથ બળોં કા એહતિરામ ઓર છોટોં પર શફકત કીજિએ, ઇન્ શાં અલ્લહ ઇસ કી બદૌલત અપને મુતઅલ્લિકીન કે સાથ આપ કી ઝેહની હમ આહંગી હો જાએગી ઓર દીનો દુન્યા કે બેશુમાર ફવાઈદ હાસિલ હોંગે. **અલ્લાહ** કરીમ અપને હબીબ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે સદકે હમેં દુન્યા ઓ આખિરત કી ખેરો ભલાઈ અતા ફરમાએ. اَمِيْن بِحَا۟لِ النَّبِیِّ الْاَمِيْن صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم.

હટીસ શરીફ ઓર ઉસ કી શર્હ

એજાઝ નવાઝ અતારી મદની

અલ્લાહ કે પ્યારે રસૂલ હઝરતે મુહમ્મદ મુસ્તફા صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાન હૈ : જબ કિસી શખ્સ કા બેટા ઇન્તિકાલ કર જાતા હૈ તો **અલ્લાહ** કરીમ ફરિશતોં સે દરયાફત ફરમાતા હૈ કે તુમ ને મેરે બન્દે કે બેટે કી રૂહ કબ્જ કર લી ? તો વોહ અર્ઝ કરતે હૈં : હાં. ફિર ફરમાતા હૈ : તુમ ને ઉસ કે દિલ કા ફલ તોળ લિયા ? તો વોહ અર્ઝ કરતે હૈં : હાં. ફિર ફરમાતા હૈ : મેરે બન્દે ને ક્યા કહા ? તો વોહ અર્ઝ કરતે હૈં : **يَا بَارِئُ** યાની ઉસ ને તેરી તારીફ કી ઓર **يَا مُنِیُّ** યાની પઢા. ” તો **અલ્લાહ** પાક ફરમાતા હૈ : **يَا بَارِئُ** યાની મેરે ઇસ બન્દે કે લિએ જન્નત મેં એક ઘર બનાઓ ઓર ઉસ કા નામ બૈતુલ હમ્દ રખો. ”⁽¹⁾

આમાલ પર જન્નત કે મહલ્લાત કે નામ :

મશહૂર મુહદ્દિસ, હકીમુલ ઉમ્મત મુફતી અહમદ યાર ખાન નઈમી **رَحْمَةُ اللہِ عَلَیْہِ** ફરમાતે હૈં : યેહ સુવાલ વ જવાબ ઉન ફરિશતોં સે હૈ જો મય્યત કી રૂહ બારગાહે ઇલાહી મેં લે જાતે હૈં ઇસ સે મક્સૂદ ઉન્હેં ગવાહ બનાના વરના રબ તઆલા અલીમો ખબીર હૈ. ખયાલ રહે કે જન્નત મેં બાઝ મહલ (Palace) રબ કી તરફ સે પેહલે હી બન ચુકે હૈં ઓર બાઝ ઇન્સાન કે આમાલ પર બનતે હૈં, યહાં ઉસ દૂસરે મહલ કા ઝિક હૈ જેસે યહાં મકાનો કે નામ કામોં સે હોતે હૈં વૈસે હી વહાં ઉન મહલ્લાત કે નામ આમાલ સે હૈં. ⁽²⁾

બચ્ચોં કે ઇન્તિકાલ પર સબ્ર ઓર ઉસ કા

અજ : બચ્ચોં કે ઇન્તિકાલ પર સબ્ર કરને કા ભી

બેશુમાર અજો સવાબ હૈ અગર્યે ના બાલિગ ઓલાદ કે ઇન્તિકાલ પર ગમગીન હો જાના બલ્કે રોના ન સિર્ફ ઓલાદ સે મહબ્બત ઓર શફકત કા તકાઝા હૈ બલ્કે યેહ હમારે પ્યારે નબી **صَلَّى اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم** કે અમલ સે ભી સાબિત હૈ જેસા કે જબ નબિય્હે પાક **صَلَّى اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم** કે લખ્તે જિગર હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્રાહીમ **عَلَّہُ عَلَیْہِ** કા ઇન્તિકાલ હુવા તો શફકત સે આપ **عليه الصَّلوة وَالسَّلَام** કી યશ્માને મુબારકા સે આંસૂ બેહને લગે. ⁽³⁾ અલબત્તા ના બાલિગ ઓલાદ કે ઇન્તિકાલ પર રોને ધોને ઓર વાવેલા કરને કી બજાએ સબ્રો શુક સે કામ લેના ચાહિએ કે એસે શખ્સ કે લિએ જન્નત કી બિશારત દી ગઈ હૈ.

ચુનાચ્ચે, ① રસૂલે અકરમ, શહનશાહે બની આદમ **صَلَّى اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم** ને ઇરશાદ ફરમાયા : જિસ શખ્સ કે તીન બચ્ચે બાલિગ હોને સે પેહલે ઇન્તિકાલ કર ગએ વોહ ઉસ કે લિએ જહન્નમ કી રાહ મેં મઝબૂત તરીન રુકાવટ હોંગે. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઝર **عَلَّہُ عَلَیْہِ** ને અર્ઝ કી : મેરે દો બચ્ચે આગે પહુંચ (યાની વફાત પા) ચુકે હૈં. ફરમાયા : ઓર દો બચ્ચે ભી. (રુકાવટ હોંગે) હઝરતે ઉબય બિન કાબ **عَلَّہُ عَلَیْہِ** ને અર્ઝ કી : મેં અપના એક બચ્ચા આગે ભેજ ચુકા હૂં. ફરમાયા : ઓર એક બચ્ચા ભી. ⁽⁴⁾ ② હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સલમા

صَلَّى اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે રિવાયત હૈ કે નબિય્હે અકરમ **صَلَّى اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم** ને અપને દસ્તે મુબારક સે પાંચ ચીઝોં કા ઇશારા ફરમાયા જો મીઝાન પર સબ સે ઝિયાદા વઝન વાલી હૈં : ⑤ **سُبْحَانَ اللہِ ④ اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ ③ اِنَّ اللہَ اَكْبَرُ ②** કિસી મુસલમાન શખ્સ કા નેક બચ્ચા મર જાએ ઓર વોહ ઉસ પર સવાબ કી ઉમ્મીદ રખતે હુવે સબ્ર કરે. ⁽⁵⁾ ③ એક

શખ્સ અપને બેટે કે સાથ હુઝૂરે અન્વર **عليه الصَّلوة وَالسَّلَام** કી બારગાહ મેં હાઝિર હુવા કરતા થા. આપ **صَلَّى اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم** ને ઉસ સે દરયાફત ફરમાયા : ક્યા તૂ ઇસ સે મહબ્બત કરતા હૈ ? ઉસ ને અર્ઝ કી : રબ્બે કરીમ આપ સે ઐસી મહબ્બત ફરમાએ જેસી મેં ઇસ સે મહબ્બત કરતા હૂં. ફિર કુછ દિન બાદ સરકારે મદીના **عَلَّہُ عَلَیْہِ** ને ઉસ બચ્ચે કો ન પાયા તો ઇસ્તિફસાર ફરમાયા કે ફુલાં કે બેટે કે સાથ ક્યા હુવા ? સહાબએ કિરામ ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! ઉસ (બચ્ચે) કા તો ઇન્તિકાલ હો ગયા. આપ **صَلَّى اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم** ને ઉસ બચ્ચે કે વાલિદ

કો (તસલ્લી દેતે હુવે) ફરમાયા : ક્યા તૂ ઇસ બાત પર ખુશ નહીં કે જન્નત કે જિસ દરવાજે પર જાએ તૂ અપને ઉસ બચ્ચે કો પાએ ઔર વોહ તેરે લિએ ઉસ દરવાજે કો ખોલને લગે ? મુસ્નદે ઇમામ અહમદ મેં મઝીદ યેહ ભી હૈ કે એક શખ્સ ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! ક્યા યેહ ખાસ ઇસી કે લિએ હૈ યા હમ સબ કે લિએ ? ફરમાયા : બલ્કે તુમ સબ કે લિએ હૈ. ⁽⁶⁾

મુસીબત પર સબ્ર કે દો સવાબ : સરકારે મદીના صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : જિસે કોઈ મુસીબત પહુંચે ઔર વોહ મુસીબત કો યાદ કર કે إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ કહે અગર્યે ઉસ મુસીબત કો કિતના હી ઝમાના ગુઝર ચુકા હો તો **અલ્લાહ** પાક ઉસે વૈસા હી સવાબ અતા ફરમાએગા જૈસા મુસીબત પહુંચને કે દિન અતા ફરમાયા થા. ⁽⁷⁾

મુસીબતોં ઔર તકલીફ પર સબ્ર કરના યાહિએ : પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! યાદ રહે કે ઝિન્દગી મેં કદમ કદમ પર આઝમાઈશોં હેં, **અલ્લાહ** તઆલા અપને બન્દોં કો કભી મરઝ સે, કભી જાનો માલ કી કમી સે, કભી દુશ્મન કે ખોફ સે, કભી આફાતો બલિયાત સે ઔર કભી નિત નએ ફિતનોં સે આઝમાતા હૈ ઔર રાહે દીન ઔર તબ્લીગે દીન તો ખુસૂસન વોહ રાસ્તા હૈ જિસ મેં કદમ કદમ પર આઝમાઈશોં હેં, ઇસી સે ફરમાં બરદાર વ ના ફરમાન, મહબ્બત મેં સચ્ચે ઔર મહબ્બત કે સિર્ફ દાવે કરને વાલોં કે દરમિયાન ફર્ક હોતા હૈ. હઝરતે નૂહ عليه الصَّلوة والسلام પર અકસર કૌમ કા ઇમાન ન લાના, હઝરતે ઇબ્રાહીમ عليه الصَّلوة والسلام કા આગ મેં ડાલા જાના, ફરઝન્દ કો કુરબાન કરને કે લિએ તથ્યાર હો જાના, હઝરતે અય્યૂબ عليه الصَّلوة والسلام કો બીમારી મેં મુબતલા કિયા જાના, ઉન કી ઔલાદ ઔર અમ્વાલ કો ખત્મ કર દિયા જાના, હઝરતે મૂસા عليه الصَّلوة والسلام કા મિસ્ર સે હિજરત કરના, હઝરતે ઇસા عليه الصَّلوة والسلام કા સતાયા જાના ઔર કઈ અખ્બિયાએ કિરામ عليهم الصَّلوة કા શહીદ કિયા જાના યેહ સબ આઝમાઈશોં ઔર સબ્ર હી કી મિસાલેં હેં ઔર ઇન મુકદ્દસ હસ્તિયોં કી આઝમાઈશોં ઔર સબ્ર હર મુસલમાન કે લિએ એક નમૂને કી હૈસિયત રખતે હેં લેહાઝા હર મુસલમાન કો યાહિએ કે ઉસે જબ ભી કોઈ મુસીબત આએ ઔર વોહ

કિસી તકલીફ યા અઝિયત મેં મુબતલા હો તો સબ્ર કરે ઔર રબ કી રિઝા પર રાઝી રહે, બે સબ્રી કા મુઝાહરા ન કરે. ⁽⁸⁾

મુસીબત પર સબ્ર કે દો સવાબ : સદરુશશરીઆ મુફતી અમજદ અલી આઝમી رحمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ફરમાતે હેં : મુસીબત પર સબ્ર કરને સે દો સવાબ મિલતે હેં એક મુસીબત કા દૂસરા સબ્ર કા. ઔર જઝૂઅ વ ફઝૂઅ (રોને પીટને) સે દોનોં સવાબ જાતે રેહતે હેં. ⁽⁹⁾

તકલીફ પર બે સબ્રી કા નુકસાન : એક ઔર જગહ ઇરશાદ ફરમાતે હેં : બહુત મોટી સી બાત હૈ જો હર શખ્સ જાનતા હૈ કે કોઈ કિતના હી ગાફિલ હો મગર જબ (ઉસે કોઈ તકલીફ પહુંચતી હૈ યા વોહ કિસી મુસીબત ઔર) મરઝ મેં મુબતલા હોતા હૈ તો કિસ કદર ખુદા કો યાદ કરતા ઔર તૌબા ઓ ઇસ્તિફાર કરતા હૈ ઔર યેહ તો બળે રુત્બે વાલોં કી શાન હૈ કે (વોહ) તકલીફ કા ભી ઇસી તરહ ઇસ્તિકબાલ કરતે હેં જૈસે રાહત કા (ઇસ્તિકબાલ કરતે હેં) મગર હમ જૈસે કમ સે કમ ઇતના તો કરેં કે (જબ કોઈ મુસીબત યા તકલીફ આએ તો) સબ્રો ઇસ્તિકલાલ સે કામ લેં ઔર જઝૂઅ વ ફઝૂઅ (યાની રોના પીટના) કર કે આતે હુવે સવાબ કો હાથ સે ન (જાને) દેં ઔર ઇતના તો હર શખ્સ જાનતા હૈ કે બે સબ્રી સે આઈ હુઈ મુસીબત જાતી ન રહેગી ફિર ઉસ બળે સવાબ (જો અહાદીસ મેં બયાન કિયા ગયા હૈ) સે મેહરૂમી દોહરી (ડબલ) મુસીબત હૈ. ⁽¹⁰⁾

મુશ્કિલોં મેં દે સબ્ર કી તૌફીક

અપને ગમ મેં ફકત ઘુલા યા રબ

યા રબ્બે કરીમ હમેં તમામ તકલીફ પર સબ્રે أَمِينُ بِحَاجَةِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

- (1) ترمذی، 313/2، حدیث: 1023 (2) مراۃ المناجیح، 507/2 (3) بخاری، 441/1، حدیث: 1303 (4) ابن ماجہ، 272/2، حدیث: 1606 (5) ابن حبان، 100/2، حدیث: 830 (6) نسائی، 318، 319، حدیث: 1867، مستدرج، 304/5، حدیث: 15595 (7) ابن ماجہ، 268/2، حدیث: 1600 (8) صراط الجنان، 2، البقرة، 250/1، بتغیر قلیل (9) بہار شریعت، 852/1 (10) بہار شریعت، 799/1

દજ્જાલ કે બારે મેં માલૂમાત

ઈબ્ને જુલાની મદની

કુર્બે કિયામત કી દસ બળી અલામાત મેં સે એક અલામત “દજ્જાલ કા ઝાહિર હોના” ભી હૈ, દજ્જાલ કા ફિતના તારીખે ઈન્સાની કી ઈબ્તિદા સે લે કર ઈન્તિહા તક કે તમામ ફિતનોં સે બળા ઔર ખતરનાક ફિતના હૈ, જિસ કી બળાઈ ઔર શિદ્દત કા અન્દાઝા ઈસ બાત સે ભી લગાયા જા સકતા હૈ કે “હર એક નબી عليه الصلوة والسلام ને અપની અપની ઉમ્મત કો દજ્જાલ કે ફિતને સે ડરાયા થા. (1)

દજ્જાલ કા તઆરુફ ઔર ઉસ કી અકસામ :

દજ્જાલ કા માના હૈ બહુત ઝિયાદા જૂટા શખ્સ કયૂંકે દજ્જાલ ભી હક કે સાથ બાતિલ કો મિલા કર જૂટ બોલેગા ઈસ લિએ ઉસે દજ્જાલ કહા ગયા હૈ, યેહ અવ્વલન ખુદ કો મોમિન ઝાહિર કરેગા ઔર લોગોં કો ભલાઈ કી તરફ બુલાએગા લેકિન ફિર નબુવ્વત કા ઔર આખિરકાર ઉલૂહિય્ત (ખુદાઈ) કા દાવા કરેગા, મશહૂર હૈ કે ઈસ કી અસ્લ યહૂદ સે હોગી. (2) હકીમુલ ઉમ્મત મુફતી અહમદ યાર ખાન નઈમી رحمة الله عليه ફરમાતે હૈં : “દજ્જાલ દો કિસ્મ કે હૈં : છોટે ઔર બળે. છોટે દજ્જાલ બહુત હુવે ઔર હોંગે, હર જૂટા નબી, જૂટા મૌલવી, સૂફી, જો લોગોં કો ગુમરાહ કરેં વોહ દજ્જાલ હૈં. બળા દજ્જાલ સિર્ફ એક હૈ જો દાવએ ખુદાઈ કરેગા.” (3)

અકીદા : ઈમામ મુહમ્મદ બિન અહમદ કુર્તુબી رحمة الله عليه ફરમાતે હૈં : દજ્જાલ ઔર (કુર્બે કિયામત) ઉસ કે ઝાહિર હોને પર એતિકાદ રખના બરહક ઔર

યેહી એહલે સુન્નત બિલ ઉમૂમ ફુકહાએ કિરામ ઔર મુહદિસીને ઈઝ્ઝામ કા મસ્લક હૈ. (4)

દજ્જાલ કા હુલ્યા : મુખ્તલિફ અહાદીસ મેં દજ્જાલ કા હુલ્યા બતાયા ગયા હૈ ઈન તમામ કો સામને રખને સે દજ્જાલ કા જો હુલ્યા સામને આતા હૈ વોહ યેહ હૈ કે દજ્જાલ એક જવાન મર્દ હોગા, દરાઝ કદ ઔર એક આંખ સે કાના હોગા ઔર કાની આંખ એસી હોગી જૈસે ફૂલા હુવા અંગૂર હો જબ કે ઉસ કી એક આંખ ખૂન આલૂદ હોગી, ઉસ કા સીના ચૌળા ઔર ઝરા સા અન્દર કી તરફ ધંસા હુવા હોગા, દજ્જાલ કી પેશાની ચૌળી હોગી ઔર દોનોં આંખોં કે દરમિયાન , ع યાની કાફિર લિખા હુવા હોગા જિસે હર મુસલમાન પઢ સકેગા યાહે ઉસે પઢના આતા હો યા ન આતા હો ઔર ઉસ કે બાલ ઘુરિયાલે હોંગે. (5)

દજ્જાલ કા ખુરૂજ : દજ્જાલ કે નિકલને સે પેહલે દુન્યા કી બહુત બુરી હાલત હોગી જૈસાકે અહાદીસે મુબારકા કે મજામીન સે પતા ચલતા હૈ કે ઉસ કે નિકલને સે ત્રીન સાલ પેહલે હી દુન્યા મેં આમ કહ્ત ફૈલ જાએગા, પેહલે સાલ આસ્માન એક તિહાઈ બારિશ ઔર ઝમીન એક તિહાઈ પૈદાવાર રોક લેગી, દૂસરે સાલ આસ્માન દો તિહાઈ બારિશ ઔર ઝમીન દો તિહાઈ પૈદાવાર જબકે ત્રીસરે સાલ આસ્માન સારી બારિશ ઔર ઝમીન સારી પૈદાવાર રોક લેગી, હત્તાકે આસ્માન શીશે કા ઔર ઝમીન તાંબે કી હો જાએગી, (ઈસ ખુશકસાલી કે સબબ) તમામ ચૌપાએ હલાક હો જાએંગે, ફિતને ઔર કત્લો ગારત ગરી આમ હો

જાએગી, આદમી એક દૂસરે કો કતલ ઔર જિલા વતન કર રહે હોંગે તબ દજજાલ મશરિક કી સમ્ત એક અસ્બહાન યા ખુરાસાન નામી શહર સે નિકલેગા. ગિઝાઈ કહ્ત કે ઈલાવા ઈલ્મી વ રૂહાની કહ્ત ભી બરપા હોગા, દીન કે સિલસિલે મેં લોગોં મેં જોફ પૈદા હો ચુકા હોગા ઉલમા ઔર દીનદાર લોગોં કી કિલ્લત હોગી. (6)

ઝમીન પર કિયામ કી મુદત ઔર ચક્કર :
દજજાલ ઝમીન પર ચાલીસ દિન રહેગા જિન મેં સે એક દિન એક સાલ કે બરાબર, એક દિન એક માહ કે બરાબર ઔર એક દિન એક હફ્તે કે બરાબર જબકે બાકી અય્યામ સાલ કે આમ દિનોં કી તરહ હોંગે. (7) ઈસ મુદત મેં દજજાલ અપને ગધે પર સુવાર હો કર સારી દુન્યા કા ચક્કર લગાએગા, ગધે કા જુસ્સા (જિસ્મ) ઈતના બળા હોગા કે દોનોં કાનોં કા દરમિયાની ફાસિલા ચાલીસ હાથ કે બરાબર હોગા ઔર ઉસ કે ગધે કી રફતાર કા પેહ આલમ હોગા કે એક કદમ ઉઠાએગા તો એક મીલ કી મસાફત તૈ કરેગા ઔર રૂએ ઝમીન કા કોઈ મૈદાની, સેહરાઈ ઔર પહાળી અલાકા ઐસા બાકી નહીં બચેગા કે જહાં વોહ ન જાએ, અલબત્તા મક્કએ મુકર્રમા ઔર મદીનએ તય્યિબા પે ફરિશ્તોં કા પેહરા હોને કી વજહ સે ઈન મેં દાખિલ ન હો સકેગા બલ્કે (મદીને કે બાહર) દલદલી ઝમીન મેં પળાવ કરેગા ઔર મદીને પાક મેં ઝલઝલે કે તીન ઝટકે આએંગે જિસ કી વજહ સે હર કાફિર ઔર મુનાફિક મદીને સે ભાગ નિકલેગા ઔર દજજાલ સે જા મિલેગા, ઉસ રોઝ મદીનએ પાક હર મુનાફિક ઔર ફાસિક મર્દ વ ઔરત સે ખાલિસ વ પાક હો જાએગા ઈસી લિએ ઉસ દિન કા નામ યૌમુલ ખલ્લાસ ભી હૈ ઔર બાઝ રિવાયાત કે મુતાબિક બૈતુલ મુકદ્દસ ઔર કોહે તૂર પર ભી નહીં જા સકેગા. (8)

દજજાલ કે શોબદે ઔર ઉન કી હકીકત :
દજજાલ તરહ તરહ કે શોબદોં કે ઝરીએ લોગોં કા ઈમાન બરબાદ કરને કી કોશિશ કરેગા, હદીસે મુબારકા મેં હૈ કે દજજાલ કે સાથ રોટિયોં કે પહાળ હોંગે, દજજાલ કે પૈરવકારોં કે ઈલાવા બાકી લોગ સમ્ત તકલીફ મેં હોંગે, ઉસ કે સાથ દો નેહરેં હોંગી જિન મેં સે એક કો જન્નત ઔર દૂસરી કો દોઝખ કહેગા. દર હકીકત જિસે વોહ જન્નત કા નામ દેગા વોહ દોઝખ ઔર જિસે વોહ

દોઝખ કા નામ દેગા વોહ જન્નત હોગી, ઉસ કે કેહને પર આસ્માન સે બારિશ બરસેગી ઔર લોગોં કે સામને વોહ એક શખ્સ કો કતલ કર કે ફિર ઝિન્દા કર દેગા. (9)

દજજાલ કી મૌત : દજજાલ કે ફિતનોં કી વજહ સે એહલે ઈમાન સમ્ત પરેશાની ઔર તંગી કે આલમ મેં ભાગ કર “દુખાન” નામી એક પહાળ મેં પનાહ લિએ હોંગે લેકિન દજજાલ ઉન કા પીછા કર કે પહાળ કા ઘેરા કર લેગા, એહલે ઈમાન સમ્ત ભૂક ઔર તકલીફ મેં મુબતલા હોંગે તબ **અલ્લાહ** પાક હઝરતે સય્યિદુના ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام કો નાઝિલ ફરમાએગા, હઝરતે સય્યિદુના ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام કો દેખતે હી દજજાલ ઐસે ઘુલેગા જૈસે પાની મેં નમક ઘુલતા હૈ ઔર આપ عَلَيْهِ السَّلَام દજજાલ કો મકામે લુદ્ધ પર કતલ કરેંગે ઔર ઉસ કે પૈરવકારોં મેં સે કિસી એક કો ભી ઝિન્દા ન છોળેંગે. (10)

(1)તરમ્ઝી: 4/101, હદિથ: 2241(2)فتح الباری: 14/78, التذکرۃ لقرطبي, ص 607, امرأة المناجیح: 7/276 (3)مرآة المناجیح: 7/276(4)التذکرۃ لقرطبي, ص 612(5)بخاری: 4/450, હદિથ: 7128, مسلم, ص 1199, હદિથ: 7364, 7367, التذکرۃ لقرطبي, ص 640(6)تરમ્ઝی: 4/102, હદિથ: 2244, مسند امام احمد: 10/435, હદિથ: 27639, التذکرۃ لقرطبي, ص 610, 615 (7)مسلم, ص 1200, હદિથ: 7373(8)مسلم, ص 1206, હદિથ: 7390, متدرک للحاکم, 5/753, હદિથ: 8675, التذکرۃ لقرطبي, ص 614, 615, 616 (9)مسند امام احمد: 5/156, હદિથ: 14959(10)مسند امام احمد: 5/156, હદિથ: 14959, مسلم, ص 1200, હદિથ: 7373-

તલફ્ફુઝ દુરુસ્ત કીજિએ	
ગલત અલ્ફાઝ	સહીહ અલ્ફાઝ
અતાઅત	ઈતાઅત
ઈત્લાઅ / અત્લાઅ	ઈત્તેલાઅ
આતબાર / એતબાર/ એત્બાર	એતેબાર
એતદાલ / એત્દાલ / આતદાલ	એતેદાલ
આતરાઝ / એતરાઝ / એત્રાઝ	એતેરાઝ
(ઉદ્દૃ લુગત, જિલ્દ 1)	

મદની મુઝાકરે કે સુવાલ જવાબ

શૈબે તરીકત અમીરે એહલે સુન્નત, બાનિએ દાવતે ઈસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી રઝવી داعية الإسلام મદની મુઝાકરોં મેં અકાઈદ, ઇબાદાત ઔર મુઆમલાત કે મુતઅલ્લિક કિએ જાને વાલે સુવાલાત કે જવાબાત અતા ફરમાતે હેં, ઉન મેં સે 9 સુવાલાત વ જવાબાત ઝરૂરી તરમીમ કે સાથ યહાં દર્જ કિએ જા રહે હેં

❶ કબ્ર પર પાની ડાલના

સુવાલ : કબ્ર પર પાની ડાલને કી શરઈ હેસિયત કયા હે ?

જવાબ : મય્યત કો દફનાને કે બાદ કબ્ર પર પાની ડાલના સુન્નત હે, (ફતાવા રઝવિયા, 9/ 373 માખૂઝન) ઇસી તરહ કબ્ર કે પૌદોં વગૈરા કે લિએ પાની ડાલના જાઈઝ હે. અલબત્તા આશૂરા (યાની 10 મુહર્રમુલ હરામ) યા કિસી ઔર દિન બે મક્સદ રસ્મી તૌર પર પાની ડાલના ઇસરાફ (યાની ફૂઝલ જાએઅ કરના) હે ઔર પાની યા કિસી ભી એસી ચીઝ કો જિસ કી કુછ કીમત બનતી હો ખ્વાહ મ ખ્વાહ જાએઅ કરના ગુનાહ હે. (ફતાવા રઝવિયા, 9/ 373 માખૂઝન) અગર કોઈ યેહ સમઝ કર પાની ડાલતા હે કે મય્યત કો ઠન્ડક પહુંચેગી યા અઝાબ કી આગ બુઝ જાએગી તો યેહ હમાકત હે. (મદની મુઝાકરા, 6 રજબુલ મુરજજબ 1440 હિ.) (મય્યત કે ગુસ્લ વ કફન, દફન ઔર નમાઝે જનાઝા કે મસાઈલ જાનને કે લિએ મક્તબતુલ મદીના કી યેહ દો કિતાબેં “નમાઝ કે અહકામ” ઔર “તજહીઝો તક્ફીન કા તરીકા” પઢિએ)

❷ ખુશી કે મૌકઅ પર સજદએ શુક

સુવાલ : કયા હમારે પ્યારે નબી صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને સજદએ શુક અદા ફરમાયા થા ?

જવાબ : જી હાં ! જબ સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો યેહ ખુશ ખબરી સુનાઈ ગઈ કે અબૂ જહલ મારા ગયા ! તો નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને સજદએ શુક અદા ફરમાયા થા. (સિરત હલિબે, 236/2) ઔલાદ પૈદા હુઈ, યા માલ પાયા યા ગુમી હુઈ ચીઝ મિલ ગઈ યા મરીઝ ને શિફા પાઈ યા મુસાફિર વાપસ આયા અલ ગરઝ કિસી નેમત કે હુસૂલ પર સજદએ શુક કરના મુસ્તહબ હે ઇસ કા તરીકા વોહી હે જો સજદએ તિલાવત કા હે. (ફતાવૌ હન્દિયે, 136/1, رد المحتار, 720/2)

(મદની મુઝાકરા, 4 મુહર્રમુલ હરામ 1441 હિ.)

❸ મિસ્વાક મેં હાથી કે દાંત કી હડી કા દસ્તા

સુવાલ : મિસ્વાક મેં હાથી દાંત કી હડી કા દસ્તા લગાના કેસા હે ?

જવાબ : જાઈઝ હે મગર ઇસ સે બચના બેહતર હે, જૈસાકે ફતાવા રઝવિયા મેં હે : મિસ્વાક મેં હાથી દાંત કી હડી હો તો કુછ હરજ નહીં, હાં ઇસ કા તર્ક બેહતર હે. (ફતાવા રઝવિયા, 4 / 471. મદની મુઝાકરા, 5 રબીઉલ આખિર 1439 હિ.)

❹ અઝાને ફજ કે બાદ નફલ નમાઝ પઢના કેસા ?

સુવાલ : કયા અઝાને ફજ કે બાદ નફલ નમાઝ પઢ સકતે હેં ?

જવાબ : સુબહે સાદિક સે લે કર તુલૂએ આફતાબ તક દો રકઅત સુન્નતે ફજ કે ઈલાવા કોઈ ભી નફલ નમાઝ જાઈઝ નહીં.

(બહારે શરીઅત, 1 / 455 મુલખખસન)
તુલૂએ આફતાબ કે 20 મિનટ બાદ નફલ નમાઝ પઢ સકતે હેં.

(મદની મુઝાકરા, 9 રબીઉલ આખિર 1440 હિ.)

5 કિસી ઈન્સાન કો ફરિશ્તા યા શૈતાન કેહના કેસા ?

સુવાલ : અચ્છે કામ કરને વાલે ઈન્સાન કો ફરિશ્તા ઓર કિસી કી બુરી હરકતોં પર ઉસે શૈતાન કેહના કેસા હૈ ?

જવાબ : અગર હકીકી માસૂમ ફરિશ્તે કા તસવ્વુર ન હો તો કિસી નેક આદમી કો ફરિશ્તા યા ફરિશ્તા સિફત કેહને મેં કોઈ હરજ નહીં હૈ, અલબત્તા કિસી શખ્સ કો શૈતાન ન કહા જાએ કે ઉસ કી દિલ આઝારી હોગી, અગર્યે વોહ ﷻ ગુનાહ કરતા હો જૈસે કોઈ નમાઝ નહીં પઢતા તો અબ ઉસ કો યેહ નહીં કહા જાએ કે તૂ શૈતાન હૈ ! નમાઝ નહીં પઢતા, ઈસ તરહ કેહને સે ઉસ કા દિલ દુખેગા ઓર ઉસ કે દિલ મેં ઝિદ, બુઝ્ઝ ઓર દુશ્મની પૈદા હો જાએગી કે યેહ મુઝે શૈતાન કેહતા હૈ, ઓર ઈસ તરહ આપસ મેં લઘાઈ ભી હો સકતી હૈ લેહાઝા કિસી કો શૈતાન ન કહા જાએ.

(મદની મુઝાકરા, 26 રબીઉલ આખિર 1439 હિ.)

6 છોટે બચ્ચે કે ઈતિકાલ પર ઓરત કા ગુસ્લ દેના કેસા ?

સુવાલ : ચાર માહ કે બચ્ચે કા ઈતિકાલ હો જાએ તો ક્યા ઓરત ઉસ કો ગુસ્લ દે સકતી હૈ ?

જવાબ : દે સકતી હૈ. (160/1, فتاوى هندية)

(મદની મુઝાકરા, યકુમ રજબુલ મુરજજબ 1440 હિ.)

7 બગલા ખાના કેસા ?

સુવાલ : સફેદ પરિન્દા જિસે બગલા કહા જાતા હૈ, ક્યા ઉસ કા ખાના હલાલ હૈ ?

જવાબ : જી હાં ! બગલા ખાના હલાલ હૈ.

(439, 438/2, (حيات الحيوان) (મદની મુઝાકરા, 26 રબીઉલ આખિર 1439 હિ.)(હલાલો હરામ જાનવર કે બારે મેં જાનને કે લિએ બહારે શરીઅત જિલ્દ 2 કા પન્દરહવાં (15) હિસ્સા પઢિએ)

8 ઉમરે કી સઈ સે પેહલે હલક કરવાના કેસા ?

સુવાલ : અગર ઉમરા કરને વાલે ને તવાફ કે બાદ સઈ કિએ બગૈર હલક કરવા કર એહરામ ખોલ દિયા તો ક્યા હુકમ હૈ ?

જવાબ : દમ લાઝિમ આએગા ઓર ઉસ પર સઈ ભી વાજિબ રહેગી, અબ ઈસ સઈ કો એહરામ કી હાલત મેં કરના ઝરૂરી નહીં. (504/248, (شرح الباب المناسك) દમ સે મુરાદ યેહ હૈ કે કુરબાની કી શરાઈત વાલા એક બકરા યા દુખ્ખા વગૈરા હરમ કી હુદૂદ મેં ઝબ્હ કરે યા કિસી સે કરવાએ, ઉસ કા ગોશ્ત ન ખુદ ખા સકતે હેં ઓર ન હી કિસી માલદાર કો ખિલા સકતે હેં બલકે વહીં શરઈ ફકીર પર સદકા કિયા જાએગા. (270/255/254, (مأذنه) નીઝ યેહ એસા જુર્મ હૈ જો માલૂમાત કી કમી કી વજહ સે હુવા હૈ તો ઉસ પર તૌબા કરના ભી લાઝિમ હૈ. (મદની મુઝાકરા, 6 રબીઉલ આખિર 1439 હિ.)(ઉમરે કા તરીકા ઓર ઉસ કે મસાઈલ જાનને કે લિએ મક્તબતુલ મદીના કી કિતાબ રફીકુલ મોતમિરીન પઢિએ)

9 ઓરત કે જનાઝે કો કૌન કૌન કન્ધા દે સકતા હૈ ?

સુવાલ : ઓરત કે જનાઝે મેં યેહ એલાન કરના કે “ગૈર મહરમ કન્ધા ન દે” કેસા હૈ ?

જવાબ : યેહ એલાન કરના ગલત હૈ, ઓરત કે જનાઝે કો હર મુસલમાન મહરમ હો યા ગૈર મહરમ કન્ધા દે સકતા હૈ.

(મદની મુઝાકરા, 6 રબીઉલ આખિર 1439 હિ.)

દારુલ ઈફતા એહલે સુન્નત

મુફતી અબૂ મુહમ્મદ અલી અસગર અત્તારી મદની

દારુલ ઈફતા એહલે સુન્નત (દાવતે ઈસ્લામી) મુસલમાનોં કી શરઈ રાહનુમાઈ મેં મસરૂફે અમલ હૈ. તહરીરી, ઝબાની, ફોન ઓર દીગર ઝરાએએ સે મુલક વ બૈરને મુલક સે હઝારહા મુસલમાન શરઈ મસાઈલ દરયાફત કરતે હૈ, જિન મેં સે ચાર મુત્તાબબ ફતાવા જૈલ મેં દર્જ કિએ જા રહે હૈ.

આબે ઝમ ઝમ કો કબ્ર યા કફન પર છિળકના કેસા ?

સુવાલ : કયા ફરમાતે હૈં ઉલમાએ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે મેરે એક અઝીઝ કી ખ્વાહિશ હૈ કે ઉન કે ઈન્તિકાલ કે બાદ હુસૂલે બરકત કે લિએ આબે ઝમઝમ કબ્ર યા કફન પર છિળક દિયા જાએ. સુવાલ યેહ હૈ કે હુસૂલે બરકત કે લિએ આબે ઝમઝમ કો કબ્ર યા કફન પર છિળક સકતે હૈં યા નહીં ?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اللَّهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

મુતબરક ચીઝોં સે બરકત હાસિલ કરના શુરૂઅ સે મુસલમાનોં મેં રાઈજ હૈ, બદકે ખુદ ઝમઝમ કો ભી બરકત હાસિલ કરને કે લિએ ઈસ્તિમાલ કિયા જાતા હૈ નીઝ ઈસ તરહ કી રિવાયત ભી મિલતી હૈં કે મુસલમાનોં હતાકે સહાબએ કિરામ علیهم الرضوان ને ભી મુતબરક ચીઝોં કો અપને સાથ કબ્ર મેં દફનાને કી વસિયત કી. આબે ઝમઝમ ભી બહુત મુતબરક પાની હૈ, લેહાઝા હુસૂલે બરકત કે લિએ ઝમઝમ કો કબ્ર યા કફન પર છિળક સકતે હૈં. ઈસ મેં કોઈ હરજ નહીં હૈ.

શોઅબુલ ઈમાન કી હદીસે પાક હૈ :

عَنْ عَائِشَةَ: "أَنَّهَا كَانَتْ تَحْمِلُ مَاءً مَرْمَرِيَّ الْقَوَارِيرِ وَتَذْكُرُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَ ذَلِكَ." "رَأَاهُ فِيهِ غَيْرُهُ عَنْ أَبِي كُرَيْبٍ، وَكَانَ يَصُبُّ عَلَى الْمَرْصَى وَيَسْقِيهِمْ"

યાની હઝરતે આઈશા રَضِیَ اللَّهُ عَنْهَا સે મરવી હૈ કે આપ આબે ઝમઝમ કો બોતલોં મેં ભર કર લે જાતીં ઓર

ફરમાતીં કે રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ભી એસે કિયા હૈ. દીગર રિવાયત મેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ આબે ઝમઝમ મરીઝોં કે ઊપર ડાલતે ઓર ઉન્હેં પિલાતે. (3834: حديث، 32/6، شعب الايمان)

وَاللَّهُ أَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

હર ઈન્સાન કી મૌત કા વક્ત મુકરર હૈ !!

સુવાલ : કયા ફરમાતે હૈં ઉલમાએ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે અગર કોઈ શખ્સ ખુદકુશી કર લે યા કતલ કર દિયા જાએ તો વોહ અપને મુકરર કદા વક્ત પર મરતા હૈ યા ઈસ સે પેહલે હી મર જાતા હૈ, બાઝ લોગ કેહતે હૈં કે વોહ અપની મૌત કે વક્ત સે પેહલે મર જાતા હૈ ક્યૂંકે અગર વોહ ખુદકુશી ન કરતા યા કતલ ન કિયા જાતા તો વોહ મઝીદ ઝિન્દા રેહ સકતા થા ?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اللَّهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

અલ્લાહ પાક કે ઈલ્મ મેં હર ઈન્સાન કી મૌત કા એક વક્ત મુકરર હૈ, ન તો ઉસ વક્ત સે પેહલે કિસી કો મૌત આતી હૈ ઓર ન હી ઉસ વક્ત કે બાદ તક કોઈ ઝિન્દા રેહતા હૈ લેહાઝા અગર કોઈ ખુદકુશી કર લે યા કતલ કર દિયા જાએ તો વોહ ભી અપને મુકરર કદા વક્ત પર હી મરતા હૈ. યેહ કેહના દુરુસ્ત નહીં હૈ કે અગર વોહ ખુદકુશી ન કરતા યા કતલ ન હોતા તો મઝીદ ઝિન્દા રેહ સકતા થા. એસા અકીદા રખના ભી દુરુસ્ત નહીં હૈ. (المجموعة السنية على شرح العقائد النسفية، ص 423، 427)

યહાં યેહ ઇશકાલ પૈદા હો સકતા હૈ કે અગર ખુદકુશી કરને વાલા યા કત્લ હોને વાલા અપની મૌત કે મુકરર વક્ત પર હી મરા હૈ તો ફિર કાતિલ ઔર ખુદકુશી કરને વાલા દોનોં મુજરિમ ક્યૂં કરાર પાતે હૈં ?

ઇસ કા જવાબ યેહ હૈ કે શરીઅતે મુતહ્દરા ને કત્લ ઔર ખુદકુશી કો હરામ કરાર દિયા હૈ, કાતિલ ઔર ખુદકુશી કરને વાલા ઇસી હરામ કામ કે ઇરતિકાબ કી વજહ સે મુજરિમ કરાર પાતે હૈં કે યેહ કામ ઉન્હોં ને અપને ઇખ્તિયાર ઔર મરઝી સે ક્રિયા હૈ.

(المجموعة السنية على شرح العقائد النسقية، ص 426)

وَاللَّهُ أَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

નોમૌલૂદ બચ્ચોં કો ઘુટ્ટી દેને કી વજહ

સુવાલ : કયા ફરમાતે હૈં ઉલમાએ કિરામ ઇસ મસ્અલે કે બારે મેં કે નૌમૌલૂદ બચ્ચોં કો ઘુટ્ટી ક્યૂં દી જાતી હૈ ? ઇસ સે કયા ફાએદા હાસિલ હોતા હૈ ?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اللَّهُمَّ هَذِهِ الْحَقُّ وَالصَّوَابُ

ઘુટ્ટી દેના યાની ખજૂર યા કોઈ મીઠી ચીઝ ચબા કર નૌમૌલૂદ બચ્ચે કે તાલૂ મેં લગાના, નબિય્હે કરીમ עליહેમ સલામ ઔર સહાબએ કિરામ עליહેમ રિઝવાન કા તરીકા હૈ. ઘુટ્ટી દિલવાના મુસ્તહબ હૈ નીઝ યેહ બુતુરગોં સે બરકત હાસિલ કરને કા એક તરીકા હૈ સહાબએ કિરામ રિઝવાન અપને બચ્ચોં કો ઘુટ્ટી દિલવાને કે લિએ નબિય્હે કરીમ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે પાસ લાતે થે. નેક લોગોં સે ઘુટ્ટી દિલવાને સે બચ્ચે કે ઇમાન વ અખ્લાક અચ્છા હોને કી નેક ફાલ હૈ.

હઝરતે આઈશા સિદીકા رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا ફરમાતી હૈં : رَسُوْلُ اللَّهِ كَانَ يُؤْتِي بِالصَّبْيَانِ فَيَبْرِكُ عَلَيْهِمْ وَيُحَنِّكُهُمْ : તર્જમા : રસૂલુલ્લાહ તર્જમા : રસૂલુલ્લાહ કાં યૂતીં બાલસબ્યાન ફિયરકુંકુલ્લેમ્ વયુહનનુકુલ્લેમ્ : કી ખિદમતે અકદસ મેં બચ્ચે લાએ જાતે. હુઝૂર ઉન કે લિએ બરકત કી દુઆ કરતે ઔર તેહનીક ફરમાતે. (مسلم، ص 134، حديث: 662)

મુફતી શરીફુલ હક અમજદી ઉપર ફરમાતે હૈં : “તેહનીક કા મતલબ યેહ હોતા હૈ કે છૂદારા ચબા કર બચ્ચે કે તાલૂ મેં ચિપકા દિયા જાએ, યેહ ભી મુસ્તહબ હૈ કે જબ બચ્ચા પૈદા હો ઉલમા, મશાઈખ, સાલિહીન મેં સે કિસી કી ખિદમત મેં પેશ ક્રિયા જાએ ઔર વોહ ખજૂર યા કોઈ મીઠી ચીઝ ચબા કર ઉસ કે મુંડ મેં ડાલ દે.” (نهضة القاري، 430/5)

وَاللَّهُ أَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

મરીઝ કો કિસ અન્દાઝ મેં બૈઠ કર નમાઝ પઢના ચાહિએ ?

સુવાલ : કયા ફરમાતે હૈં ઉલમાએ કિરામ ઇસ મસ્અલે કે બારે મેં કે જિન સૂરતોં મેં શરીઅત ને બૈઠ કર નમાઝ પઢને કી ઇજાઝત દી હૈ, ઇન સૂરતોં મેં બૈઠને કી કોઈ ખાસ કૈફિયત ઇખ્તિયાર કરના લાઝિમ હૈ યા જિસ તરહ મરીઝ કો આસાની હો, ઉસી તરીકે સે બૈઠ કર નમાઝ અદા કર સકતા હૈ ?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اللَّهُمَّ هَذِهِ الْحَقُّ وَالصَّوَابُ

જિન સૂરતોં મેં નમાઝી કો બૈઠ કર નમાઝ પઢને કી ઇજાઝત મિલતી હૈ, ઉસ મેં કોઈ ખાસ તરીકા ઇખ્તિયાર કરના લાઝિમ નહીં અલબત્તા અગર દો ઝાનૂ બૈઠના આસાન હો ઔર ઇસ કે ઇલાવા મસલન ચાર ઝાનૂ (ચોકળી માર કર) બૈઠને મેં ઝિયાદા તકલીફ મેહસૂસ હો યા દૂસરી તરહ બૈઠને કે બરાબર હો મસલન જિતની તકલીફ દો ઝાનૂ બૈઠને મેં મેહસૂસ હો, ઉતની હી તકલીફ ચાર ઝાનૂ બૈઠને મેં મેહસૂસ હો તો દો ઝાનૂ બૈઠના બેહતર હૈ ઔર અગર ચાર ઝાનૂ બૈઠને મેં કમ તકલીફ હો તો ઇસ હાલત પર ભી બૈઠા જા સકતા હૈ.

(مستفاد از فتاویٰ عالمگیری، 136/1 - بهار شریعت، 720/1)

وَاللَّهُ أَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

તોહમત કી જગહોં સે બચિએ

ઈરશાદે આલા હઝરત ઉપર રહી : رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ શહે મુતહ્દર મેં જિસ તરહ ગુનાહ સે બચના ફર્જ હૈ યૂહી મવાઝએ તોહમત (યાની તોહમત કી જગહોં) સે એહતિરાઝ (બચના) ઝરૂર હૈ ઔર બિલા વજહે શરઈ અપને ઊપર દરવાઝએ તાન ખોલના નાજાઈઝ ઔર મુસલમાનોં કો અપની ગીબત વ બદગોઈ મેં મુબતલા કરને કે અસ્બાબ કા ઇરતિકાબ મમનૂઅ ઔર ઉન્હેં અપને સે નફરત દિલાના કબીહ વ શનીઅ (યાની માયૂબ ઔર બુરા હૈ)

(ફતાવા રઝવિયા, 4/554)

सब से औला व आला हमारा नबी

काशिक शेखजाद अत्तारी मदनी

रेहमते आलम صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ की 4 जुसूसी शानें

1 मज्लूक में सब से अफ़जल हस्ती : रसूल अकरम صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ आल्लाह पाक की सारी मज्लूक से यहां तक के तमाम इरिशतों और नबियों रसूलों से भी अफ़जल हैं।⁽¹⁾

सब से औला व आला हमारा नबी
सब से बाला व वाला हमारा नबी
जल्द से औलिया औलिया से रुसुल
और रसूलों से आला हमारा नबी⁽²⁾

आला हज़रत हमामे अइले सुन्नत हमाम अहमद रज़ा ખાન رحمه الله عليه ने इतावा रजविया जिल्द 30 में मौजूद अपने मुबारक रिसाले 'نَجْدِي الْيَقِينُ بَأَنَّ نَبِيَّنَا سَيِّدُ رِيسَالِهِ' में इस बात को मुताबिक आयाते कुरआनिया, 100 से ज़ाहद अलादीसे मुबारका नीज़ सलाबअे किराम عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان और उलमाअे इस्लाम الله رَحْمَهُمُ के कसीर इरामीन से साबित इरमाया है। हुसूले बरकत के लिअे अेक आयते कुरआनी और अेक इरमाने नबवी मुलाहज़ा इरमाईअे :

दरज़े बुलन्दी अता इरमाई : आल्लाह पाक का इरमाने आलीशान है : ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ ۚ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَنَّا بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ ۚ وَمِنْهُمْ مَنْ هَدَيْنَا وَبَعْضَهُمْ ضَلَلْنَا﴾ तर्जमअे कन्जुल इरफ़ान : येह रसूल हैं हम ने इन में अेक को दूसरे पर इज़लील अता इरमाई, इन में किसी से आल्लाह ने कलाम

इरमाया और कोई वोह है जिसे सब पर दरज़े बुलन्दी अता इरमाई।⁽³⁾

अईम्मा इरमाते हैं : यहां इस बाज़ से हुजूर सय्यिदुल मुर्सलीन صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ मुराद हैं के उन्हें सब अम्बिया पर रिफ़अत व अज़मत बज्शी और यूं मुबलम ज़िक इरमाने (यानी वाज़ेह तौर पर नाम मुबारक न लेने) में हुजूर (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) के ज़ुहूरे अइज़लियत व शोहरते सियादत की तरफ़ इशारअे ताम्मा है, यानी येह वोह हैं के नाम लो या न लो उन्ही की तरफ़ जेहन जाअेगा और कोई दूसरा भयाल न आअेगा صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ।⁽⁴⁾

तमाम आदमियों के सरदार : इरमाने मुस्तफ़ा صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ है : मैं रोज़े कियामत तमाम आदमियों का सरदार हूं और येह बात इफ़्रिया नही केहता, मेरे हाथ में लिवाअे हम्द (यानी हम्द का जन्दा) होग़ा और येह इफ़्र के लिअे नही केहता, उस दिन हज़रते आदम عَلَيْهِ السَّلَام और उन के इलावा जितने नबी हैं सब मेरे जन्ने के नीचे होंगे, सब से पेहले मैं अपनी कब्र से बाहर निकलूंगा और येह बात मैं इफ़्रिया तौर पर बयान नही कर रहा।⁽⁵⁾

कतई और इजमाई मस्अला : हमामे अइले सुन्नत हमाम अहमद रज़ा ખાન رحمه الله عليه इरमाते हैं : हुजूर पुरनूर सय्यिदे आलम صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآलِهِ وَسَلَّمَ का

અફઝલુલ મુર્સલીન વ સય્યિદુલ અવ્વલીનો આખિરીન (યાની સબ રસૂલોં સે અફઝલ ઔર તમામ અગલે પિછલોં કા સરદાર) હોના કતઈ ઈમાની, યકીની, ઈઝઆની, ઈજમાઈ, ઈકાની મસ્અલા હૈ. (6)

ખુદા કે બાદ અફઝલ જાનના તુમ કો દો આલમ સે યેહી તો હૈ હમારા દીનો ઈમાં યા રસૂલલ્લાહ (7)

2 હુજરોં કે બાહર સે પુકારને કી મુમાનઅત :

નબિયે કરીમ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો આપ કી મુબારક રેહાઈશ ગાહોં (Residential Places) કે બાહર સે પુકારના હરામ કરાર દિયા ગયા. (8)

اَللّٰہُ پاک نے ઈરશાદ ફરમાયા :

﴿اِنَّ اِلٰہَیْنَ یَبَاذُوْکَ مِنْ وَّرَآءِ الْحُجُرٰتِ اَلَّذِہُمْ لَا یَعْقِلُوْنَ۝۹﴾ **તર્જમએ કન્ઝુલ ઈરફાન :** બેશક જો લોગ આપ કો હુજરોં કે બાહર સે પુકારતે હૈં ઉન મેં અકસર બે અકલ હૈં. (9)

ઈન્તિઝાર કી તલ્કીન : અગર કિસી કો બારગાહે રિસાલત મેં કુછ અર્ઝ માઝૂ કરની હો તો અલ્લાહ પાક કી તરફ સે ઉસે યેહ અદબ સિખાયા ગયા કે ઈન્તિઝાર કરે ઔર જબ રેહ્મતે આલમ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم બ ઝાતે ખુદ મકાને આલીશાન સે બાહર તશરીફ લાઁ તો ફિર અપની દરખવાસ્ત પેશ કરે. ઝિક કદા આયત સે અગલી આયત મેં અલ્લાહ કરીમ કા ફરમાને અઝીમ હૈ : ﴿وَلَوْ اَنَّہُمْ صَبَرُوْا حَتّٰی تَخْرُجَ اِلَیْہُمْ لَکَانَ حَیْۤاۡلَہُمْ﴾

તર્જમએ કન્ઝુલ ઈરફાન : ઔર અગર વોહ સબ્ર કરતે યહાં તક કે તુમ ઉન કે પાસ ખુદ તશરીફ લે આતે તો યેહ ઉન કે લિએ બેહતર થા ઔર અલ્લાહ બખ્શને વાલા મેહરબાન હૈ. (10)

બારગાહે રિસાલત કે આદાબ અલ્લાહ પાક ને સિખાએ : હકીમુલ ઉમ્મત મુફતી અહમદ યાર ખાન નઈમી رَحْمَۃُ اللہ عَلَیْہ ફરમાતે હૈં : માલૂમ હુવા કે દુન્યાવી બાદશાહોં (Kings) કે દરબારી આદાબ ઈન્સાની સાખ્ત (યાની ઈન્સાનોં કે બનાએ હુવે (Human Made)) હૈં મગર હુઝૂર (صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કે દરવાઝે શરીફ કે આદાબ રબ ને બનાએ, રબ ને સિખાએ. નીઝ યેહ આદાબ સિર્ફ ઈન્સાનોં પર હી જારી નહીં બલકે જિન્નો ઈન્સ વ ફરિશ્તે સબ પર જારી હૈં. ફરિશ્તે ભી ઈજાઝત લે કર દૌલત ખાને મેં હાઝિરી દેતે થે, ફિર યેહ આદાબ હમેશા કે લિએ હૈં. (11)

3 માલે ગનીમત હલાલ કર દિયા ગયા :

સરકારે મદીના صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ઔર આપ કી ઉમ્મત

કે લિએ માલે ગનીમત કો હલાલ કિયા ગયા જો પેહલે કિસી કે લિએ હલાલ ન થા. (12)

أَحَدٌ : હૈ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ફરમાને મુસ્તફા યાની મેરે લિએ માલે ગનીમત કો હલાલ કિયા ગયા ઔર મુઝ સે પેહલે કિસી કે લિએ હલાલ ન થા. (13)

4 ઈસરાફીલ عَلَيْهِ السَّلَام કા હાઝિરે ખિદમત

હોના : હઝરતે સય્યિદુના ઈસરાફીલ عَلَيْهِ السَّلَام સિર્ફ રસૂલે ખુદા صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હુવે, આપ સે પેહલે કિસી નબી عَلَيْهِ السَّلَام કી બારગાહ મેં હાઝિરી ન દી. (14)

اَللّٰہُ કે હબીબ صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : આસ્માન સે એક ફરિશ્તા મેરે પાસ આયા જો ન તો મુઝ સે પેહલે કિસી નબી કે પાસ આયા ઔર ન મેરે બાદ આએગા. ઉસ ફરિશ્તે કા નામ ઈસરાફીલ હૈ ઔર જિબ્રાઈલ عَلَيْهِ السَّلَام ભી ઉસ ફરિશ્તે કે સાથ થે. સલામ કે બાદ ફરિશ્તે ને કહા : મૈં આપ કે રબ કી તરફ સે યેહ પૈગામ લે કર હાઝિર હુવા હૂં કે અગર આપ યાહૈં તો બન્દગી વાલે નબી બનેં ઔર અગર યાહૈં તો બાદશાહ નબી બન જાઁ. મૈં ને જિબ્રાઈલ عَلَيْهِ السَّلَام કી તરફ દેખા તો ઉન્હોં ને મુઝે આજિઝી ઈખ્તિયાર કરને કા ઈશારા કિયા. મૈં ને જવાબ દિયા કે મૈં બન્દગી વાલા નબી બનના ચાહતા હૂં. (મઝીદ ઈરશાદ ફરમાયા) અગર મૈં બાદશાહ નબી બનને કા કેહતા તો પહાળ સોને કે હો કર મેરે સાથ ચલતે. (15)

કોહ હો જાઁ અગર યાહો તો સોના ચાંદી

સંગરેઝે બનેં દીનારો દિરમ કી સૂરત (16)

- (1) مواهب لدنيہ، 288/2، بہار شریعت، 1/63 (2) حدائق بخشش، ص 138
- (3) 3، البقرة: 253 (4) فتاویٰ رضویہ، 30/151 (5) ترمذی، 5/354، حدیث: 3635 (6) فتاویٰ رضویہ، 30/131 (7) قبالة بخشش، ص 227
- (8) کشف الغمہ، 2/62 (9) 26، الحجرات: 4 (10) 26، الحجرات: 5
- (11) نور العرفان، 26، الحجرات، تحت الآية: 4 (12) زرقانی علی المواہب، 228/7 (13) بخاری، 1/133، حدیث: 335 (14) مواہب لدنيہ، 287/2
- (15) معجم کبیر، 12/267، حدیث: 13309 (16) سلمان بخشش، ص 85-

કેસા હોના ચાહિએ?

કામિલ મોમિન કે ઔસાફ

(ફરામીને મુસ્તફા કી રૌશની મેં)

(કિસ્ત-1)

રાશિદ અલી અતારી મદની

રસૂલે કરીમ ﷺ કો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્જત ને જહાં દીગર બે પનાહ ખૂબિયોં ઔર ઔસાફ વ કમાલાત સે નવાજા હૈ વહીં અકલો હિકમત ઔર સમજદારી જૈસી અઝીમ નેમત કા કામિલ વ અકમલ હિસ્સા ભી આપ ﷺ કો અતા હુવા. રઈસુલ મુતકલ્લિમીન મુફતી નકી અલી ખાન હનફી રહ્મૈ અપની કિતાબ સુરુલ કુલૂબ સફહા 80 પર હઝરતે સય્યિદુના વહ્બ બિન મુનબ્બેહ રહ્મૈ કા કૌલ નક્લ ફરમાતે હૈં કે “મેં ને ઈકહત્તર (71) કિતાબોં મેં લિખા દેખા કે તમામ આદમિયોં કી અકલ જનાબે મુહમ્મદે મુસ્તફા ﷺ કી અકલ સે વોહ નિસ્બત રખતી હૈ જૈસે એક દાના રેત કા તમામ રેગિસ્તાન (યાની સોહરા) કે મુકાબલે મેં ઔર

બેશક આપ કી અકલ સબ આદમિયોં પર ગાલિબ ઔર આપ કી રાએ સબ સે અફઝલ હૈ.”⁽¹⁾ રસૂલે અકરમ રહ્મૈ ﷺ ને અપને સહાબએ કિરામ રહ્મૈ ﷺ ઔર ઉમ્મતિયોં કો જો ભી હુકમ ઔર નસીહત ઈરશાદ ફરમાઈ હૈ, દહને અકલ સે નિકલને વાલે અલ્ફાઝ રેહતી દુન્યા તક કે લિએ ઝરીઅએ હિદાયત ઔર વસીલએ અકમલિયત હૈં.

ગુઝશ્તા શુમારોં મેં અલ્લાહ કરીમ કે પ્યારે કલામ કુરઆને મજીદ કે અહકામ વ નસાએહ કી રૌશની મેં એક “મોમિન કો કેસા હોના ચાહિએ?” કા બયાન ગુઝરા યહાં પર કામિલો અકમલ ઈન્સાને અઝીમ જનાબે મુહમ્મદે મુસ્તફા ﷺ કે ફરામીન કી રૌશની મેં બયાન કિયા જાએગા કે “મોમિન કો કેસા હોના ચાહિએ?”

● ઈમાન કી બુન્યાદ વ તકમીલ રસૂલે કરીમ ﷺ કી મહબ્બત વ ઉલ્લેત પર હૈ, કોઈ બન્દા ઉસ વક્ત તક કામિલ મોમિન હો હી નહીં સકતા જબ તક તમામ મખ્લૂક યહાં તક કે વાલિદૈન ઔર ઔલાદ સે ભી બઢ કર રસૂલુલ્લાહ ﷺ સે મહબ્બત ન કરે.⁽²⁾

● યેહ દીને ઈસ્લામ કા હુસ્ન હૈ કે કિસી શખ્સ કે અચ્છા યા બુરા હોને ઔર કામિલ યા નાકિસ હોને કા ઈન્હિસાર સિર્ફ ઉસ કી ઈનફિરાદી ઝિન્દગી કી બુન્યાદ પર નહીં રખતા, બલકે ઈજતિમાઈ વ મુઆશરતી નિઝામ મેં ઈસ કા કેસા કિરદાર હોના ચાહિએ યેહ ભી સિખાતા હૈ યુનાન્ચે, રસૂલે કરીમ ﷺ ને એક કામિલ મુસલમાન કી બળી અલામત યેહ ઈરશાદ ફરમાઈ કે દૂસરે મુસલમાનોં કો વોહ અપની ઝબાન ઔર હાથ સે મેહફૂઝ રખતા હૈ.⁽³⁾

● મોમિને કામિલ કે ઔસાફ કો અમલી જામા પેહનાના હુસ્ને મુઆશરત કા બેહતરીન ઝરીઆ હૈ, મખ્જને ઈલ્મો હિકમત, જનાબે અહમદે મુજતબા રહ્મૈ ﷺ ને મોમિને કામિલ કી એક નિશાની

યેહ ભી ઈરશાદ ફરમાઈ કે અપને મુસલમાન ભાઈ કે લિએ ભી વોહી પસન્દ કરે જો અપને લિએ કરતા હે. (4)

● અહાદીસે મુબારકા મેં બયાન કર્દા યેહ ઈમાન કી શાખેં દર અસ્લ મોમિન હી કે ઔસાફ હેં, યૂં કહિએ કે ઈન શાખોં સે ફલ યુનના ઈમાન કો દરજએ કામિલિયત કી તરફ બઢાના હે, ઈન્હી શાખોં કે બારે મેં રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ફરમાયા : ઈમાન કી સત્તર (70) સે કુછ ઝિયાદા શાખેં હેં. ઈન મેં સબ સે અફઝલ “۞” કા ઈકરાર કરના હે ઔર ઈન મેં સબ સે નિચલા દરજા કિસી તક્લીફ દેને વાલી ચીઝ કો રાસ્તે સે દૂર કર દેના હે ઔર હયા ભી ઈમાન કી એક શાખ હે. (5)

● અલ્લાહ કે પ્યારે રસૂલ ﷺ ને ફરમાયું કે મુબારક ફરામીન કા જૈસે જૈસે મુતાલઆ કરતે જાએ તો ઈલ્મો હિક્મત કા એક અલગ હી બાબ સામને આતા જાતા હે, અપને ઉમ્મતિયોં કો એક કામિલ મોમિન

બનાને કે લિએ જો જો નુરખે અલ્લાહ કે હબીબ ﷺ ને અતા ફરમાએ હેં ઉન પર અમલ પૈરા હુવે બગૈર ઈન્સાની મુઆશરે કી તેહઝીબ વ તરક્કી મુમકિન હી નહીં હે, ઈન નુરખોં મેં ઔસાફે મોમિન અચ્છી બાત કરના, પળોસી કી ઈઝ્ઝત કરના ઔર મેહમાનોં કી તૌકીર કરના ભી શામિલ હેં. (6)

● બન્દા હમેશા યેહી ચાહતા હે કે મેં અચ્છા હો જાઉં, યાદ રખિએ કે અચ્છાઈ કા મેયાર હમેશા ઈમાન હી હોના ચાહિએ, જિસ કદર કોઈ ઈમાન મેં મઝબૂત વ બા અમલ હોગા ઉસી કદર અચ્છા ઔર કામિલ હોગા, રસૂલે કરીમ ﷺ ને અચ્છે ઈન્સાન યાની મોમિને કામિલ કે હવાલે સે ફરમાયા કે “મોમિનોં મેં કામિલ ઈમાન વાલા વોહ હે જિસ કે અપ્લાક ઝિયાદા અચ્છે હેં.” (7)

(1) الشفاء: 1/67 (2) بخاری: 17/14، حدیث: 14 (3) بخاری: 16/1، حدیث: 153
حدیث: 11 (4) بخاری: 16/1، حدیث: 13 (5) مسلم، ص: 45، حدیث: 153
(6) مسلم، ص: 48، حدیث: 173 (7) مستدرک للحاکم: 1/147، حدیث: 1-

“કોરોના” સૌ હમ કો બચા યા ઈલાહી !

“કોરોના” સે હમ કો બચા યા ઈલાહી !
“કોરોના” મેં જો મુબતલા હેં ઉન્હેં તૂ
“કોરોના” સે સબ લોગ ઘબરા ગએ હેં
“કોરોના” હમારા ભલા કયા બિગાળે
“કોરોના” કા ડર દૂર ફરમા કે યા રબ !
ઝખાં પર “કોરોના કોરોના” કે બદલે
“કોરોના” કા શાહે મદીના કે સદકે
“કોરોના” કે બદલે ગુનાહોં કા ડર દે
ડરેં નારે દોઝખ સે ઐ કાશ હર દમ
ગુનાહોં સે તૌબા કી તૌફીક દે દે
રહે ખૌફ હર દમ બુરે ખાતિમે કા

તૂ અત્તાર કો દે દે શૌકે મુલાકાત
તૂ કુર્બ અપના કર દે અતા યા ઈલાહી

પરે હો યેહ હમ સે બલા યા ઈલાહી
કરમ સે અતા કર શિફા યા ઈલાહી
તૂ હિમ્મત દે ઔર હૌસલા યા ઈલાહી
સહારા હે હમ કો તેરા યા ઈલાહી
તૂ કર ખૌફ અપના અતા યા ઈલાહી
તેરા ઝિક્ર હો યા ખુદા યા ઈલાહી
તૂ દુન્યા સે કર ખાતિમા યા ઈલાહી
નદામત સે હમ કો રુલા યા ઈલાહી
તૂ જન્નત મેં હમ કો બસા યા ઈલાહી
હમેં નોક બન્દા બના યા ઈલાહી
હો ઈમાન પર ખાતિમા યા ઈલાહી

19 રજબ સિન 1441 હિ.
15-03-2020

છુટ્ટિયોં મેં કરને કે 5 કામ

શાહજેબ અતારી મદની

એક અન્દાઝે કે મુતાબિક 365 દિનોં મેં હર સાલ કમો બેશ 110 દિન તલબા કે બ ઝાહિર છુટ્ટિયોં યાની તાલીમી માહોલ સે દૂર ગુઝરતે હેં. અગર આઠ સાલહ કોર્સ કે હિસાબ સે ઇન સાલાના છુટ્ટિયોં કો ઝર્બ દિયા જાએ તો માલૂમ હોતા હૈ કે આઠ સાલ મેં 2 સાલ ઔર 5 માહ કા અર્સા તો તાતીલાત હી મેં ગુઝર જાતા હૈ. ઇન તાતીલાત મેં આમ તૌર પર કોઈ પાસ વ અહમ કામ નહીં હો પાતે લેકિન ! એક મશહૂર મિસાલ હૈ :

كَانَ الْبَرَّانُ الْبَرَّانُ عَلَى كَتَايَةِ الْبَرَّانِ યાની : બખ્શિશ ઔર એહસાનોં કે ખજાને આઝમાઈશોં કે પુલ સે ગુઝર કર હી હાસિલ કિએ જા સકતે હેં યા કયૂં કહિયે કે કુછ પાને કે લિએ કુછ ખોના પળતા હૈ.

પ્યારે તલબએ કિરામ ! યેહ મુપ્તસર ઔર કીમતી વક્ત આગે કી ઝિન્દગી કા મદાર ઔર બહુત સે કમાલાત વ ઉલૂમ સે આરાસ્તા હોને કા ઝમાના હૈ, લેહાઝા છુટ્ટિયોં કે દિનોં કો ઇલ્મી ઔર અમલી મૈદાન મેં ગુઝારને કે હવાલે સે મુફીદ ગુઝારિશાત પેશે ખિદમત હેં :

1 દર્સી કુતુબ : હર તાલિબે ઇલ્મ કા અવ્વલીન મક્સદ દર્સી કુતુબ પર ઉબૂર હોના ચાહિએ કે યેહી ચન્દ કુતુબ ઝિન્દગી ભર ગુલિસ્તાને મક્તબ સે ઇન્ જમ્મ કરને મેં મુઆવિન સાબિત હોતી હેં. લેહાઝા ઇલ્મી પુપ્તગી કે લિએ ઝરૂરી હૈ કે છુટ્ટિયોં મેં ઇન્તિદાઈ તલબા ઉસી સાલ કી કુતુબ જબકે બળે દરજાત કે તલબા ઉસ કે સાથ સાથ પિછલી કુતુબ કા ભી મુતાલઆ ઝરૂર ફરમાએ.

2 ઝાતી મુતાલઆ : મુફતી મુહમ્મદ અમજદ અલી આઝમી رحمۃ اللہ علیہ ફરમાતે હેં : અગર પૂરા દર્સે (નિઝામી) ભી પઢા તો ઉસ પઢને કા મક્સદ સિર્ફ ઇતના હૈ કે અબ ઇતની ઇસ્તેદાદ (યાની સલાહિયત) હો ગઈ કે કિતાબેં દેખ કર મેહનત કર કે ઇલ્મ હાસિલ કર સકતા હૈ. હમ ખૈર ખ્વાહાના નસીહત કરતે હેં કે તકમીલે દર્સે નિઝામી કે બાદ ફિકહ વ ઉસૂલ વ કલામ વ હદીસ વ તફસીર કા બ કસરત મુતાલઆ કરે. ⁽¹⁾

લેહાઝા છુટ્ટિયોં કે લિએ દર્સી કુતુબ કે સાથ મુપ્તલિફ ફુનૂન પર મુશ્તમિલ મુપ્તસર રિસાલોં કી એક લિસ્ટ બનાએ, જિસ મેં તફસીર, હદીસ, તસવ્વુફ, ફિકહ, બુઝુર્ગોં ઔર ઉલમા કી સીરત વગૈરા કે મૌઝૂઆત શામિલ હોં ઔર જબ એક સે ઉક્તાહટ હો તો દૂસરે કો પઢના શુરૂઅ કર દેં, ઇસ તરહ તબીઅત મેં નશાત રહેગા ઔર પઢને મેં મઝા ભી આએગા, હઝરતે સય્યિદુના ઇબને અબ્બાસ رضي الله عنه કે બારે મેં આતા હૈ કે આપ જબ કુરઆને પાક કી તાલીમ વ તફસીર બયાન કરને સે ઉક્તા જાતે તો શોઅરા કે દીવાન મંગવા કર ઉન કો પઢને લગ જાતે. યૂંહી ઇમામ મુહમ્મદ رحمۃ اللہ علیہ હમેશા શબ બેદારી ફરમાયા કરતે થે ઔર આપ કે પાસ મુપ્તલિફ કિસ્મ કી કિતાબેં રખી હોતી થી, જબ એક ફન સે ઉક્તા જાતે તો દૂસરે ફન કે મુતાલઆ મેં લગ જાતે થે. ⁽²⁾

3 તેહરીર : નેકિયાં દો તરહ કી હોતી હેં, એક લાઝિમ જિન કા ફાએદા સિર્ફ અપની ઝાત કો હોતા હૈ, દૂસરી મુતઅદી જિન કા ફાએદા અપની ઝાત કે સાથ દૂસરોં કો ભી હોતા હૈ. ચૂંકે લાઝિમ સે મુતઅદી નેકી અફઝલ હૈ ઇસ લિએ અપને ફાએદે કે સાથ સાથ ઉમ્મત કી ઇસ્લાહ કી ખાતિર તેહરીરી મૈદાન મેં ઝરૂર કદમ રખે.

તેહરીર કે લિએ છુટ્ટી કે કુલ દિનો કે હિસાબ સે હર બાર કિસી મુખ્તસર અરબી રિસાલે કા ઇન્તિખાબ કરેં ઓર ઇસ પર જો આપ કે લિએ આસાન હો તર્જમા, તસ્લીલ, તખરીજ ઓર તેહકીક કરેં. અગર એક બાર મેં મુકમ્મલ ન હો તો દૂસરી, તીસરી બાર મેં ઉસે મુકમ્મલ ફરમા લેં ચાહે કામ જૈસા ભી હો, બસ આખિર તક લગે રહેં, છોળ ન દેં, ﷺ ઇસ તરહ બુઝુર્ગો કે દફીનોં સે એક ખજાના મન્ઝરે આમ પર આ જાએગા. આપ કી તરગીબ વ હિમ્મત કે લિએ અર્ઝ હૈ કે હઝરતે મુફ્તી અમજદ અલી આઝમી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ કી મશહૂરે ઝમાના કિતાબ “બહારે શરીઅત” કા અર્સએ તસનીફ તકરીબન 27 સાલ પર મુહીત હૈ, લેકિન 27 સાલ કા યેહ મતલબ નહીં કે આપ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ઉન સાલોં મેં હર વક્ત તસનીફ મેં મશગૂલ રહે બલ્કે તાતીલાત મેં વોહ ભી દીગર ઉમૂર સે વક્ત બચા કર યેહ કિતાબ લિખતે જિસ કે સબબ ઇસ કી તકમીલ મેં ખાસી તાખીર હો ગઈ, બહારે શરીઅત હિસ્સા 17 કે ઇખ્તિતામ પર આપ લિખતે હેં : ઇસ કી તસ્નીફ મેં ઉમૂમન યેહી હુવા કે માહે રમઝાન મુબારક કી તાતીલાત મેં જો કુછ દૂસરે કામોં સે વક્ત બચતા ઉસ મેં કુછ લિખ લિયા જાતા.⁽³⁾

4 દર્સો બયાન : મુતઅદી નેકી કી એક સૂરત દર્સો બયાન ભી હૈ. લેહાઝા છુટ્ટી કે કુલ રોઝ કી રિઆયત કરતે હુવે હફ્તે કે દિનોં કો મુખ્તલિફ મકામાત કે લિએ મુન્તખબ કરેં ઓર ભરપૂર તય્યારી કે સાથ વહાં જા કર ઇસ્લાહી ઓર અખલાકી મઝામીન પર દર્સો બયાન કરેં ઓર ઇસ્લામ કી હકીકી તાલીમાત સે સાદા અવામ કો રૂશનાસ કરાએ મગર ! દર્સો બયાન કા અન્દાઝ અફહામો તફહીમ વાલા હો તો ઝિયાદા બેહતર હૈ.

અપને અલાકે મેં હોને વાલે મુખ્તલિફ મદની કામોં મેં શુમૂલિયત કો યકીની બનાયા જાએ મસલન હફ્તાવાર અલાકાઈ દૌરા, યોમે તાતીલ એતિકાફ, ચૌક દર્સ વગૈરા, ઇન મદની કામોં મેં શિર્કત કી બરકત સે અપની ઇસ્લાહ કે સાથ સાથ દૂસરોં તક નેકી કી દાવત પહુંચાને કી સઆદત ભી હાસિલ હોગી. ખયાલ રહે કે દીગર કી ઇસ્લાહ કે સાથ અપની ઇસ્લાહ પર ભી તવજજોહ હો, ફરાઈઝો વાજિબાત કી તકમીલ મેં કોઈ

કમી ન રહે તાકે ઝબાન વ કિરદાર દોનોં કે સાથ લોગોં કો ઇસ્લામી તાલીમાત કી તરફ કાઈલો માઈલ કર સકેં.

5 શોર્ટ કોર્સિઝ : યેહ ઝમાના મુકાબલે કા હૈ, હર શોબા તરક્કી કે ઝીનોં કો તૈ કરતે હુવે આસ્માન કી બુલન્દિયોં કો છૂ રહા હૈ, ઇસ લિએ અપને દરજાત કે હિસાબ સે તલબએ દીન કો ભી અપની મહારત (skill) મેં ઇઝાફા કરના ચાહિએ, અપને દિલી રુજહાનાત ઓર મુસ્તકબિલ કે ઇરાદોં મેં મુઆવિન શોર્ટ કોર્સિઝ મેં ઝરૂર હિસ્સા લીજિએ ﷺ વક્ત આને પર ઇસ કા ભરપૂર ફાએદા હોગા.

ગુઝશ્તા સાલોં સે મુખ્તલિફ જામિઆતુલ મદીના મેં મજલિસે જામિઅતુલ મદીના કી તરફ સે ભી મુખ્તલિફ કોર્સિઝ કરવાએ જા રહે હેં લેહાઝા ઇન મેં શુમૂલિયત ભી ઇલ્મી દુન્યા મેં તરક્કી કે લિએ બહુત મુઆવિન સાબિત હોગી.

પ્યારે તલબા ! અગર યેહ વસ્વસા આએ કે યેહી સબ કામ કરને હેં તો ફિર ઇન્હેં છુટ્ટિયાં કેહના દુરુસ્ત નહીં કે ઇસ તરહ તો સારા વક્ત પઢને ઓર સીખને મેં હી લગ જાએગા તો અર્ઝ હૈ કે યેહી હકીકત હૈ કે તાલિબે ઇલ્મ કી કોઈ છુટ્ટી નહીં, ઇલ્મે દીન હાસિલ કરને વાલે કિસી દિન કો ભી પઢાઈ સે છુટ્ટી કા તસવ્વુર નહીં કર સકતે, આપ કો માલૂમ હી હૈ કે હરીસ કી એક કિસ્મ ઇલ્મ કા હરીસ બતાયા ગયા, ઇસ કા મતલબ યેહ હૈ કે જિસ કો ઇલ્મ કી ચાશની મિલ જાએ તો ફિર વોહ રોકે નહીં રુક્તા બલ્કે હર આન મઝીદ કા તાલિબ હોતા હૈ, યકીન નહીં આતા તો અસ્લાફ કી સીરત ઉઠા કર હી પઢ લીજિએ કિસ તરહ વોહ ઇલ્મ દોસ્ત થે, કેસે વોહ કિતાબ કી રફાકત કા હક અદા કરતે થે, હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ હસન બિન ઝિયાદ કૂફી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ફરમાતે હેં : મેરે ચાલીસ સાલ ઇસ તરહ ગુઝરે કે સોતે જાગતે મેરે સીને પર કિતાબ રહી.⁽⁴⁾

હોસલા પસ્ત હૈ ક્યું ? અઝમે જવાં પૈદા કર
ઉઠ ઝમાને મેં કિયામત કા સમાં પૈદા કર

(1) بهار شریعت، 3/199-200 طبعاً (2) تعلیم التعلیم طریق التعلیم، ص 101

(3) بهار شریعت، مقدمه، 1/37 (4) جامع بیان العلم وفضله، ص 1231-

 મુફ્તી મુહમ્મદ કાસિ મઅત્તારી

બહર હાલ યેહ ખયાલ યા વસ્વસા યા ફરેબ અસ્લ મેં કલામે ઈલાહી કો અપની રાએ સે સમજાને બલ્કે કુરઆન કે મઅાની કો અપની ખ્વાહિશાત કે તાબેઅ કરને કી વજહ સે હૈ ક્યૂંકે આપતે કરીમા “દીન મેં કોઈ ઝબરદસ્તી નહીં.” (256:البقرة, 3) કા મતલબ યેહ હૈ કે કિસી ગૈર મુસ્લિમ કો મુસલમાન બનાને કે લિએ જબ્ર નહીં ક્રિયા જાએગા કે તલવાર કે ઝોર પર કિસી કો કલિમા પઢાયા જાએ. આયત કા યેહ મતલબ હરગિઝ નહીં કે અલ્લાહ પાક ને જો અહકામ નાઝિલ ફરમાએ હૈં વોહ કિસી કો બતાએ ભી ન જાએ. કોઈ અહકામે ખુદાવન્દી પર અમલ કરે યા ન કરે, બે લગામ હો કર જિસ કે દિલ મેં જો આએ કરતા ફિરે, ઉસે કોઈ રોકને ટોકને ઔર સમજાને વાલા ન હો બલ્કે લિબરલ્ઝ ઔર જદીદિયત કા શિકાર સ્કોલર્ઝ કેહલાને વાલોં કી તબ્જે નાઝુક પર યેહ اَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ પર યેહ યુનાન્થે, લફઝોં કી જુગાલી ઔર અલ્ફાઝ કી કૈ સે અહકામે ખુદા મુસ્તરદ કરને યા ઈન મેં માનવી તેહરીફ કરને વાલોં કે નજદીક ફિલ્મોં, ડ્રામોં, મૂસીકી કી શામોં, નાય ગાને કે પ્રોગ્રામોં પર હરગિઝ હરગિઝ તન્કીદ નહીં હોની ચાહિએ કે **યેહ સબ તો આર્ટ ઔર ફુનૂને લતીફા હૈ** નીઝ પરલે દરજે કી બે હયાઈ ઔર બેહુદગી વાલે કપળે પેહન કર કેટવોક કે નામ પર શો કરને વાલોં, જગહ જગહ બે હયાઈ, ફહ્લાશી કરને, દિખાને ઔર ઉસે પરવાન ચઢાને વાલોં પર તન્કીદ તો દૂર કી બાત હૈ, લિબરલ્ઝ કે નજદીક ઈન કી શાન મેં મામૂલી સી બે અદબી ભી ન કી જાએ ક્યૂંકે લિબરલ્ઝ ઔર મૌજૂદા દૌર કે જાલી જદીદ સ્કોલર્ઝ કે નજદીક **કુરઆનો હદીસ કે ઈલાવા ભી હલાલો હરામ કરાર દેને કે નઅે તરીકે મારિએ વુજૂદ મેં આ ચુકે હૈં ઔર વોહ હૈં ફુનૂને લતીફા, જમાલિયાતી હિસ્સ, આર્ટ, મુઝાહરા ફિતરત વગૈરહા.**

FAIZAN E MADINA (MONTHLY)

જો હોતા હૈ વોહ બે હયાઈ હૈ યા નહીં ? મસલન ઔરત કે બદન કી ઝિયાદા સે ઝિયાદા નુમાઈશ, બે પર્દગી, છુપાને કી જગહોં કો મઝીદ નુમાયાં કરના, નાયને મેં કી જાને વાલી હરકતેં, લળકે લળકી કી બાત ચીત, ઉઠને બેઠને, લેટને કે અન્દાઝ ઔર ઉસ કે આગે ન જાને કહાં કહાં તક કે મનાઝિર દિખાએ જાતે હૈં. ક્યા યેહ સબ બે હયાઈ મેં નહીં આતે ઔર ક્યા યેહ ઊપર બયાન કર્દા કલામે ખુદા કી રૂ સે હરામ નહીં હૈં ? બિલા શકો શુબા ઔર બગૈર કિસી તરફુદ કે હર મુસલમાન સમજતા હૈ કે યેહ સબ અફઆલ હરામ વ ગુનાહ હૈં ઔર સરીહ બે હયાઈ કે મનાઝિર હૈં. અબ એક તરફ ઊપર મઝકૂર આયત કો ઝરા દોબારા પઢિએ ઔર દૂસરી તરફ લિબરલ, જદીદ મૌલવિયોં કે દલાઈલ મુલાહઝા ફરમાએ, જો ઈન્હી ફિલ્મોં કી ઈન્હી તફસીલાત કો જાનતે, સમજતે ખુદા કે અહકામ કે મુકાબલે મેં અહબાર વ રુહબાન કા કિરદાર અદા કરતે હુવે ઔર ખુદા કે હરામ કો ખુલ્લમ ખુલ્લા હલાલ કરાર દેતે હુવે ફરમાતે હૈં કે “મુઆશરા ભી ઈન્સાન કી તરહ હોતા હૈ. ઈસ કી જમાલિયાતી મૌત વાકેઅ હો જાએ તો સમઝિએ કે ઈસ કી રૂહ પરવાઝ કર ગઈ. ફિર જો દિખાઈ દેતા હૈ, વોહ મહ્ઝ એક કાલિબ હોતા હૈ. મુઆશરે કી જમાલિયાતી મૌત, ફર્દ કી મૌત કા ભી એલાન હૈ. યેહ આર્ટ ઔર ફુનૂને લતીફા હૈં જો સમાજ કી જમાલિયાતી હયાત કા સામાન કરતે હૈં. જહાં ઈન કા ગલા ઘોંટ દિયા જાએ, વહાં ઝિન્દગી પનપ નહીં સક્તી. જિસ સમાજ મેં તિલાવત કે સાથ ગઝલેં, સાઝો આવાઝ કા આહંગ ન હો, ઉસે સમાજ નહીં કબ્રિસ્તાન કેહતે હૈં. શર્હ કી ક્યા શર્હ કી જાએ, વાઝેહ કો ક્યા વાઝેહ કિયા જાએ ઔર જાગતે કો ક્યા જગાયા જાએ કે કલામે જદીદિયત યેહ કેહ રહા હૈ કે જિસ મુઆશરે મેં તિલાવત કે સાથ ડિસ્કો ડાન્સ, ગવચ્ચોં કે ગાને, મૂસીકી કી તાનેં, ગુલૂકારાઓં કી દિલ લુભાતી, જઝબાત ભળકાતી ખુશ ઈલ્હાની, મર્દોં ઔરતોં કી ઈકઢે મોજ મસ્તિયાં ઔર સીનેમાઓં કી આબાદ દુન્યાએ ન હોં વોહ મુઆશરા મુર્દા હૈ ક્યુંકે (مَرْدًا) સિર્ફ કુરઆન મુઆશરે કી રૂહ બનને કે લિએ કાફી નહીં બલ્કે જમાલિયાતી હિસ્સ, ફુનૂને લતીફા, આર્ટ, ફિલ્મોં ડ્રામે ભી કુરઆન કે સાથ મુઆશરે મેં હોંગે તો મુઆશરે કો ઝિન્દગી મિલેગી નીઝ જદીદ સ્કૉલર્ઝ કેહતે હૈં કે એક અર્સે સે હમારી હિસ્સે લતીફ કો મારને કી મુહિમ જારી હૈ. લોગ હર ઉસ મઝહર કો મિટાને કે દરપે હૈં જો મેરે જમાલિયાતી વુજૂદ કી બકા કી ઝમાનત હૈ. અફસોસ કે ઈસ કામ કે લિએ સબ સે ઝિયાદા મઝહબ કો ઈસ્તિમાલ કિયા ગયા. ગોયા કુરઆનો હદીસ કે સરીહ સરીહ અહકામ ઉન જદીદ સ્કૉલર્ઝ કી હિસ્સે લતીફ કો માર રહે હૈં, ઈન કે જમાલિયાતી વુજૂદ કો મિટા રહે હૈં. યેહ અલ્ફાઝ લિખને વાલે ચૂંકે સાફ સાફ કુરઆન કે બારે મેં યેહ નહીં કેહ સક્તે કે કુરઆનો હદીસ હમારી હિસ્સે લતીફ કો માર રહી હૈ, **કુરઆનો હદીસ હમારી જમાલિયાતી વુજૂદ કો મૌત કે ઘાટ ઉતાર રહી હૈ**, ઈસ લિએ ઈસ કી જગહ મઝહબ ઔર મઝહબ કે ઈસ્તિમાલ કા લફઝ લાતે હૈં તાકે પઢને વાલે મુશ્તઈલ ન હો જાએ. અગર મઝહબ કા નામ લે કર યેહી દર્સ દેના હૈ તો મુન્કિરીને હદીસ બલ્કે ચકળાલવિયોં કા ક્યા કુસૂર હૈ ?

વાએ નાકામી મતાએ કારવાં જાતા રહા કારવાં કે દિલ સે એહસાસે ઝિયાં જાતા રહા
રહે મન્ઝિલ મેં સબ ગુમ હૈં મગર અફસોસ તો યેહ હૈ “અમીરે કારવાં” ભી હૈં ઉન્હી ગુમ કર્દા રાહોં મેં
મેં તુઝ કો બતાતા હૂં તકદીરે ઉમમ ક્યા હૈ શમશીર વ સનાં અવ્વલ તાઉસો રબાબ આબિર

મુસલમાન તો કેહતા હૈ કે પાકીઝા મુઆશરે કી રૂહ તો કુરઆનો હદીસ કી પાકીઝા તાલીમાત હૈં જો નફસ કો તઝકિયા, દિલો દિમાગ કો પાકીઝગી, સોચ કો રૌશની, આંખ કો શર્મો હયા, કિરદાર કો તાઅત વ બન્દગી ઔર દિલોં કો ફિકે આબિરત સે સરફરાઝ કરતી હૈં.

યાદ રખેં કે હિલ્લત વ હુરમત કે ઉસૂલ વ અહકામ કુરઆનો હદીસ સે સાબિત હોતે હૈં. સદિયોં સે પૂરી ઉમ્મત ઔર ઉલમા યેહી બયાન કરતે આ રહે હૈં. યેહ અયાનક સે ફુનૂને લતીફા, જમાલિયાતી હિસ્સ, આર્ટ ઔર સમાજ કો હલાલો હરામ કી બુન્યાદ બના દેના વલ્લાહ, બિલ્લાહ, તલ્લાહ ! ઈસ્લામ નહીં બલ્કે મગરિબી મુઆશરે કે દલાઈલ હૈં જિસે ઈસ્લામી મુલ્કોં મેં ઔર મુસલમાનોં મેં આમ કરને કી કોશિશ કી જા રહી હૈ. ઈન રંગ બે રંગે નામોં કો ઈસ્તિમાલ કર કે ઉર્પા નાય, બેહુદા ડાન્સ, શેહવાની મનાઝિર ઔર ફહ્લાશી સે ભરપૂર ફિલ્મોં ડ્રામોં કો હલાલ કરાર દેના સાફ સરીહ દીન મેં તેહરીફ હૈ. ખુદા કા ફરમાન યાદ રખેં

﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ هَذَا هَدًى لِّأَهْلِ الْكِتَابِ وَهُدًى حَرَامٌ لِّمَنِ اتَّبَعُوا وَعَلَى اللَّهِ الْكَذِبُ ۖ إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبُ لَا يَقْبَلُونَ ۝﴾

તર્જમએ કન્ઝુલ ઈરફાન : ઔર તુમ્હારી ઝબાનેં જૂટ બોલતી હૈં ઈસ લિએ ન કહો કે યેહ હલાલ હૈ ઔર યેહ હરામ હૈ કે તુમ **અલ્લાહ** પર જૂટ બાંધો. બેશક જો **અલ્લાહ** પર જૂટ બાંધતે હૈં વોહ કામયાબ ન હોંગે. (146: النحل)

હમ થકે થકે સે ક્યું રેહતે હેં ?

 મુહમ્મદ આસિફ અતારી મદની

270 લોગોં કી મૌત : એક ખબર કે મુતાબિક અપ્રેલ 2019 ઈ. કો ઇન્ડોનેશિયા મેં ઇલેક્શન કે દૌરાન તવીલ વક્ત વોટોં કી મુસલસલ ગિનતી કરતે હુવે થકાવટ ઓર દીગર બીમારિયોં કી વજહ સે 270 લોગ અપની જાન સે હાથ ધો બેઠે. (2019-04-28-અંગ્રેજી)

ઈસી તરહ અગસ્ટ 2005 ઈ. મેં જુનૂબી કોરિયા કા એક શપ્સ પયાસ ઘન્ટે તક મુસલસલ એક વીડિયો ગેમ ખેલતે હુવે મૌત કા શિકાર હો ગયા જબકે સિતમ્બર 2007 ઈ. મેં ગાંગજૂ, ચીન કા એક શપ્સ ઇન્ટરનેટ પર મુસલસલ ત્રીન દિન તક ઓન લાઈન ગેમ ખેલતા રહ્યા, બિલ આખિર થક કર મૌત કી વાદી મેં ઉતર ગયા.

માહનામા ફેઝાને મદીના કે કારેઈન ! ઇન્સાન કે જિસ્મ કી સાપ્ત ઐસી હૈ કે યેહ લિખને લિખાને, પઢને પઢાને, વઝન ઉઠાને, ચલને ફિરને, કૂકિંગ, સુપરવાઈઝિંગ, ડ્રાઈવિંગ જેસે કામ કરને સે થક જાતા હૈ, ઉસે અપની તુવાનાઈ બહાલ કરને કે લિએ

મુનાસિબ ખૂરાક ઓર આરામ કી ઝરૂરત હોતી હૈ જિસ કે બાદ યેહ દોબારા કામ કરને કે લિએ ફેશ હો જાતા હૈ. યેહ રૂટીન કી થકાવટ હોતી હૈ જિસ કે બારે મેં પરેશાન હોને કી ઝરૂરત નહીં હૈ, લેકિન બાઝ અવકાત હમ થોળા સા કામ કરને પર ઝિયાદા થક જાતે હેં યા જિસ્માની ઓર ઝેહની કામ કિએ બગૈર થકે થકે સે રેહતે હેં, યેહ પરેશાની કી બાત હૈ ક્યૂંકે ઐસી કેફિયત મેં ઇન્સાન કામોં સે જી ચુરાને લગતા હૈ, ન ઉસ કા ઇબાદત મેં દિલ લગતા હૈ ન મુલાઝમત યા કારોબાર કે તકાઝે પૂરે કર પાતા હૈ.

હમ થકે થકે ક્યું રેહતે હેં ? માહિરીન ને ઇસ પર કઈ તેહકીકાત (Researches) કી હેં, ઇન તેહકીકાત કી મદદ સે થકાવટ કી 10 બળી વુજૂહાત (Reasons) અપને અલ્ફાઝ વ અન્દાઝ મેં બયાન કરૂંગા, ઇન્હેં ગૌર સે પઢિએ, અચ્છી તરહ સમજિએ ફિર દિયાનત દારી સે અપને અન્દર તલાશ કીજિએ ઓર ઇન સે બચને કી કોશિશ કીજિએ, ٱٱٱٱٱٱ ٱٱٱ ٱٱ ٱٱٱٱٱ ٱٱ અન્દાઝ તબ્દીલ હો જાએગા.

થકાવટ કી 10 વુજૂહાત

❶ **ના મુનાસિબ ખૂરાક :** ખાના પીના હમારે જિસ્મ કો તાકત ઓર કુવ્વત ફરાહમ કરતા હૈ, લેકિન યેહ ઉસી વક્ત હોગા જબ હમ વોહ ચીઝેં ખાએં પિએં જો હમારે બદન કો ઝરૂરી વિટામિન્ઝ, આયર્ન ઓર કાર્બોહાઈડ્રેટ્સ મુહય્યા કરેં મસલન દૂધ, દહી, તાઝા ફલ યા ઉન કા જયૂસ, સબ્જિયાં, મુર્ગી બકરી યા મછલી કા ગોશત, અન્ડે વગેરા. ઇસ કે બર અક્સ અગર હમ જન્ક ફૂડ, કોલ્ડ ડ્રિન્ક્સ, હોટલોં કે નાકિસ મિર્ચ મસાલોં વાલે ખાને, બાઝારી સમોસે પકોળે, તરહ તરહ કી નુક્સાન દેહ મિઠાઈયાં ઓર દીગર આર્ટીફીશયલ ખટ્ટી મીઠી ગૈર મેયારી અશ્યા ખાને કે આદી હોંગે તો ફાએદા કમ નુક્સાન ઝિયાદા હોગા જિસ કે નતીજે મેં હમારે જિસ્મ પર થકાવટ ગાલિબ રહેગી. શિઝ્યૂલ બનાએ બગૈર જબ ચાહે ખા લેના યા બહુત ઝિયાદા ખાના ભી હમારે જિસ્મ કો નુક્સાન દેતા હૈ લેહાઝા જબ હમ મુતવાઝિન ગિઝા ખાએંગે તો જિસ્મ કી ગિઝાઈ ઝરૂરિયાત પૂરી હોતી રહેગી ઓર હમ ઝિયાદા થકાવટ કા શિકાર નહીં હોંગે. ચૂકે હર એક કી ખૂરાક ઉસ કી ઉમ્મ, વઝન, કદ ઓર સેહ્દહત વ બીમારી કે એતેબાર સે મુખ્તલિફ હોતી હૈ, ઇસ લિએ અપની ખૂરાક કે બારે મેં

કિસી ડાઈટ એક્સપર્ટ (યાની માહિર ગિજાઈયત) સે મશ્વરા કર લીજિએ કે મુઝે કૌન કૌન સી ચીઝે કિતની મિકદાર મેં કિસ વક્ત પાની યા પીની ચાહિએ ? અમીરે એહલે સુન્નત وَأَمَّا بِرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ કી 2 કિતાબે “આદાબે તઆમ” ઔર “પેટ કા કુફલે મદીના” ઈસ હવાલે સે બહુત માલુમાતી હેં, ઈન કા મુતાલઆ ભી કર લીજિએ.

2 નાશ્તા ન કરના : સોને કે દૌરાન હમારા જિસ્મ ખૂન કી પંપિંગ ઔર ઓક્સીજન કો ફેલાને કે લિએ તુવાનાઈ ઈસ્તેમાલ કરતા રેહતા હે, ઈસ લિએ જબ હમ સુબહ ઉઠતે હેં તો નાશ્તે કી શકલ મેં અપની એનર્જી બહાલ કરને કી ઝરૂરત હોતી હૈ. સ્કૂલ યા દફતર જલ્દી પહુંચને કી ફિક મેં યા વૈસે હી નાશ્તા ન કરને કી આદત બના લેને કી સૂરત મેં હમ થોળા સા કામ કરને પર જલ્દી થક જાતે હેં. હમારી ઝિયાદા તર સરગર્મિયાં નાશ્તે ઔર દોપહર કે ખાને (Lunch) કે દરમિયાની વર્કફે મેં હોતી હેં લેહાઝા નાશ્તે મેં ફલોં કા હોના ભી બહુત મુફીદ હૈ લેકિન હમારે યહાં ઈસ કા રવાજ કમ હૈ ઔર એક તાદાદ જિસ્મ પસન્દ નાશ્તે કે બજાએ મન પસન્દ નાશ્તે જૈસે ચાએ પરાઠા, નાન પાએ, હલ્વા પૂરી વગૈરા કો તરજીહ દેતી હૈ.

3 પાની કા કમ ઈસ્તેમાલ : પ્યાસ લગે ન લગે હર શખ્સ કો રોઝાના કમ અઝ કમ 12 ગ્લાસ પાની પીના ચાહિએ લેકિન હમ મેં સે કઈ લોગ પાની કમ પીતે હેં જિસ કી વજહ સે ડી હાઈડ્રેશન હો સકતી હૈ જિસ સે ખૂન ગાઢા હો જાતા હૈ, દિલ કી કારકર્દગી મુતાસ્સિર હોતી હૈ ઔર હમારે પઢોં ઔર જિસ્મ કે દીગર હિસ્સોં કો ઓક્સીજન કી ફરાહમી કમ હો જાતી હૈ જિસ કા રિઝલ્ટ થકાવટ કી શકલ મેં નિકલતા હૈ.

4 નીંદ પૂરી ન હોના : ઉઝ્ર કે મુખ્તલિફ હિસ્સોં મેં ઈન્સાન કો “નીંદ” કી મુખ્તલિફ મિકદાર દરકાર હોતી હૈ. એક તિબ્બી તેહકીક કે મુતાબિક કમ સિન બચ્ચોં કે લિએ 12 સે 15 ઘન્ટે, પન્દરહ સે ચાલીસ સાલ વાલોં કે લિએ 7 સે 8 ઘન્ટે જબકે ચાલીસ સાલ સે ઝાઈદ ઉઝ્ર વાલોં કે લિએ 6 ઘન્ટે કી “નીંદ” ઝરૂરી હૈ

● નીંદ હમારે જિસ્મ કી ખોઈ હુઈ તુવાનાઈ કો વાપસ લાને મેં બુન્ચાદી કિરદાર અદા કરતી હૈ, સોને કે બાદ ઈન્સાન ખુદ કો તાઝા દમ મેહસૂસ કરતા હૈ લેકિન જો લોગ રાત કો પુર સુકૂન નીંદ નહીં સો પાતે, ઉન્હેં દિન મેં ગુનૂદગી કે સાથ સાથ અપને જિસ્મ મેં થકાવટ ભી

મેહસૂસ હોતી હૈ ● પુર સુકૂન નીંદ કે લિએ ખ્વાબ ગાહ કા માહોલ બહુત અહમ્મિયત રખતા હૈ, બે આરામ બિસ્તર પર બહુત તેઝ રૌશની વાલી યા ફિર શોર વાલી જગહ પર સોને સે નીંદ કે મકાસિદ પૂરે નહીં હો પાતે

● મોબાઈલ, લેપટોપ યા ટીવી સ્ક્રીન દેખતે દેખતે સોના ભી નુક્સાન દેતા હૈ ક્યૂંકે ઈસ સે વોહ હાર્મોન મુતાસ્સિર હોતા હૈ જો નીંદ કો રેગ્યુલેટ કરને કા કામ કરતા હૈ યુનાન્યે, દિન કા આગાઝ થકાવટ કે એહસાસ કે સાથ હોતા હૈ

● ઈસી તરહ રાત કો આંખ ખુલને કી સૂરત મેં મોબાઈલ પર વોટ્સએપ, ફેસબુક વગૈરા ચેક કરના ફિર ઈન કે જવાબાત મેં મશગૂલ હો જાના ભી નીંદ કો ડિસ્ટર્બ કરતા હૈ બલકે બાઝ અવકાત તો નીંદ હી ઉળ જાતી હૈ, લેહાઝા રાત કો આંખ ખુલને પર શદીદ ઝરૂરત કે બગૈર મોબાઈલ ન ખોલિએ

● છુટ્ટી વાલે દિન રાત દેર તક જાગના અગલે દિન દફતરી યા કારોબારી કામોં મેં ઝિયાદા થકા દેતા હૈ ઈસ લિએ છુટ્ટી વાલે દિન ભી શિઝ્યૂલ કે મુતાબિક આરામ કીજિએ

● રાત ગએ જારી રેહને વાલી તકારીબ મેં શિર્કત કા મામૂલ ભી નીંદ મેં મસાઈલ ખળે કરતા હૈ

● જિન્હેં ઠીક સે નીંદ નહીં આતી વોહ નીંદ આવર ગોલિયોં સે હત્તલ ઈમકાન દૂર રહેં ઔર ઈસ કી આદત તો હરગિઝ મત બનાએ ક્યૂંકે શુરૂઅ મેં અગર્યે ઈન સે નીંદ આ જાતી હૈ મગર ફિર રફતા રફતા ઈન ગોલિયોં કી મિકદાર બઢાની પળતી હૈ ઔર બિલ આખિર નૌબત યહાં તક પહુંચતી હૈ કે ચાહે કિતની હી ગોલિયાં ખા લી જાએ નીંદ નહીં આતી !

● કેલૂલા ભી કીજિએ, દોપહર મેં થોળી દેર આરામ કરને કો કેલૂલા કેહતે હેં. જહાં રાત કી નીંદ જિસ્મ કો સુકૂન દેતી હૈ વહીં દિન કો ખાને કે બાદ થોળી દેર આરામ કર લેના જિસ્મ મેં તુવાનાઈ બહાલ કરને મેં જાદૂઈ અસર રખતા હૈ. રાત કો નવાફિલ પઢને, ઝિકો અઝકાર કરને ઔર દીની કિતાબોં કા મુતાલઆ કરને વાલોં કો ઈસ કા ખાસ એહતિમામ કરના ચાહિએ. નબિયે રેહ્મત, શફીએ ઉમ્મત وَالِهِ وَسَلَّمَ ને ઈરશાદ ફરમાયા : **يَتْلُوا فَأَرْكَانَ السَّيِّئَاتِ لَا يَفْقَهُنَّ** યાની કેલૂલા કરો ક્યૂંકે શૈતાન કેલૂલા નહીં કરતા. (البصم الاوسط، 17/1، حديث: 28)

અલ્લામા અબ્દુરરઝીફ મુનાવી رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ લિખતે હેં : દોપહર કે વક્ત સોને કો કેલૂલા કેહતે હેં ઔર યેહ મુસ્તહબ હૈ ક્યૂંકે યેહ રાત કી નમાઝ પર મદદગાર હૈ.

(التيسير، 201/2)

5 મુખ્તલિફ બીમારિયાં : શૂગર, બ્લડપ્રેશર, અમરાજે કલ્બ, ખૂન કી કમી (એનીમિયા), હેપાટાઈટિસ, મોટાપા, હડિયોં કી કમજોરી, પઢ્યોં કા ખિયાવ, કમર દર્દ, આંધે સર કા દર્દ, નાક કાન ગલે કી ખરાબિયાં, પેશાબ કે મસાઈલ ઔર ટાઈફોઈડ જેસી કઈ બીમારિયાં ભી મુસલસલ થકાવટ કા સબબ બન સકતી હેં, ઈસ લિએ અગર આપ લખ્મે અર્સે તક ખુદ કો થકા થકા મેહસૂસ કરતે હોં તો કિસી અચ્છે ડોક્ટર સે ચેકઅપ ઝરૂર કરવાઓં.

6 દવાઈયોં કી સાઈડ ઈફેક્ટસ : બાઝ અવકાત કિસી બીમારી કે લિએ ઈસ્તેમાલ કી જાને વાલી અદવિયાત કે સાઈડ ઈફેક્ટસ કુછ અર્સે બાદ સામને આતે હેં જો જિસ્માની દર્દ, કમજોરી ઔર થકાવટ કી સૂરત મેં ઝાહિર હો સકતે હેં. ઈસ હવાલે સે અપને તબીબ (ડોક્ટર યા હકીમ) સે મશ્વરા કર લીજિએ.

7 રોઝાના વોક યા વરઝિશ ન કરના : યુસ્ત ઔર તુવાના રેહને કે લિએ વરઝિશ બહુત અહમ હે ઔર રોઝાના કુછ દેર મુસલસલ પૈદલ ચલના ભી વરઝિશ કા હી હિસ્સા હે. હો સકે તો રોઝાના સુબહ કે વક્ત 45 મિનટ વોક કિયા કરેં, ﷻ આપ કા હાઝિમા દુરુસ્ત હોગા, ખૂન કી ગર્દિશ તેઝ હોગી, મુખ્તલિફ દર્દોં ઔર તકાલીફ સે રાહત મિલેગી, ટેન્શન મેં કમી આએગી ઔર અગર ખૂન મેં ગન્દા કોલેસ્ટ્રોલ ઝાઈદ હુવા તો વોહ ભી ખારિજ હોગા ઔર દિમાગ કો તાઝગી મુયસ્સર આએગી, જિસ કે નતીજે મેં મુસલસલ થકાવટ મેં કમી મેહસૂસ હોગી. (ખુદકુશી કા ઈલાજ, સ. 71 મુલખ્મસન) અગર આપ વોક કે ઈલાવા ભી કોઈ વરઝિશ કરના ચાહેં તો પેહલે કિસી માહિર સે મશ્વરા કર લેં કયૂંકે હર વરઝિશ હર શખ્સ કો ફાએદા નહીં દેતી, લેકિન વરઝિશ કે લિએ એસે જિમ યા કલબ મેં જાને સે પરહેઝ કીજિએ જહાં નીકર પેહન કર ઘુટને ઔર રાને ખુલી રખ કર યા મ્યૂઝિક ચલા કર વરઝિશ કી જાતી હો.

8 ચલને ફિરને ઔર બેઠને કા અન્દાઝ : ચલને ફિરને, પઢને લિખને ઔર બેઠને કે દૌરાન હમારે સર, ગર્દન, કમર ઔર હાથ પાઉં વગેરા કી પોઝિશન ભી થકાવટ મેં ઈઝાફા યા કમી કરને મેં ફિરદાર અદા કરતી હે. દાઈ યા બાઈ સાઈડ યા બહુત આગે કી તરફ ઝુક કર યા કુરસી પર ટેક લગાએ બગેર પાઉં હવા મેં લટકા કર બેઠને વાલોં કો તજરિબા હોગા કે ઈસ તરહ બેઠને સે થકાવટ ઝિયાદા મેહસૂસ હોતી હે. અપને બેઠને કે અન્દાઝ કો તબ્દીલ કરેં થકાવટ કા કાફી ઈલાજ મુફત મેં હો જાએગા.

9 મુસલસલ બેઠે રેહના : એક હી જગહ પર પોઝીશન બદલે બગેર કઈ ઘન્ટે બેઠે રેહને સે ભી ખૂન કા દૌરાનિયા સુસ્ત પળતા હે ઔર જિસ્મ કે કઈ હિસ્સોં મેં ઓક્સીજન કમ પહુંચતી હે જિસ કી વજહ સે થકાવટ ઝિયાદા મેહસૂસ હોતી હે. ● વોહ લોગ જો 8 ઘન્ટે બેઠ કર કામ કરતે હેં, ઉન્હેં ચાહિએ કે મુનાસિબ વર્ક કે બાદ કુરસી છોળ કર ઉઠ ખળે હોં ઔર ચન્દ કદમ ચલને કે બાદ દોબારા બેઠ જાએં, ઈસ કામ મેં એક દો મિનટ લગેંગે લેકિન થકાવટ કે એહસાસ મેં ખાસી કમી હોગી, ﷻ ● ઈસી તરહ મુસલસલ કમ્પ્યૂટર પર કામ કરને વાલે ભી દિમાગી તૌર પર જલ્દી થક જાતે હેં, યેહ ભી ચાહેં તો હર 19 મિનટ કે બાદ કમ્પ્યૂટર સ્ક્રીન સે નઝરેં હટા કર 19 સેકેન્ડઝ કે લિએ 19 ફુટ દૂર કીસી શૈ મસલન સબ્ઝ પૌદે યા દીવાર વગેરા કો દેખ લિયા કરેં તો ઉન્હેં ફાએદા હોગા. ● યૂંહી આઠ દસ ઘન્ટે લખ્મી ડ્રાઈવિંગ કરને વાલોં કો ભી ચાહિએ કે રેસ્ટ એરિયા આને પર થોળી દેર રુક જાયા કરેં ઔર મુસાફિરોં સમેત ગાળી સે નિકલને કે બાદ થોળી ચહલ કદમી કર લેં ઈસ કે બાદ અપની મન્ઝિલ કી તરફ રવાના હો જાએં.

10 કામ કા ગૈર ઝરૂરી દબાવ લે લેના : યેહ દુરુસ્ત હે કે કોઈ ભી કામ ઉસી વક્ત મેયારી હો સકતા હે જબ ઉસે ઝિમ્મેદારી ઔર સન્જ્હગી સે કિયા જાએ લેકિન ● બિલા ઝરૂરત એક હી વક્ત મેં ચાર પાંચ કામોં કો મુકમ્મલ કરને કી કોશિશ કરના ● એક કામ કો મત્લૂબા વક્ત સે પેહલે જલ્દી જલ્દી કરને કી કોશિશ કરના ● આએ દિન રૂટીન સે હટ કર ઝિયાદા દેર કામ કરના કે મેં ઈસ કામ કો મુકમ્મલ કરને કે બાદ હી આરામ કરુંગા ● છુટી વાલે દિન ભી દફતરી કામ પર લગે રેહના ● આએ રોઝ દફતર કા કામ ઘર પર લે જાના ઔર ● વોહ કામ કરના જિસ મેં ઈન્સાન કી દિલચસ્પી ઔર શૌક ન હો, ઈન્સાન કો ગૈર મામૂલી તૌર પર થકા દેતા હે. અગર એસા શખ્સ અપના અન્દાઝ તબ્દીલ નહીં કરતા ઔર અપના શિઝ્યૂલ નહીં બનાતા તો કુછ હી અર્સે મેં વોહ અપની તાકત વ હિમ્મત ખો સકતા હે જિસ કે બાદ થકાવટ કા બઢતા હુવા એહસાસ ઉસ કી ઝિન્દગી કા રોગ બન જાતા હે.

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અગર આપ ખુદ પર ગૌર કરેંગે તો કઈ મઝીદ અસ્બાબે થકાવટ પા લેંગે ઈબાદત કી કુવ્વત, રિઝકે હલાલ કમાને કી કાવિશ કે લિએ અગર અચ્છી નિયત સે અપની થકાવટ કી કસરત કા હલ નિકાલેંગે તો રાહતે ઝિન્દગી કે સાથ સાથ સવાબ કા ખઝાના ભી હાથ આએગા. ﷻ

અહકામે તિજારત

મુફતી અબૂ મુહમ્મદ અલી અસગર અત્તારી મદની

ઇલેક્ટ્રીશ્યન કા ચીઝ ખોલ કર ચેક કરને કા પૈસે લેના કેસા ?

સુવાલ : કયા ફરમાતે હૈં ઉલમાએ કિરામ ઇસ મસ્અલે કે બારે મેં કે બાઝ ઇલેક્ટ્રીશ્યનઝ ને અપની દુકાન પર લિખા હોતા હૈ કે કોઈ ભી ચીઝ ચેક કરને કી પયાસ રુપૈ ફીસ હોગી, ફિર અગર માલિક વોહ ચીઝ બનવાએ તો ઉસ કા ખર્ચા બતા દેતે હૈં ઓર ઇસ સૂરત મેં ખોલ કર ચેક કરને કે અલગ સે પૈસે નહીં લેતે અલબત્તા અગર માલિક વોહ ચીઝ ન બનવાએ તો ખોલ કર ચેક કરને કે પયાસ રુપૈ લેતે હૈં ઓર ખરાબી (fault) બતા કર, વોહ ચીઝ બન્દ કર કે વાપસ દે દેતે હૈં. ઇસ કા કયા હુકમ હૈ ?

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

જવાબ : ચીઝ ખોલને ઓર ચેક કરને મેં વક્ત ભી સર્ફ હોતા હૈ ઓર આલાત ભી ઇસ્તિમાલ હોતે હૈં ઓર બાઝ લોગોં ને બા કાઈદા મુલાઝિમીન રખે હોતે હૈં ઉન કા ભી વક્ત લગતા હૈ ઓર ઉન કો સેલેરી ભી દી જાતી હૈ, ઇસ ખુલવાને કા એક મક્સદ યેહ ભી હોતા હૈ કે ખરાબી (Fault) બતાઈ જા સકે, એસા નહીં હૈ કે વોહ સિર્ફ નટ ખોલ કર બન્દ કર કે વાપસ દે દેગા. લેહાઝા યેહ ભી બા કાઈદા એક એસા કામ હૈ જિસ કી ઉજરત લી જા સકતી હૈ. રહી બાત યેહ કે જબ કામ ભી ઉસી સે

કરવાયા જાએ તો ખોલને કે બદલે પૈસે નહીં લિએ જાતે તો ઇસ ન લેને કી ભી ફિક્કહી તૌજીહ મુમકિન હૈ એક તૌજીહ યેહ હૈ કે વોહ અપની ઉજરત મેં કમી યા મુઆફ કરને કા હક રખતા હૈ ઓર ઉસ કા યેહ અમલ કિસી મુમાનઅત મેં દાખિલ નહીં બલ્કે જાઈઝ હૈ.

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

અકદે મુઝારબત ખત્મ કરને કા તરીકા

સુવાલ : કયા ફરમાતે હૈં ઉલમાએ કિરામ ઇસ મસ્અલે કે બારે મેં કે રબ્બુલ માલ ઓર મુઝારિબ બાહમી રિઝામન્દી સે અકદે મુઝારબત ખત્મ કરના યાહૈં તો ઉસ કા કયા તરીકાએ કાર હોગા ?

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

જવાબ : રબ્બુલ માલ (Investor) ઓર

મુઝારિબ (Working Partner) બાહમી રિઝામન્દી સે જબ ભી મુઝારબત (Sleeping Partnership) ખત્મ કરના યાહૈં, કર સકતે હૈં. મુઝારબત ખત્મ કરને કા તરીકા યેહ હૈ કે મુઝારબત ખત્મ હો તો જિતની રકમ કેશ કી સૂરત મેં મૌજૂદ હૈ, ઉસ સે મઝીદ ખરીદારી ન કરેં, મુઝારબત કે પૈસોં સે ખરીદા ગયા માલ મૌજૂદ હૈ તો મુઝારિબ ઉસ માલ કો બેચ કર કેશ કી સૂરત મેં લે આએ ઓર જમ્અ હોને વાલી ઇસ રકમ સે ભી મઝીદ કોઈ ખરીદારી ન કરે. સારી રકમ કેશ કી સૂરત મેં આને કે બાદ તમામ

અખરાજાત (Expenses) માલે મુજારબત સે અલગ કર લેં. ફિર રાસુલ માલ (Capital) કો રબ્બુલ માલ (Investor) કે સિપુર્દ કરને કે બાદ જો નફા હુવા, બાહમી કરારદાદ કે મુતાબિક આપસ મેં તક્સીમ કર લેં. અગર નુક્સાન હો તો ફિર ઉસ કી જુદા ગાના તફસીલ હૈ.

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

હજજો ઉમરા કે એજન્ટ્સ કા, ફી પાસપોર્ટ કમીશન લેના કેસા ?

સુવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમાએ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે હમારા એસ્ટેટ કા કામ હૈ હમ કિસી કો કામ દિલવાતે હેં મસલન કિસી કારપેન્ટર કો કિયન કા કામ દિલવાતે હેં તો હમ ઉસે કેહતે હેં કે હમારા કમીશન રખ લીજીએગા વોહ હમારા કમીશન રખ કર કસ્ટમર કો પૈસે બતાતા હૈ કે ઇતને મેં કામ હોગા બાદ મેં વોહ હમેં હમારા કમીશન દે દેતા હૈ. ઇસી તરહ હજજો ઉમરા કે કામ મેં ઈસ તરહ હોતા હૈ કે હમ ઉન સે ફી પાસપોર્ટ કે હિસાબ સે બાત કર લેતે હેં કે હમારે ઝરીએ સે જિતને અફરાદ જાએંગે ફી પાસપોર્ટ કે ટ્રેવલ એજન્સી વાલે સે પાંચ હજાર દો હજાર વગૈરા કમીશન લે લેતે હેં. હમારા ઈસ તરહ કામ કરના કેસા હૈ ?

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

જવાબ : કિસી કારીગર કો કામ દિલવા કર ઉસ પર કમીશન લેના જાઈઝ હૈ લેકિન ઈસ કે લિએ ઝરૂરી હૈ કે કારીગર સે આપ કા પેહલે સે મુઆહદા હો કે મેં આપ કો કામ દિલવાડિંગા તો આપ મુઝે ઈસ પર ઇતના કમીશન દેંગે. દૂસરી બાત યેહ કે કારીગર કો ઉસ પાર્ટી સે મિલવાને ઔર ઉસે કામ દિલવાને મેં આપ કી મેહનત શામિલ હો. અગર આપ કહીં સે ગુઝર રહે થે આપ ને દેખા કે એક મકાન મેં તોળ ફોળ હો રહી હૈ ઔર આપ ને કારીગર કો ફોન કર દિયા કે ઈસ મકાન મેં ચલે જાઓ હો સકતા હૈ કે તુમહેં કામ મિલ જાએ, તો યેહ કામ દિલવાના નહીં કેહલાએગા ઔર ઈસ પર કમીશન કે હકદાર ભી નહીં હોંગે. દોનોં પાર્ટિયોં કો મિલવાને મેં ખુદ મેહનત (Physical Activity) કરતે હેં ઉસ કો સાથ લે જાતે હેં મિલવા દેતે હેં તો યેહ કામ કરને પર

આપ કમીશન કે મુસ્તહિક હોંગે. યેહી મુઆમલા હજજો ઉમરા કે એજન્ટ્સ કા હૈ યાની જો કારવાન વાલે હોતે હેં યા ટ્રેવલ એજન્ટ્સ હોતે હેં ઉન કે લિએ લોગ ગાહક લે કર આતે હેં ઉન કા પેહલે સે ટ્રેવલ વાલે સે મુઆહદા હોતા હૈ કે મેં આપ કે પાસ ગાહક લે કર આડિંગા તો મુઝે ફી પાસપોર્ટ ઇતના કમીશન મિલેગા યેહ ભી એક એસા કામ હૈ જિસ કા મુઆવજા તૈ કિયા જા સકતા હૈ લેહાઝા ઈસ કા મુઆવજા લેના ભી દુરુસ્ત હૈ.

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

સ્કૂલ ઇન્તિઝામિયા કા વેન વાલે સે ફી તાલિબે ઇલ્મ કમીશન લેના કેસા ?

સુવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમાએ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે બાઝ સ્કૂલ વાલે ગાળી વાલે સે ફી સ્ટૂડન્ટ કે હિસાબ સે માહાના કમીશન લેતે હેં કે જિતને બચ્ચે ઉન કે સ્કૂલ સે ઉઠાએંગે ફી સ્ટૂડન્ટ ઇતને રુપૈ સ્કૂલ વાલોં કો દેને હોંગે. કયા ઉન કા ગાળી વાલે સે યેહ કમીશન લેના જાઈઝ હૈ ?

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

જવાબ : પૂછી ગઈ સૂરત મેં સ્કૂલ વાલોં કા ગાળી વાલે સે માહાના કમીશન લેના જાઈઝ નહીં ક્યૂંકે યહાં સ્કૂલ વાલોં ને એસા કોઈ કામ નહીં કિયા જિસ કી વજહ સે વોહ કમીશન કે મુસ્તહિક હોં બલ્કે ગાળી વાલે ઉમૂમન સ્કૂલ કે બાહર ખળે હોતે હેં વાલિદૈન કો ભી માલૂમ હોતા હૈ વાલિદૈન ખુદ ગાળી વાલે સે બાત કરતે હેં ઔર બચ્ચે કો લાને લે જાને કે મુઆમલાત ઔર ફીસ વગૈરા ખુદ તૈ કરતે હેં તો યહાં સ્કૂલ વાલોં કી તરફ સે કોઈ એસા કામ કરના નહીં પાયા ગયા જિસ કા વોહ મુઆવજા તલબ કરેં.

હાં અગર સ્કૂલ વાલોં ને દોનોં પાર્ટિયોં કો મિલવાને મેં કોશિશ વ મેહનત કી હો તો ફિર ઝિયાદા સે ઝિયાદા એક મરતબા કમીશન લેને કે મુસ્તહિક હોંગે, હર મહીને એક મખસૂસ હિસ્સા લેને કે ફિર ભી મુસ્તહિક નહીં હોંગે લેહાઝા ઉન કા હર માહ વેન વાલોં સે રકમ લેના હરામ હૈ ઔર યેહ આમદની ભી હરામ હૈ.

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

હઝરતે સય્યિદુના હકીમ બિન હિઝામ

અદનાન અહમદ અતારી મદની

એક સહાબિએ રસૂલ ﷺ ફરમાતે હૈં : મૈં સુબહ કરતા ઔર દરવાઝે પર કિસી હાજત મન્દ કો દેખતા તો યકીન કરતા હું કે યેહ મુઝ પર **અલ્લાહ** પાક કે એહસાનોં મૈં સે એક એહસાન હૈ, ઔર જબ સુબહ કરતા ઔર દરવાઝે પર કોઈ હાજત મન્દ નહીં પાતા તો (સબ્ર કર કે) યેહ ખયાલ કરતા હું કે યેહ ઉન મુસીબતોં મૈં સે એક મુસીબત હૈ જિન પર મૈં ને **અલ્લાહ** પાક સે સવાબ માંગા થા. ⁽¹⁾

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! સવાબ કે તલબગાર ઔર ખૈર ખ્વાહી કે જઝબે સે લબરેઝ યેહ મુબારક ફરમાન, સહાબિએ રસૂલ હઝરતે સય્યિદુના હકીમ બિન હિઝામ રહી કા હૈ. **હુલ્યા વ પૈદાઈશ :** આપ ﷺ આપ કી રંગત ગેહરી ગન્દુમી જબકે દાઢી છિદરી (કમ ઘની) થી. ⁽²⁾ **કબૂલે ઈસ્લામ ઔર એઝાઝાત :** આપ ﷺ સિન 8 હિજરી મૈં ફત્હે મક્કા કે મૌકઅ પર ઈસ્લામ લાએ ઔર બારગાહે રિસાલત વાલે સે યેહ એઝાઝ પાયા : જો હકીમ બિન હિઝામ કે ઘર મૈં દાખિલ હોગા, ઉસે અમાન હૈ, ઉમ્મુલ મોમિનીન હઝરતે સય્યિદતુના ખદીજા રહી આપ કી ફૂફી થી જબકે હઝરતે ઝુબૈર બિન અવ્વામ રહી આપ કે યયા ઝાદ

ભાઈ થે, આપ ﷺ કા શુમાર ઉન લોગોં મૈં હોતા હૈ જિન્હોં ને (હાલાત ના સાઝગાર હોને કી વજહ સે) રાત કે વક્ત હઝરતે સય્યિદુના ઉસ્માને ગની રહી કી તદફીન કી. ⁽³⁾ આપ ﷺ કે 4 બેટે થે સબ ને સહાબી હોને કા શરફ વ એઝાઝ પાયા. ⁽⁴⁾ **બૈઅત :** આપ ને નબિયે કરીમ ﷺ સે ઈસ બાત પર બૈઅત કી, કે ઈસ્લામ પર સાબિત કદમ રેહતે હુવે ઈસ દુન્યા સે જાઊંગા. ⁽⁵⁾ **ઔસાફ :** આપ ﷺ ઈલ્મો ફઝલ, ઈઝ્ઝતો શરાફત, સખાવત, તકવાઓ પરહેઝગારી ઔર સરદારી જૈસે ઉમ્દા ઔસાફ સે માલા માલ હોને કે સાથ નિહાયત સમઝદારી ઔર બળી શાન વાલે થે. દૌરે જાહિલિય્યત ઔર ઈસ્લામ દોનોં ઝમાનોં મૈં કુરૈશ કે મોઅઝ્ઝલ લોગોં મૈં આપ કા શુમાર હુવા. ⁽⁶⁾ **ઝહનાત :** દારુન્નાદવા જહાં એહલે મક્કા જમ્અ હો કર કિસી મુઆમલે મૈં મશ્વરા કિયા કરતે થે વહાં 40 સાલ સે કમ ઉમ્મર અફરાદ કો દાખિલે કી ઈજાઝત ન થી મગર આપ અપની ઝહનાત ઔર સમઝદારી કી વજહ સે 15 સાલ કી ઉમ્મર મૈં મશ્વરે મૈં શરીક હુવે. ⁽⁷⁾ **હાઝિર જવાબી :** એક મરતબા આપ બુઢાપે મૈં અપની લાઠી (Stick) કે સહારે આહિસ્તા આહિસ્તા કદમ ઉઠાતે હુવે ચન્દ નૌજવાનોં કે પાસ સે ગુઝરે, ઉન નૌજવાનોં કો શારારત સૂઝી, એક ને આપ ﷺ સે પૂછા : હાફિઝા યલે જાને કે બાદ આપ કો અબ કુછ યાદ ભી હૈ ? આપ ને ઉસ કી તરફ દેખા ઔર ઉસ કા ઈરાદા સમઝ ગએ લેહાઝા ફરમાયા : તુમ ફુલાં કે બેટે હો, ઉસ ને કહા, જી હાં ! આપ ને ફરમાયા : હાફિઝા યલે જાને કે બાદ ભી મુઝે યાદ હૈ કે જવાની મૈં તુમ્હારા બાપ મક્કે મૈં લોહા ફૂટા કરતા થા. ⁽⁸⁾ ક્યું શર્માઊં ? આપ (ઉમ્મર રસીદા હોને કે બા વુજૂદ) હઝરતે સય્યિદુના મુઆઝ બિન જબલ રહી કો કુરઆન સુનાયા કરતે થે, કિસી ને કહા : આપ ઈસ લળકે કો કુરઆન સુનાતે હૈં ? આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : હમૈં તકબ્બુર ને હી બરબાદ કિયા હૈ. ⁽⁹⁾ **આજિઝી :** આપ ﷺ ઘરેલૂ સામાન, ઔઝાર ઔર રાશન ખરીદતે, ફિર સામાન ઉઠાને વાલા કોઈ ન મિલતા તો ઉસ સામાન કો ખુદ હી ઉઠા લેતે. ⁽¹⁰⁾ **તિજારત મૈં બરકત :** આપ ﷺ ઝિન્દગી ભર તિજારત કરતે રહે મગર કભી ભી ઔર કહી ભી ઔર કિસી સૌદે મૈં ભી કોઈ નુક્સાન ઔર ઘાટા નહીં હુવા બલકે અગર મિટ્ટી ભી ખરીદતે તો ઉસ મૈં નફઅ હી

मांगना, फिर हज़रते उकीम बिन डिआम رَضِيَ اللهُ عَنْهُ (ने) इस बात को अपनी गिरह में औसा बांधा के) अपने पादिम को येह भी न केहते के मुजे पानी से सेराब करो और न उस से वुजू के दिखे कुछ (पानी, बरतन वगैरा) लेते। ⁽¹⁶⁾ **अपना हक भी न लेते** : अक मरतबा मौसमे हज में हज़रते अमीरे मुआविया رَضِيَ اللهُ عَنْهُ का गुज़र आप رَضِيَ اللهُ عَنْهُ के पास से हुवा तो आप ने उन की तरफ़ अक ग़िटनी भेज ताके वोह उस के दूध से सेराब हो जायें, सेराब होने के बाद हज़रते अमीरे मुआविया رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ने पूछा : आप कौन सी गिज़ा खाते हैं, फ़रमाया : गोश्त का टुक़ा, जो मेरे पास नहीं है, हज़रते अमीरे मुआविया رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ने आप के पास कुछ अतिथ्या भेजा, मगर आप रَضِيَ اللهُ عَنْهُ ने उसे लेने से इन्कार कर दिया और कहा : नबिये करीम صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ के बाद मैं ने कभी किसी से कोई चीज़ नहीं ली हालांके हज़रते सय्यिदुना अबू बक़ व सय्यिदुना उमर رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ने मुजे मेरा हक़ देना चाहा था लेकिन मैं ने उसे भी लेने से इन्कार कर दिया। ⁽¹⁷⁾ **मुजाहिदाना जिन्दगी** : 8 हिज़री में मुसलमानों की तरफ़ से ग़ज़वअे हुनैन व ताईफ़ में हिस्सा लिया। ⁽¹⁸⁾ **इन्तेक़ाल** : आप रَضِيَ اللهُ عَنْهُ ने 120 साल की तवील उम्र पाई यहां तक के बिनाई भी यली गई थी, इन्तेक़ाल से पेहले मुसलसल येह अल्फ़ाज़ केहते रहे : **يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ** यानी (अ **अल्लाह** !) तेरे सिवा कोई माबूद नहीं, मैं तुज़ से मइब्बत करता हूँ और तुज़ से भौक़ रખता हूँ. आप रَضِيَ اللهُ عَنْهُ का विसाले बा क़माल सिन 54 या 58 हिज़री को मदीने में हुवा। ⁽¹⁹⁾ कुतुबे अहादीस में आप रَضِيَ اللهُ عَنْهُ से तकरीबन 40 हदीसों रिवायत हैं जिन में से 4 अहादीस ब़ुहारी और मुस्लिम में हैं। ⁽²⁰⁾

(1) تاریخ ابن عساکر، 15/ 125 (2) تاریخ ابن عساکر، 15/ 100 (3) سیر اعلام النبلاء، 233/ 4 تا 237/ 4 ملخصاً (4) استیعاب، 1/ 417 (5) معجم کبیر، 3/ 195، حدیث: 106 (6) استیعاب، 1/ 417، سیر اعلام النبلاء، 4/ 238 (7) سیر اعلام النبلاء، 4/ 237 (8) تاریخ ابن عساکر، 15/ 127 (9) کشف المشکل لابن الجوزی، ص 63 (10) تاریخ ابن عساکر، 15/ 103 (11) معجم کبیر، 3/ 205، حدیث: 3136، کرامات صحابہ، ص 254 ملخصاً (12) الوافی بالوفیات، 13/ 81، مرآة المناجیح، 4/ 247 ملخصاً (13) تہذیب الکمال، 3/ 77 ملخصاً (14) سیرت حلبیہ، 1/ 475، تہذیب الکمال، 3/ 78 (15) تاریخ ابن عساکر، 15/ 122 (16) الوافی بالوفیات، 13/ 81 (17) تاریخ ابن عساکر، 15/ 103 (18) سیر اعلام النبلاء، 4/ 238 (19) تاریخ ابن عساکر، 15/ 128 (20) سیر اعلام النبلاء، 4/ 238۔

અપને બુઝુર્ગોં કો યાદ રખિએ

અબૂ માજિદ મુહમ્મદ શાહિદ અત્તારી મદની

મઝાર શરીફ મુસ્લીમ ઇમામુદ્દીન રતવી

મઝાર શરીફ હઝરત શૈખ સલાહુદ્દીન ગાઝી ચિશ્તી

મઝાર શરીફ અબૂ સુલૈમાન અબ્દુર્રહમાન દારાની

શાબાનુલ મુઅઝ્ઝમ ઇસ્લામી સાલ કા આઠવાં મહીના હૈ. ઇસ મેં જિન સહાબએ કિરામ, ઔલિયાએ ઉઝ્ઝામ ઔર ઉલમાએ ઇસ્લામ કા વિસાલ યા ઉર્સ હૈ, ઇન મેં સે 13 કા તઆરુફ મુલાહઝા ફરમાઈએ : **સહાબએ કિરામ** **عليهم الرضوان** : ① બદરી સહાબી હઝરતે સય્યિદુના સલીત બિન કૈસ ખઝરજી અન્સારી **رضي الله عنه** બનૂ અદી બિન નજજાર કે યશ્મો ચરાગ, બદ્ર સમેત તમામ ગઝવાત ઔર જંગોં મેં શિર્કત કરને વાલે, નિડર ઔર શુજાઅત કે પૈકર થે, આપ સે એક હદીસ ભી મરવી હૈ, આપ ને જંગે જિસ્સ અબૂ ઉબૈદ (જિસે જંગે કુસ્સુનાતિફ ઔર જંગે મરવહા ભી કેહતે હૈં, યેહ મકામે કૂફા કે કરીબ દરિયાએ ફરાત કે પાસ હૈ) મેં શાબાન 13 હિ. મેં શહાદત પાઈ. ② હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઉબૈદ બિન મસઉદ સકફી **رضي الله عنه** અજલ્લાએ સહાબા મેં સે હૈં, અમીરુલ મોમિનીન હઝરતે ઉમર **رضي الله عنه** ને ઇબ્તિદાએ ખિલાફત મેં જબ જંગે ઇરાક કે લિએ મુસલમાનોં કો ઉભારા તો યેહ ફૌરન તય્યાર હો ગએ, બહાદુરી ઔર શુજાઅત કી વજહ સે ઇન્હેં અમીરે લશ્કર બનાયા ગયા, ઇસ લશ્કર ને જંગે નમારિક ઔર જંગે કસ્કર મેં ફત્હ હાસિલ કી ઔર જંગે જિસ્સ અબૂ ઉબૈદ મેં શાબાન 13 હિ. મેં શહીદ હુવે. ② **ઔલિયાએ કિરામ** **رحمهم الله السلام** : ③ કુદરતુલ મશાઈખ હઝરતે અબૂ સુલૈમાન અબ્દુર્રહમાન દારાની

عليه السلام કી વિલાદત 140 હિ. મેં દારય્યા (રૈફ, દિમશ્ક) શામ મેં હુઈ ઔર યહી 27 શાબાન 215 હિ. કો વિસાલ ફરમાયા, મઝાર મુબારક મશહૂર હૈ. આપ મુહદિસે જલીલ, ઝાહિદે ઝમાના, આબિદે શામ, ઇમામુસ્સૂફિયા મેહબૂબુલ ઔલિયા થે. ③ ④ ગૌસે આઝમ કે શેહઝાદએ અસ્ગર હઝરતે સય્યિદ અબૂ ઝકરિયા યહ્યા ગીલાની **رضي الله عنه** કી વિલાદત 550 હિ. મેં બગદાદ શરીફ મેં હુઈ ઔર શાબાન 600 હિ. મેં બગદાદ શરીફ મેં વિસાલ ફરમાયા, મઝાર મુબારક હલ્બા મેં હૈ. આપ ગ્યારહ સાલ તક હુઝૂરે ગૌસે પાક ઔર ફિર દીગર ઉલમા વ કુકહા સે મુસ્તફીઝ હુવે, તકમીલે ઇલ્મો મારિફત કે બાદ મિસ્ર તશરીફ લે ગએ, ઝિન્દગી કા એક હિસ્સા વહાં ગુઝારા. કસીર લોગોં ને આપ સે ઇસ્તિફાદા કિયા, ઝિન્દગી કે આખિરી અય્યામ મેં બગદાદ શરીફ આ ગએ. આપ બહુત બળે ફકીહ ઔર મુહદિસ થે. ④ ⑤ શૈખ સીલાન હઝરતે શૈખ સલાહુદ્દીન ગાઝી ચિશ્તી **رضي الله عنه** વલિએ કામિલ, ખલીફએ ખ્વાજા નિઝામુદ્દીન ઔલિયા ઔર જઝબએ તબ્લીગે ઇસ્લામ સે સરશાર થે. પૂને (મહારાષ્ટ્ર) હિન્દ મેં રિહાઈશ ઇખ્તિયાર ફરમાઈ ઔર યહી શાબાન 759 હિ. મેં વિસાલ ફરમાયા, રૌઝએ મુબારકા માઝૂફ હૈ. ⑤ ⑥ જદે અમજદ આલે સકાફ, મુકદમે સાની હઝરતે ઇમામ સય્યિદ અબ્દુર્રહમાન સકાફ શાફેઈ **رضي الله عنه** કી

વિલાદત 739 હિ. મેં તિરયમ (હઝરમૌત) યમન મેં હુઈ
 ઔર યહી 23 શાબાન 819 હિ. કો વિસાલ ફરમાયા,
 મઝાર ઝબલ કબ્રિસ્તાન મેં હે. આપ હાફિઝે કુરઆન,
 આલિમે દીન, ઉસ્તાઝુલ ઉલમા, બાનિએ મસ્જિદે
 સકાફ, મશહૂર શૈખે તરીકત, સાહિબે કરામાત ઔર
 મર્ઝએ અવામો ખાસ થે. ⁽⁶⁾ 7 ઇમામ સય્યિદ અહમદ
 બિન ઝૈન હબશી હઝરમી શાફેઈ رحمته الله عليه કી વિલાદત
 1069 હિ. મેં ગુર્ફા (હઝરમૌત) યમન મેં હુઈ ઔર
 વિસાલ હૌતા અહમદ બિન ઝૈન (હઝરમૌત) યમન મેં
 19 શાબાન 1144 હિ. કો ફરમાયા, મઝાર યહી મર્ઝએ
 અવામો ખવાસ હૈ. આપ ઇમામે વક્ત, ફકીહે શાફેઈ,
 મશહૂર શૈખે તરીકત, દો દરજન કે કરીબ મસાજિદ વ
 મદારિસ કે બાની, 18 કુતુબ કે મુસન્નિફ ઔર કઈ
 જયિદ ઉલમા કે ઉસ્તાઝ વ શૈખ હૈં. આપ કી કિતાબ
 “الرَّسَالَةُ الْجَامِعَةُ وَ الشَّرْحُ الْكَامِلُ لِلْفَائِزَةِ” મશહૂર હૈ. ⁽⁷⁾ 8 પુર્શદિ
 મકલી, હઝરતે નકશબન્દી હઝરતે મખ્દૂમ અબુલ
 કાસિમ નૂરુલ હક ઠઠવી رحمته الله عليه આલિમે દીન,
 મુરીદ વ ખલીફા ખ્વાજા સૈફુદ્દીન સરહિન્દી ઔર
 મુસ્તજાબુદાવાત થે, આપ કા વિસાલ 7 શાબાન 1138
 હિ. કો હુવા, મઝાર મુબારક મકલી કબ્રિસ્તાન મેં હૈ. ⁽⁸⁾
ઉલમાએ ઇસ્લામ رحمتهم الله عليهم 9 સાહિબે તબકાતે
 સૂફિયા હઝરતે ઇમામ અબૂ અબ્દુર્રહમાન મુહમ્મદ બિન
 હુસૈન સુલમી શાફેઈ رحمته الله عليه કી વિલાદત 325 હિ. મેં
 એક નજીબુત્તરફૈન (નેક ખાનદાન) મેં ઈરાન કે શહૂર
 નૈશાપૂર મેં હુઈ ઔર યહી 3 શાબાન 412 હિ. કો
 વિસાલ ફરમાયા. આપ હાફિઝુલ હદીસ, મુહદ્દિસે
 વક્ત, સૂફિએ કબીર, ઉલૂમે શરીઅત વ તરીકત કે
 જામેઅ ઔર કસીરુત્તસાનીફ હૈં. ⁽⁹⁾ 10 સાહિબે ઉસ્દુલ
 ગાબહ હઝરતે અલ્લામા ઇઝુદ્દીન અલી બિન મુહમ્મદ
 ઇબ્ને અસીર જઝરી رحمته الله عليه કી વિલાદત 555 હિ. મેં
 જઝીરા ઇબ્ને ઉમર (સૂબા શીરનાક) તુર્કી મેં હુઈ ઔર
 વિસાલ શાબાન 630 હિ. કો મૌસિલ (ઇરાક) મેં
 ફરમાયા, તદફીન મહલ્લા બાબ સન્જાર મેં હુઈ, આપ
 હાફિઝે કુરઆન, ઉલૂમે જદીદા વ કદીમા મેં માહિર,
 અઝીમ મુહદ્દિસ, માહિરે અન્સાબ ઔર બેહતરીન
 તારીખ દાન થે, આપ કી તસાનીફ મેં સે “ઉસ્દુલ
 ગાબહ” ઔર “અલ કામિલ ફિત્તારીખ” કો આલમી
 શોહરત મિલી. ⁽¹⁰⁾ 11 હુજજતુલ અરબ અલ્લામા

જમાલુદ્દીન ઇબ્ને માલિક મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ્લાહ તાઈ
 જય્યાની શાફેઈ رحمته الله عليه કી વિલાદત 600 હિ. મેં
 જય્યાન (અન્દલૂસિયા) સ્પેન મેં હુઈ ઔર વિસાલ
 દિમશક મેં 12 શાબાન 672 હિ. કો હુવા, આપ ઉલૂમે
 ઇસ્લામિયા બિલખુસૂસ નહ્વ મેં ઇમામ, આબિદો
 ઝાહિદ, ખૌફે ખુદા વ ઇશકે રસૂલ કે પૈકર ઔર રકીકુલ
 કલ્બ (નર્મ દિલ) થે, ઝિન્દગી ભર ઇલ્મે અરબી કે
 અદબ, શેર ઔર નઝમ કી તાલીમો તદરીસ ઔર
 તસ્નીફ મેં મસરૂફ રહે, 16 કુતુબ મેં સે “انْفِيهِ ابْنُ مَالِكٍ” કો
 આલમગીર શોહરત હાસિલ હુઈ. ⁽¹¹⁾ 12 ઇમામુલ
 ઉલૂમ હઝરતે શૈખ ઉમર બિન અબ્દુલ વહ્દાબ અરઝી
 કાદિરી رحمته الله عليه કી વિલાદત 950 હિ. મેં હલ્બ શામ
 મેં હુઈ ઔર યહી 15 શાબાન 1024 હિ. કો વિસાલ
 ફરમાયા, આપ ઉલૂમો ફુનૂન કે જામેઅ, ફકીહે
 શવાફેઅ, મુહદ્દિસે કબીર, વાઈઝે દિલ પઝીર,
 મુસન્નિફે કુતુબે કસીરા ઔર ઉસ્તાઝુલ ઉલમા થે. તીન
 જિલ્દો પર મુશ્તમિલ શિફા શરીફ કી શર્હ બનામ
 “فتح الغفار بآكرم الله به نبيه المختار” આપ કી હી તસ્નીફ હૈ. ⁽¹²⁾
 13 ફકીહે મિલ્લત હઝરતે અલ્લામા મુફતી
 ઇમામુદ્દીન રતવી رحمته الله عليه કી વિલાદત રતા શરીફ
 (તેહસીલ કલરકહાર, ઝિલ્લ અકવાલ) પંજાબ મેં હુઈ
 ઔર યહી 29 શાબાન 1337 હિ. કો વિસાલ ફરમાયા,
 જામેઅ મસ્જિદ રતા શરીફ કે પેહલૂ મેં મઝાર શરીફ
 ઝિયારત ગાહે ખલાઈફ હૈ. આપ જયિદ આલિમે દીન,
 મુફતિએ અલાકા, ઉલૂમે માકૂલો મન્કૂલ કે જામેઅ,
 ઉસ્તાઝુલ ઉલમા, શૈખે તરીકત ઔર બાનિએ
 આસ્તાનએ આલિયા કાદિરિયા નકશબન્દિયા રતા
 શરીફ હૈં. ⁽¹³⁾

- (1) الاصابه، 3/136، تاريخ طبري، 3/146 تا 155، معجم البلدان، 7/50
- (2) تاريخ طبري، 3/146 تا 155، اسد الغاب، 6/217، الكامل في التاريخ، 2/282
- (3) سير اعلام النبلاء، 8/472، 474، وفیات الاعيان، 3/109، وفیات الاخيار، ص14، مرآة الاسراء، ص313 (4) احتاف الاكابر، ص375 (5) تذكرة الانساب، ص66، 67 (6) الامام الشيخ عبد الرحمن الثقاف، ص14 تا 45 (7) تبصرة الولي لطريق السادة آل أبي علوي، ص7 تا 23 (8) تذكرة اولياء سنده، ص79 (9) طبقات الصوفية، ص14، 15 (10) اسد الغاب، 1/12، 11، الفوائد الجهر، ص19 (11) شذرات الذهب، 5/483، طبقات شافعية الكبرى، 8/67، الفقيه ابن مالك، ص3، 6، (12) خلاصة الاثر، 3/215 تا 218 (13) تذكرة علمائ اهل سنت ضلع چکوال، ص59.

 મુહમ્મદ નાસિર જમાલ અત્તારી મદની

“અહાદીસે મુબારકા” કુરઆને પાક કી એક આલા તફસીર ઓર હિદાયત વ રાહનુમાઈ કા બહુત બળા ઝરીઆ હૈં. યેહી વજૂહ હૈ કે અહ્દદે રિસાલત સે આજ તક અહાદીસે મુબારકા યાદ કરને, સમજને ઓર ઇસ કી તરવીજો ઇશાઅત કા સિલસિલા તસલસુલ કે સાથ જારી હૈ.

આલમે ઇસ્લામ મેં યૂં તો કઈ ઇલ્મી મરાકિઝ (Knowledge Centers) કાઈમ હુવે લેકિન ઇરાક કા શહર “કૂફા” ઉન તમામ મરાકિઝ મેં ઇમ્તિયાઝી મકામ હાસિલ હોને કી વજહ સે શાએકીને ઇલ્મ કી તવજજોહ કા મર્કઝ રહા. ઇમામે આઝમ અબૂ હનીફા رحمۃ اللہ علیہ ને કૂફા મેં આંખ ખોલી ઓર નશ્વો નુમા પાઈ, આપ કી ફિકી ઓર ઝેહની સત્તહ બહુત બુલન્દ થી જિસ કી એક વજહ કૂફા કી ઇલ્મી ફઝા હૈ. બિલખુસૂસ ઇલ્મે હદીસ કે સિલસિલે મેં આપ કો અપને વક્ત કે 4000 માહિરીન સે ઇસ્તિફાદા કરને કા મૌકઅ મિલા ઓર આપ ને અપને ઝૌક શૌક કે સબબ ઇમ્તિયાઝી મકામ હાસિલ ક્રિયા. ⁽¹⁾

અપને વક્ત કે અઝીમ મુહદિસ ઇમામ આમશ સુલૈમાન બિન મેહરાન رحمۃ اللہ علیہ (વફાત : 148 હિ.) કા શુમાર ઇમામે આઝમ رحمۃ اللہ علیہ કે અસાતેઝા મેં હોતા હૈ જો ન સિર્ફ શેહરે કૂફા બલકે પૂરે ઇરાક મેં ઇલ્મે હદીસ કે હવાલે સે મશહૂર થે. એક દિન હઝરતે ઇમામ આમશ رحمۃ اللہ علیہ ને આપ رحمۃ اللہ علیہ સે કુછ સુવાલાત ક્રિએ, જિસ પર ઇમામે આઝમ رحمۃ اللہ علیہ ને એસે જવાબાત ઇરશાદ ફરમાએ કે ઉસ્તાદે મોહતરમ હૈરાન રેહ ગએ, હઝરતે ઇમામ આમશ رحمۃ اللہ علیہ ને અપને ઇસ લાઈક શાગિર્દ સે પૂછા : આપ ને યેહ જવાબાત કહાં સે સીખે ઓર સમજે ? ઇમામે આઝમ رحمۃ اللہ علیہ ને ફરમાયા : આપ ને જો હમેં ફુલાં ફુલાં રિવાયાત બયાન કી થીં ઉન હી કી બુન્યાદ પર મેં ને યેહ જવાબાત દિએ હૈં. હઝરતે ઇમામ આમશ رحمۃ اللہ علیہ પુકાર ઉઠે : આપ તો તબીબ હૈં ઓર હમ આપ કી તજવીઝ કદા દવાઓ કો ફરોખ્ત કરને વાલે (યાની આપ હદીસ સે શરઈ મસાઈલ નિકાલને વાલે હૈં ઓર હમ લોગોં કો બયાન કરને વાલે). ⁽²⁾

હદીસ કી સેહહત જાંચને ઔર ઉસ સે મઝમૂન અખ્ત કરને કે બારે મેં ઇમામે આઝમ અબૂ હનીફા રહ્મેલ્લાહુએની કી મહારત સે મુતઅલ્લિક હઝરતે સુફ્યાન સૌરી રહ્મેલ્લાહુએની (વફાત 161 હિ.) ફરમાતે હૈં : ઇમામ અબૂ હનીફા વોહી અહાદીસ લેતે જો ઉન કે નઝદીક સહીહ હોતીં ઔર જિન કો સક્કા (Authentic) રાવિયોં ને રિવાયત કિયા હોતા. (3)

ઇમામ ઇસરાઈલ રહ્મેલ્લાહુએની ફરમાતે હૈં : નૌમાન (ઇમામે આઝમ અબૂ હનીફા) વોહ બેહતરીન આદમી હૈં કે જિન્હોં ને ફિકહી મઝમૂન પર મુશ્તમિલ હર હદીસ યાદ કી. આપ હદીસ મેં બહુત ગૌર કરને વાલે ઔર ઉસ મેં મૌજૂદ ફિકહી મઝમૂન કો ઝિયાદા જાનને વાલે થે. (4)

ઇમામે આઝમ રહ્મેલ્લાહુએની કે હિફઝે હદીસ સે મુતઅલ્લિક એક દિલયસ્પ વાકિઆ મુલાહઝા કીજિએ યુનાન્થે, આપ રહ્મેલ્લાહુએની કે ઘર મેં હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન ફરૂખ ફારસી રહ્મેલ્લાહુએની (વફાત : 176 હિ.) આએ હુવે થે, છત કે એક હિસ્સે કા કોના ટૂટ કર હઝરતે અબ્દુલ્લાહ કે સર પર ગિરા જિસ કી વજહ સે ખૂન નિકલને લગા. ઇમામે આઝમ રહ્મેલ્લાહુએની ને યેહ દેખ કર ફરમાયા : આપ દિયત (યાની ઇસ ચોટ કે બદલે મેં મખ્સૂસ માલ) લે લીજિએ યા તીન સૌ (એક નુસ્ખે કે મુતાબિક તીન હઝાર) હદીસેં સુન લીજિએ. હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન ફરૂખ ફારસી રહ્મેલ્લાહુએની ને હદીસેં સુનને કી પેશકશ કબૂલ કી. (5)

શર્હે હદીસ મેં આપ રહ્મેલ્લાહુએની કી મહારત કે બારે મેં ઇમામ અબૂ યુસુફ રહ્મેલ્લાહુએની ફરમાતે હૈં : મેં ને ઇમામ અબૂ હનીફા સે બઢ કર હદીસ કી શર્હ જાનને વાલા નહીં પાયા. (6)

ઇમામે આઝમ રહ્મેલ્લાહુએની મુહદિસીન કે કદ્રદાન ઔર જોહર શનાસ થે, આપ કી ઇસ કદ્ર દાની સે મુતઅલ્લિક ઇમામ સુફ્યાન બિન યૈના રહ્મેલ્લાહુએની (વફાત : 198 હિ.) ફરમાતે હૈં : હદીસ બયાન કરને કે લિએ મુઝે કૂફા મેં બિઠાને વાલે સબ સે પેહલે ઇમામ અબૂ હનીફા રહ્મેલ્લાહુએની હી થે, આપ ને મુઝે જામેઅ મસ્જિદ કૂફા મેં બિઠા કર ફરમાયા : “યેહ અમ્ર બિન

દીનાર” કી મરવિયાત કો સબ સે ઝિયાદા ઝબ્ત (યાદ) કરને વાલે હૈં. ફિર મેં ને લોગોં કે સામને હદીસ બયાન કી. (7)

ઇમામે આઝમ રહ્મેલ્લાહુએની કી ઇલ્મે હદીસ મેં મહારત ઔર ખિદમત કી ચન્દ ઝલ્લિક્યાં મુલાહઝા કી જિસ સે યેહ વાઝેહ હોતા હે કે આપ ફિક્હ કે સાથ હદીસ મેં ભી “ઇમામ” કે મર્તબે પર ફાઇઝ થે. ઇલ્મો ફઝલ કા યેહ આફતાબ 150 હિ. મેં ઇસ દુન્યા કી નઝરોં સે ઓઝલ હુવા, આપ કા મઝાર મુબારક બગદાદ (ઇરાક) મેં હે. (8)

અલ્લાહ પાક હમેં ભી ઇમામે આઝમ રહ્મેલ્લાહુએની કે ફેઝે ગૌહર બાર સે હિસ્સા અતા ફરમાએ.

اُمِّيْنُ بِجَاذِ النَّبِيِّ الْاَوْمَيْنِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

જો બે મિસાલ આપ કા હૈ તકવા, તો બે મિસાલ આપ કા હૈ ફતવા હૈં ઇલ્મો તકવા કે આપ સંગમ, ઇમામે આઝમ અબૂ હનીફા (વસાઈલે બખ્શિશ મુરમ્મમ, સ. 573)

(1) الخيرات الحسان، ص 68، عقود الجمان، ص 183 (2) الثقات لابن حبان، 334/5 (3) الانتقاء في فضائل الثمانية الاثمة، ص 142 (4) مناقب ابي حنيفة، ص 23 (5) ترتيب المدارك، 109/3 (6) الانتقاء في فضائل الثمانية الاثمة، ص 139 (7) الانتقاء في فضائل الثمانية الاثمة، ص 128 (8) نزعة القاري، 219/169/1

પેહલે સલામ ફિર કલામ

હમારે પ્યારે નબી હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા
ﷺ કા ખૂબ સૂરત ઇરશાદ હૈ :
“السَّلَامُ قَبْلُ الْكَلَامِ” યાની સલામ ગુફતૂગૂ સે પેહલે હૈ.

(ترمذی 4/321، حدیث: 2708)

પ્યારે બચ્ચો ! ઇસ દુન્યા મેં કઈ તરહ કે લોગ
બસ્તે હેં જો મુલાકાત કરતે વક્ત મુખતલિફ અલ્ફાઝ
કેહતે હેં, કોઈ હેલો (Hello) કેહ કર બાત શુરૂઆ કરતા
હૈ ઓર કોઈ આદાબ કેહ કર, લેકિન મુસલમાન કે
મુલાકાત કરને કા અન્દાઝ દૂસરોં સે અલગ ઓર ખૂબ
સૂરત હોના ચાહિએ, ઇસ હદીસે મુબારકા મેં હમેં યેહી
સિખાયા જા રહા હૈ કે મુલાકાત કરતે વક્ત સબી બાતોં
સે પેહલે સલામ કરના ચાહિએ યાની પેહલે સલામ ફિર
કલામ.

અચ્છે બચ્ચો ! સલામ કરને કા બેહતરીન
તરીકા યેહ હૈ કે કહા જાએ اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَرَحْمَةً
હમ કિસી કો યૂં સલામ કરતે હેં તો ઇસ કા મતલબ હૈ કે

હમ સામને વાલે કો દુઆ દેતે હેં કે “اَللّٰهُمَّ
સલામતી, રેહમત ઓર બરકત આપ પર નાઝિલ હો.”
ઇસ સે યેહ ભી પતા ચલા કે કિસી મુસલમાન કો
તક્લીફ નહીં દેની ચાહિએ, કયૂંકે યેહ બહુત બુરી બાત
હોગી કે હમ ઝબાન સે તો ઉસે દુઆ દેં લેકિન અપને
કિસી અમલ યા હાથોં સે ઉસે તક્લીફ પહુંચાતે રહેં.

પ્યારે બચ્ચો ! સલામ હમારે પ્યારે નબી
હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા ﷺ કી બહુત હી
પ્યારી સુન્નત હૈ. દુન્યા મેં મહબબત ફેલાને, નફરત
મિટાને ઓર લખાઈ ખત્મ કરને કા બેહતરીન તરીકા
સલામ કરના હૈ, યૂંહી ઘર મેં આતે જાતે વક્ત સલામ
કરને કી આદત બનાઈએ કે ઇસ અમલ સે ઘર મેં
રેહમતે ઇલાહી ઓર બરકતે નાઝિલ હોતી હેં.

اَللّٰهُمَّ પાક હમેં હર કામ સુન્નતે નબવી કે
મુતાબિક કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

اٰمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ اٰمِيْن صَلِّ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

હુરફ મિલાઈએ !

પ્યારે બચ્ચો ! જિસ ને ઈમાન કી હાલત મેં
નબિયે અકરમ ﷺ કો દેખા હો ઓર
ઈમાન હી કી હાલત મેં ઉસ કા ઇન્તિકાલ હુવા હો વો
સહાબી હૈ.

(બુન્યાદી અકાઈદ ઓર મામૂલાતે એહલે સુન્નત, સ. 82)

શાબાન મેં વિસાલ ફરમાને વાલે 5 સહાબા વ
સહાબિયાત ﷺ કે નામ ખાનોં કે અન્દર છુપે હુવે
હેં, આપ ને ઊપર સે નીચે, દાએ સે બાએ હુરફ મિલા
કર વોહ પાંચ નામ તલાશ કરને હેં, જેસે ટેબલ મેં લફઝે
ઉસૈદ કો તલાશ કર કે બતાયા ગયા હૈ.

તલાશ કિએ જાને વાલે 5 નામ :

ب	ر	ك	ع	م	غ	ي	ر	ه
ن	ع	ع	م	ف	ب	س	گ	ا
ح	ف	ص	غ	ك	ر	ل	ب	ذ
ف	ا	س	ي	د	ك	ي	ر	ص
ص	م	ل	ت	ر	ه	ظ	ك	ه
ه	ا	ر	ي	ع	ث	م	ا	ن
ر	ج	س	ل	ي	ط	ا	ك	ه

1 عثمان (بن مظعون) 2 سَلِيْط 3 مُغِيْرَه 4 حَقْفَصَه 5 بَرْكَه رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ

બચ્ચોં કે અમીરે એહલે સુન્નત

શબે બરાઅત કે પટાબે

મુહમ્મદ અબ્બાસ અતારી મદની

પ્યારે બચ્ચો ! શાબાનુલ મુઅઝ્ઝમ ઈસ્લામી સાલ કા આઠવાં મહીના હૈ, ઈસ મહીને કી 15 વીં રાત કો “શબે બરાઅત” કહા જાતા હૈ ક્યૂંકે “યેહ મુબારક શબ (રાત) જહન્નમ કી ભળકતી આગ સે બરાઅત (યાની છુટકારા) પાને કી રાત હૈ.”

લેકિન બચ્ચો કિતને અફસોસ કી બાત હૈ કે ઐસી અહમ રાત મેં કુછ નાદાન મુસલમાન અલ્લાહ પાક કી ઈબાદત કરને કે બજાએ પટાબે ફોળ કર

અલ્લાહ પાક કી ના ફરમાની કરતે હૈં. આપ કો માલૂમ હૈ કે આતશ બાજી (Fireworks) નમરૂદ બાદશાહ કી ઈજાદ (Invention) હૈ નમરૂદ કાફિર ઔર ઝાલિમ બાદશાહ થા જિસ ને અલ્લાહ પાક કે નબી હઝરતે ઈબ્રાહીમ عليه السلام કો આગ મેં ડાલ દિયા થા.

હમારે અમીરે એહલે સુન્નત اَمْتُ بَرَكَّتُہُمُ الْغَالِيَةِ આતશ બાજી કે નુક્સાનાત બયાન કરતે હૈં : આતશ બાજી કા નમરૂદ કી ઈજાદ હોના એક તો યેહી આફત (મુસીબત), ફિર યેહ કે ઈબાદત કરને વાલે મુસલમાન ઈસ સે પરેશાન (Disturb) હોતે હૈં, ઈસ મેં પૈસે ઝાએઝ હોતે હૈં, ઈસ સે આગ લગને કા ખતરા હોતા હૈ, ઈસ કી વજહ સે કપળે જલ જાતે હૈં, કભી બદન કભી ઘર મેં આગ લગ જાતી હૈ ઔર કભી તો ફેકટ્રીયોં મેં ધમાકે હો જાતે હૈં ! શબે બરાઅત પર કી જાને વાલી આતશ બાજી શરઈ ઔર કાનૂની જુર્મ, હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ.

(મદની મુઝાકરા 10 શાબાનુલ મુઅઝ્ઝમ 1438 હિ.)

પ્યારે બચ્ચો ! ઈસ મુબારક દિન ઔર રાત કો આતશ બાજી કરને કે બજાએ અપને પ્યારે અલ્લાહ પાક કી ઈબાદત મેં ગુઝાર કર અચ્છે મુસલમાન હોને કા સુબૂત દીજિએ.

અબૂ તયિબ અતારી મદની

ઝહીન બચ્ચે

હાઝિર જવાબ બચ્ચા A Witty Child

સલ્તનતે અબ્બાસિયા કે વઝીર ખાકાન કા છોટા બેટા ફત્હ બહુત અક્લ મન્દ ઔર હાઝિર જવાબ થા, એક બાર વઝીર ખાકાન બીમાર પળ ગએ તો ખલીફા ઉસ કી બીમાર પુર્સી કે લિએ ઉસ કે ઘર ચલે ગએ.

ઈસી દોરાન ફત્હ સે ભી ઉન કી મુલાકાત હુઈ તો ખલીફા ને ઉસ સે મઝાક કરતે હુવે પૂછા : ફત્હ ! યેહ તો બતાઓ કે તુમ્હારા ઘર ઝિયાદા ખૂબ સૂરત હૈ યા હમારા શાહી મહલ ?

ફત્હ બોલા : હમારા ઘર ઝિયાદા ખૂબ સૂરત હૈ, ક્યૂંકે ઈસ વક્ત આપ (યાની ખલીફા) હમારે ઘર મેં મૌજૂદ હૈં.

યુંહી એક મરતબા ખલીફા કે હાથ મેં એક નગીના થા તો ખલીફા ને ઉસ કી તરફ ઈશારા કરતે હુવે પૂછા :

ફત્હ ! યેહ નગીના ઝિયાદા ખૂબ સૂરત હૈ યા વોહ નગીના જો મેરી અંગૂઠી મેં જળા હુવા હૈ ?

ફત્હ ને કહા : વોહ હાથ જિસ મેં યેહ નગીના હૈ સબ સે ઝિયાદા ખૂબ સૂરત હૈ. ખલીફા છોટે સે બચ્ચે કી હાઝિર જવાબી ઔર અક્લ મન્દી દેખ કર બહુત હૈરાન હુવા ઔર ઉસે ઈન્આમ ભી દિયા.

(سير اعلام النبلاء، 12/83، المستطرف، 1/106)

પ્યારે બચ્ચો ! દેખા આપ ને ! વક્ત કે સબ સે બળે હુકમરાન યાની ખલીફા કે સામને ફત્હ ને ઘબરાએ ઔર પરેશાન હુવે બગૈર કેસા ઉમ્દા જવાબ દિયા.

જબ કભી કોઈ બળા આપ સે કોઈ બાત યા કોઈ સુવાલ પૂછે તો ઘબરાને યા ડરને કી બજાએ બળોં કે અદબ કા ખયાલ રખતે હુવે ઈતમીનાન સે સુવાલ કા જવાબ દિયા કરેં.

અરશદ અસ્લમ અતારી મદની

અમ્મી જલ્દી કીજિએ ! મેરી વેન (Van) આને વાલી છે, હમ્માદ સ્કૂલ બેગ પેહને કિયન મેં સ્ટૂલ પર બેઠા કેલા ખા રહા થા.

બસ હો ગયા તય્યાર, અમ્મી ને લંચ બોક્સ હમ્માદ કો પકળાતે હુવે કહા. ઈતને મેં બાહર વેન કા ડોર્ન સુનાઈ દિયા તો હમ્માદ ને હાથ મેં પકળા કેલા જલ્દી સે ખત્મ કરતે હુવે છિલ્કા કિયન સે બાહર કી તરફ ઉછાલ દિયા.

કિતની બાર કહા હે કે ફલોં કે છિલ્કે વગૈરા કયરે દાન Dustbin મેં ફેંકા કરો, અમ્મી ને ઉસે ડાંટે હુવે કહા લેકિન હમ્માદ જા ચુકા થા. સ્કૂલ સે વાપસ આને કે બાદ વોહ ખાના ખા કર સો ગયા.

હમ્માદ ગન્દા બચ્ચા હૈ, હમ્માદ ગન્દા બચ્ચા હૈ, હમ્માદ ને ઈધર ઉધર નઝર ઘુમાઈ લેકિન કમરે મેં ઉસે કોઈ નઝર નહીં આયા.

અરે નીચે તો દેખો ! કિસી ને હંસતે હુવે કહા.

અબ હમ્માદ કો લગા જૈસે આવાઝ કયરે દાન

સે આ રહી હો, કયા તુમ મુઝે પુકાર રહે હો ? હમ્માદ ને ડસ્ટ બિન કી તરફ દેખતે હુવે કહા.

હાં હાં ! મેં ને હી તુમ્હેં ગન્દા બચ્ચા કહા હૈ, ડસ્ટ બિન ને કહા.

હમ્માદ જલ્દી સે બોલા : મેં ગન્દા નહીં અચ્છા બચ્ચા હૂં, દેખો ! મેં રોઝાના નહાતા હૂં ઔર મેરે કપળે ભી સાફ હૈં.

સિફ સાફ કપળે પેહનને ઔર નહાને સે કોઈ અચ્છા બચ્ચા નહીં બન જાતા, ડસ્ટબિન ને ગુસ્સે સે કહા, તુમ ને કભી મેરા ખયાલ નહીં રખા, મુઝે ભૂક લગતી હૈ લેકિન તુમ ખાના ભી નહીં દેતે.

લેકિન ! અમ્મી જાન તો કેહતી હૈં ખાના ફેંકના નહીં ચાહિએ પેહ બુરી બાત હોતી હૈ, હમ્માદ ને આગે સે જવાબ દિયા.

નાદાન લળકે ! મેં તુમ્હારા ખાના નહીં માંગ રહા, મેં અપને ખાને કી બાત કર રહા હૂં, ડસ્ટબિન ને હંસતે હુવે કહા, તુમ ફલ ખાતે હો લેકિન ઉસ કે છિલ્કે ઈધર ઉધર ફેંક દેતે હો, બિસ્કિટ કે ખાલી રેપર વગૈરા ભી બાહર હી ફેંક દેતે હો. ઐસે બચ્ચે અચ્છે નહીં બલ્કે હમારે દુશ્મન હોતે હૈં.

હમ્માદ ને ઈસ બાત પર શર્મિન્દગી સે સર ઝુકા લિયા ઔર કેહને લગા : સોરી ડસ્ટબિન ! મુઝે બતાઓ મેં અબ ઐસા કયા કરું જિસ સે તુમ્હારી નારાઝી ખત્મ હો જાએ ?

અગર તુમ રોઝ મેરા ખયાલ રખો, છિલ્કે, ખાલી રેપર ઔર જયૂસ કે ખાલી ડબ્બે વગૈરા ઈધર ઉધર ફેંકને કે બજાએ ડસ્ટબિન મેં ડાલ દિયા કરોગે તો ગન્દગી ભી નહીં ફૈલેગી ઔર મેરી ભૂક ભી મિટ જાએગી, ડસ્ટબિન ને કહા, ઘરોં, શોપિંગ મોલ્ઝ, પાર્ક્સ ઔર ગલી મહલ્લોં મેં મેરે ભાઈ હી હોતે હૈં અપને દોસ્તોં સે ભી ઉન કા ખયાલ રખને કા કેહના, અગર સારે બચ્ચે અચ્છે બન ગએ તો કોઈ ડસ્ટબિન ભી ભૂકી નહીં રહેગી.

હમ્માદ ઉઠ જાઓ અસ્સર કી અઝાન હો ચુકી હૈ, ડસ્ટબિન કી બાત ખત્મ હુઈ હી થી કે અમ્મી જાન કી આવાઝ પર હમ્માદ કી આંખ ખુલ ગઈ.

વુઝૂ કરતે હુવે હમ્માદ સોચ રહા થા કે ડસ્ટબિન કી શિકાયત વાલા પેહ ખ્વાબ મેં અપને દોસ્તોં કો ભી સુનાઈગા તાકે વોહ ભી કયરા ડસ્ટબિન મેં ફેંક કર ઉસ કી ભૂક મિટાએ.

કબૂતર ચૌક

અબૂ મુઆવિયા અત્તારી મદની

યેહ હૈ કબૂતર ચૌક ! જંગલ કા સબ સે ખૂબ સૂરત હિસ્સા, જંગલ કે સારે કબૂતર આપ કો યહીં મિલેંગે.

એક સુબહ કી બાત હૈ કે બળે કબૂતર દાના હુંકા ઇકફા કરને કે લિએ બાહર જાને કી તથ્યારી કર રહે થે ઔર સારે બચ્ચે માસી કબૂતરી કે ઘર કે પાસ બને ચબૂતરે પર ખેલને કે લિએ જમ્મ થે કે અચાનક ભોલૂ કબૂતર કી આવાઝ પૂરે કબૂતર ચૌક મેં ગૂંજને લગી :

સુનો ! સુનો !! સુનો !!! બબલૂ ચાચા કા એક્સીડન્ટ હો ગયા હૈ.

ભોલૂ કબૂતર કા એલાન ખત્મ ભી નહીં હુવા થા કે સારે કબૂતર બબલૂ ચાચા કે ઘર કી તરફ ચલ દિએ, કુછ હી દેર મેં બબલૂ કબૂતર જિન્હેં પ્યાર સે સારે ચાચા કેહતે થે, ઉન કા ઘર કબૂતરોં સે ભર ગયા, ઔર જલ્દ હી હકીમા કબૂતરી ભી પહુંચ ગઈ.

હકીમા કબૂતરી કદ મેં છોટી ઝરૂર થી મગર અપને કામ મેં ખૂબ માહિર થી.

બબલૂ કા ઝખ્મ દેખ કર હકીમા કબૂતરી ને કુછ જળી બૂટિયોં કા રસ નિયોબ કર ઉસ કે ઝખ્મ પર લગા દિયા જિસ સે ખૂન બેહના તો ફૌરન રુક ગયા લેકિન ઝખ્મ ભરને કે લિએ ઉસે એક ખાસ જળી બૂટી કી ઝરૂરત થી જો જંગલ કી દૂસરી તરફ ઉગતી થી વોહ જળી બૂટી લાને કે લિએ હકીમા કબૂતરી ને અપને શાગિર્દ ભૂરે કબૂતર કો ભેજ દિયા.

શરીફ ઇબને શરીફ ! ક્યા તલાશ કર રહે હો ? શરારતી ચિળિયા ભૂરે કબૂતર કો હમેશા તન્ઝન ઇસી નામ સે બુલાતી થી. આજ સુબહ બબલૂ ચાચા કા એક્સીડન્ટ હો ગયા હૈ, ઉન કે ઇલાજ કે લિએ એક ખાસ જળી બૂટી ઢૂંડ રહા હું, ભૂરે કબૂતર ને નારાઝ હુવે બગૈર જવાબ દિયા.

વાહ ભઈ વાહ ! દૂસરોં કી ખિદમત ! વોહ ભી આજ કે ઝમાને મેં કોઈ ફાએદા નહીં હૈ, શરારતી ચિળિયા ને મુંહ ફુલા કર કહા.

ભૂરા કબૂતર મુસ્કુરાતે હુવે બોલા ! ચિળિયા બહન ! દૂસરોં કી મદદ કિસી ફાએદે કે લિએ નહીં કી જાતી બલ્કે યેહ તો નેકી કા કામ હૈ. ભઈ યેહ મદદ ઔર નેકી તુમ્હેં મુબારક ! મેં તો ચલી અપની સહેલી સે મિલને, યેહ કેહતે હુવે ચિળિયા ફુર સે ઉળ ગઈ ઔર કુછ દેર બાદ ભૂરા કબૂતર ભી જળી બૂટી તલાશ કર કે બબલૂ ચાચા કે ઘર પહુંચ ગયા.

દૂસરી સુબહ ભી ભૂરા કબૂતર જળી બૂટી તલાશ કરને મેં મસરૂફ થા કે ઉસે એક ચિળિયા ગિરી હુઈ નઝર આઈ, કરીબ જા કર દેખા તો શરારતી ચિળિયા બેહોશ પળી થી જિસ કે પર બુરી તરહ ઝખ્મી થે, શરારતી ચિળિયા કી યેહ હાલત દેખ કર ભૂરે કો બહુત અફસોસ હુવા, જૈસે તૈસે કર કે વોહ ઉસે હકીમા કબૂતરી કે પાસ લે આયા.

હકીમા કબૂતરી ને ઉસ કે પરોં પર મરહમ લગાયા ઔર ઉસ કી ચોંચ ખોલ કર અન્દર ફૂલોં કા રસ ટપકાયા, કુછ હી દેર મેં ચિળિયા કો હોશ આ ગયા, પેહલે તો ઉસે સમઝ ન આયા કે વોહ કહાં હૈ ફિર વોહ ઉઠને લગી તો હકીમા કબૂતરી બોલી : અરે નહીં ! અભી આપ ઝખ્મી હો, આરામ કરો, અચ્છા હુવા ભૂરા કબૂતર તુમ કો મેરે પાસ લે આયા.

આહિસ્તા આહિસ્તા ચિળિયા કો સબ યાદ આ ગયા કે વોહ સુબહ કેસે દરખ્ત સે ટકરા કર ગિર ગઈ થી, ભૂરે કબૂતર કો અપને સામને દેખ કર ઉસે અપની કલ કી કહી હુઈ બાતોં પર બહુત શર્મિન્દગી હો રહી થી.

પ્યારે બચ્ચો ! મુશ્કિલ મેં દૂસરોં કી મદદ કરના, બીમાર કા ખયાલ રખના ઔર ઉસ કી ખિદમત કરના સબ નેકી કે કામ હૈં. લેકિન બચ્ચો !! કિસી કી ભી મદદ કરતે યા ઉસ કા ખયાલ રખતે વક્ત યેહ દેખ લેં કે અન્જાને મેં ઉસે કોઈ તકલીફ ન પહુંચે મસલન અગર કોઈ ગિર કર ઝખ્મી હો જાએ તો ઇસ તરહ ઉઠાએ કે ઉસ કે ઝખ્મ પર હાથ ન લગે.

માં બાપ કે નામ

બચ્ચોં કી પહુંચ સે દૂર રખે

Keep things beyond children's reach

બિલાલ હુસૈન અત્તારી

મેરે ઝેહન મેં ખયાલ આયા કે વોશરૂમ મેં ભી દેખ લિયા જાએ યુનાન્યે, જબ મેં વોશ રૂમ મેં ગયા તો ક્યા દેખતા હું કે પાની સે ભરી બાલટી મેં મેરા શાબાન રજા મુંહ કે બલ ગિરા હુવા હૈ ! હમ બચ્ચે કો અસ્પતાલ લે કર પહુંચે જહાં ડોક્ટર ને બતાયા કે બચ્ચા ઇન્તિકાલ કર ચુકા હૈ. إِنَّ اللَّهَ وَآلَهُ الْيَتِيمَ الرَّجُومَ

મુઅઝ્જઝ વાલિદૈન ! આલમી ઇદારએ સેહ્હત (World Health Organization) કી જારી કર્દા એક રિપોર્ટ કે મુતાબિક દુન્યા ભર મેં ઘરેલૂ હાદિસાત કે બાઈસ સાલાના તકરીબન 34 લાખ બચ્ચે ઝખ્મી હોતે હૈં જિન મેં સે કમો બેશ 6 લાખ 30 હઝાર બચ્ચે મૌત કા શિકાર હો જાતે હૈં. ઇન અમ્વાત ઔર હાદિસાત કી અગર્યે મુપ્તલિફ વુજૂહાત હૈં લેકિન દેખા જાએ તો ઇસ મેં કહીં ન કહીં સરપરસ્ત હઝરાત કી ગફલત કા અમલ દખ્લ ભી હોતા હૈ ! અગર આપ ચાહતે હૈં કે બચ્ચે ઘરેલૂ હાદિસાત સે મેહફૂઝ રહેં તો ઇન કી પહુંચ મેં કોઈ ભી ઐસી ચીઝ ન રહેને દેં જો બચ્ચોં કી નાઝુક ઝિન્દગિયોં કે લિએ નુક્સાન કા બાઈસ હો, ઇસ સિલસિલે મેં બતાઈ ગઈ હિફાઝતી તદાબીર પર અમલ કરના ફાએદે મન્દ હોગા. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى

★ તેજાબ (Acid), પેટ્રોલ, મિટ્ટી કા તેલ ઔર ઇસ તરહ કી દીગર નુક્સાન દેહ ઔર ખતરનાક માએઅ (Liquid) અશ્યા મેં સિવાએ “બચ્ચોં કી પહુંચ સે દૂર રખને” કે કિસી ઔર હિફાઝતી તદબીર કી તરફ ન જાએ ક્યુંકે ઇન કી બોતલ પર અગર્યે આપ બળા બળા લિખ કર લગા ભી દેંગે તો બચ્ચે કો ક્યા પતા કે યેહ ક્યા લિખા હૈ ?

★ દીવાર કી નિચલી સત્હ પર અગર ઝરૂરત નહીં તો બિજલી કે સોકેટ ન લગવાએ ઔર અગર લગે હુવે હૈં તો ઉન કો યા તો કિસી ચીઝ સે પેક કર દેં યા ફિર ઉન સોકેટ તક બિજલી કી ફરાહમી મુન્કતઅ કર દેં ★ ઘર મેં મૌજૂદ ટેક કે ઢક્કન કો ખુલા મત છોળેં બલ્કે ઉસ મેં લોક લગાએ નીઝ જબ કભી ખોલને કી ઝરૂરત પેશ આએ તો જબ તક ખુલા હૈ વહાં કોઈ નિગરાની કરને વાલા લાઝિમી હો ★ બાઝ અવકાત બિજલી કે બોર્ડ યા ફિર કુછ ખુલે તાર લટકતે હુવે નઝર આતે હૈં, ઉન્હેં બે હાલ છોળ કર હાદિસાત કો દાવત દેને કે બજાએ કોશિશ કર કે ફૌરી તૌર પર ઠીક કરાએ

★ ઇસ્ત્રી કરને કે બાદ જબ તક વોહ ઠન્દી ન હો જાએ ઉસે કિસી ઊંચી જગહ બચ્ચોં કી પહુંચ સે દૂર રખે ★ ઘરેલૂ ઇસ્તેમાલ કી દુર્રી, ચાકૂ ઔર કાંટે વગૈરા કિયન મેં રેક કે ઉસ હિસ્સે મેં રખેં જહાં તક બચ્ચોં કી રસાઈ ન હો ★ માએ બચ્ચોં કો અકેલા સોતે હુવે છોળ કર કામ કાજ મેં મસરૂફ હો જાને સે ગુરેઝ કરેં યા વક્તન ફ વક્તન દેખતી રહેં બિલ ખુસૂસ બેઝ વગૈરા પર લેટાએ તો સાઈઝ મેં તક્યા વગૈરા કી રુકાવટ ઝરૂર રખેં ★ બાથરૂમ કા દરવાઝા બન્દ રખેં ક્યુંકે ઉમૂમન વહાં પાની સે ભરી બાલટિયાં ઔર ટબ મૌજૂદ હોતે હૈં, છોટે બચ્ચે અપને આપ કો ઉસ મેં ગિરા કર નુક્સાન પહુંચા સકતે હૈં ★ જિન ઘરોં મેં છોટે બચ્ચે હોં વહાં ટેબલ યા કિસી ઔર ફર્નીચર પર કપળા રખ કર ઉસ પર વઝની સામાન ઔર કાંચ કે શોપીસ વગૈરા રખના બચ્ચોં કે હાદિસે કા ખુદ મૌકઅ ફરાહમ કરને વાલી બાત હૈ, ક્યુંકે બચ્ચે ઉસ કપળે કો ખીંચ કર અપને ઊપર સામાન ગિરા સકતે હૈં.

મોહતરમ વાલિદૈન ! યહાં નમૂને (યાની Sample) કે તૌર પર ચન્દ એક અશ્યા કો બયાન કિયા ગયા હૈ ઇસ કે ઇલાવા ભી બહુત સી ઐસી ચીઝેં હૈં જિન કા બચ્ચોં કી પહુંચ મેં હોના ઉન કે લિએ નુક્સાન દેહ સાબિત હો સકતા હૈ, લેહાઝા અપને ઈર્દ ગિર્દ કે માહોલ કા જાઈઝા લે કર ઉન અશ્યા કી માલૂમાત હાસિલ કરેં ઔર ઉન્હેં “બચ્ચોં કી પહુંચ સે દૂર રખેં.”

ਨੌਕਰਾਨੀ ਦਾ ਬੇਟਾ

Son of a maid

ਅਭੂ ਉਭੈਦ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਦਨੀ

ਨਹੀਂ ਨੌਕਰਾਨੀ ਕੈਸਾ ਕਾਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ? ਨਚੇ ਮਿਆਂ ਘਰ ਵਾਲੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਰਾਤ ਕਾ ਖਾਨਾ ਖਾ ਰਹੇ ਥੇ ਜਬ ਢਾਈ ਨੇ ਉਨ ਕੀ ਅਮਮੀ ਸੇ ਪ੍ਰਥਾ. ਪੇਫਲੇ ਵਾਲੀ ਸੇ ਤੋ ਅਥਾ ਢੀ ਕਾਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਮਮੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਢਿਆ. ਨਹੀਂ ਨੌਕਰਾਨੀ ਕਾ ਸੁਨ ਕਰ ਨਚੇ ਮਿਆਂ ਫ਼ੌਰਨ ਬੋਲ ਪਯੋ : ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਨੇ ਤੋ ਨਹੀਂ ਨੌਕਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਢੇਖੀ.

ਵੋਫ਼ ਸੁਭ ਕੇ ਵਕਤ ਆਤੀ ਹੈ ਜਬ ਆਪ ਸਕੂਲ ਜਾ ਯੁਕੇ ਡੋਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਆਪ ਕੇ ਆਨੇ ਸੇ ਪੇਫਲੇ ਢੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰ ਕੇ ਯਲੀ ਜਾਤੀ ਹੈ, ਔਰ ਢਾਂ ! ਖੇਲਨੇ ਕੇ ਆਢ ਅਪਨੇ ਖਿਲੌਨੇ ਸਮੇਟ ਕਰ ਉਨ ਕੀ ਜਗਹ ਪਰ ਰਖਾ ਕਰੋ, ਅਮਮੀ ਨੇ ਨਚੇ ਮਿਆਂ ਕੋ ਸਮਝਾਤੇ ਢੁਵੇ ਕਢਾ.

ਓਤਵਾਰ ਕੇ ਢਿਨ ਨਚੇ ਮਿਆਂ ਝੰਜ ਕੇ ਆਢ ਸੋਐ ਤੋ 9 ਬਯੇ ਆਂਧ ਖੁਲੀ, ਜਲਦੀ ਸੇ ਢਾਂਤ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਕੇ ਢਾਥ ਮੁੰਢ ਧੋ ਕਰ ਆਢਰ ਨਿਕਲੇ ਤੋ ਲੌਂਜ ਮੇਂ ਰਖੇ ਸੋਝੇ ਪੇ ਉਨ ਕਾ ਕਵਾਸ ਝੇਲੋ ਬੈਠਾ ਥਾ, ਢਾਨਿਸ਼ ! ਤੁਮ ਯਢਾਂ ਕੈਸੇ ? ਨਚੇ ਮਿਆਂ ਨੇ ਢੈਰਾਨੀ ਸੇ ਪ੍ਰਥਾ.

ਢਾਨਿਸ਼ ਬੋਲਾ : ਅਪਨੀ ਅਮਮੀ ਜਾਨ ਕੇ ਸਾਥ ਆਯਾ ਢੂੰ.

ਅਥਾ ! ਕਢਾਂ ਹੈਂ ਵੋਫ਼ ? ਨਚੇ ਮਿਆਂ ਨੇ ਢੋਭਾਰਾ ਪ੍ਰਥਾ.

ਵੋਫ਼ ਊਪਰ ਢਤ ਕੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਢਾਨਿਸ਼ ਨੇ ਓਤਮੀਨਾਨ ਸੇ ਜਵਾਬ ਢਿਆ.

ਤੋ ਢਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਨੌਕਰਾਨੀ ਤੁਮਢਾਰੀ ਅਮਮੀ ਹੈਂ ? ਨਚੇ ਮਿਆਂ ਬੋਲੇ. ਢਾਂ, ਢਾਨਿਸ਼ ਨੇ ਜਵਾਬ ਢਿਆ.

ਅਮਮੀ ਜਾਨ ! ਆਪ ਕੋ ਮਾਲੂਮ ਹੈ ? ਢਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਨੌਕਰਾਨੀ ਕਾ ਬੇਟਾ ਮੇਰਾ ਕਵਾਸ ਝੇਲੋ ਹੈ, ਨਚੇ ਮਿਆਂ ਨੇ ਕਿਯਨ ਮੇਂ ਪਢੁੰਧ ਕਰ ਸਕੂਲ ਪਰ ਬੈਠੇ ਢੁਵੇ ਕਢਾ.

ਅਮਮੀ ਬੋਲੀ : ਯੇਢ ਤੋ ਬਢੁਤ ਅਥਾ ਢੋ ਗਯਾ, ਢੁਢੀ ਕਾ ਢਿਨ ਹੈ, ਢੋਨੌਂ ਢੋਸਤ ਮਿਲ ਕਰ ਖੇਲਨਾ, ਬੈਠੋ ਮੈਂ ਅਭੀ ਅਪਨੇ ਬੇਟੇ ਕੋ ਗਰਮ ਗਰਮ ਪਰਾਠਾ ਢੇਤੀ ਢੂੰ.

ਨੌਕਰਾਨੀ ਕਾ ਬੇਟਾ ਮੇਰਾ ਢੋਸਤ ਕੈਸੇ ਢੋ ਸਕਤਾ ਹੈ ? ਵੈਸੇ ਭੀ ਕਵਾਸ ਮੇਂ ਕੁਢ ਢਿਨ ਪੇਫਲੇ ਸਬ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਓਨਸਲਟ ਕੀ ਥੀ ਔਰ ਅਪਨੇ ਪਾਸ ਬੈਠਨੇ ਨਹੀਂ ਢਿਆ ਥਾ, ਅਭੀ ਜਾ ਕਰ ਉਸੇ ਮਝਾ ਯਘਾਤਾ ਢੂੰ.

ਰੁਕੋ ! ਕੋਓਂ ਬਢ ਤਮੀਜ਼ੀ ਮਤ ਕਰਨਾ, ਅਮਮੀ ਮਨ੍ਹ ਕਰਤੀ ਰੇਢ ਗਓਂ ਲੇਕਿਨ ਨਚੇ ਮਿਆਂ ਅਪਨੀ ਆਤ ਸੁਨਾ ਕਰ ਆਢਰ ਨਿਕਲ ਯੁਕੇ ਥੇ.

ਢਾਨਿਸ਼, ਓਠੋ ਸ਼ਾਭਾਸ਼ ! ਤੁਮਢਾਰੀ ਜਗਹ ਸੋਝੇ ਪਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੁਮ ਢਮਾਰੀ ਨੌਕਰਾਨੀ ਕੇ ਬੇਟੇ ਢੋ, ਓਧਰ ਨੀਯੇ ਝਮੀਨ ਪਰ ਬੈਠੋ, ਨਯਾ ਸੋਝਾ ਗਨ੍ਢਾ ਕਰ ਢਿਆ ਹੈ.

ਨਚੇ ਮਿਆਂ ਕਾ ਗੁਸ਼ਾ ਢੇਖ ਕਰ ਢਾਨਿਸ਼ ਫ਼ੌਰਨ ਓਠ ਗਯਾ ਔਰ ਕੋਨੇ ਮੇਂ ਯੁਪ ਯਾਪ ਜਾ ਖਯਾ ਢੁਵਾ.

ਨਚੇ ਮਿਆਂ ਯੇਢ ਕਯਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਆਤ ਕਰਨੇ ਕਾ ? ਨਚੇ ਮਿਆਂ ਅਭੀ ਕੁਢ ਔਰ ਭੀ ਬੋਲਨਾ ਯਾਢਤੇ ਥੇ ਕੇ ਪੀਓ ਸੇ ਢਾਈ ਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਨਾਓ ਢੀ, ਔਰ ਯੇਢ ਬਥਯਾ ਕੌਨ ਹੈ ?

ਓਤਨੇ ਮੇਂ ਨੌਕਰਾਨੀ ਭੀ ਵਢਾਂ ਪਢੁੰਧ ਗਓਂ ਥੀ ਔਰ ਜਲਦੀ ਸੇ ਕੇਢਨੇ ਲਗੀ : ਅਮਮਾਂ ਜ਼ ! ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਹੈ, ਆਜ ਸਕੂਲ ਕੀ ਢੁਢੀ ਥੀ ਤੋ ਸਾਥ ਲੇ ਆਓ, ਆਪ ਕੋ ਖੁਰਾ ਲਗਾ ਹੈ ਤੋ ਮੁਆਝੀ ਯਾਢਤੀ ਢੂੰ, ਆਓਨ੍ਢਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਲਾਓਂਗੀ.

યેહ સુનતે હી નન્હે મિયાં ફિર ગુસ્સે સે બોલે :
ઇસે અભી વાપસ ઘર ભેજ દો મેં ઇસે....

દાદી ને નન્હે મિયાં કી બાત પૂરી ન હોને દી
ઔર ઉસે ખામોશ કરવાતે હુવે અપને પાસ સોફે પર
બિઠા લિયા, ફિર દાનિશ કો ભી પાસ બુલા લિયા ઔર
કેહને લગીં નન્હે મિયાં ! નોકર ભી હમારી હી તરહ કે
ઇન્સાન હોતે હૈં, ઇન સે ભી તમીઝ સે પેશ આના
ચાહિએ.

લેકિન દાદી ! દાનિશ ને સ્કૂલ મેં મેરી ઇન્સલ્ટ
(બે ઇઝૂતી) કી થી, નન્હે મિયાં તેઝી સે બોલે.

અચ્છા યેહ બતાઈએ કે આપ દોનોં મેં સે કિસ
ને ઇમામ ઝૈનુલ આબિદીન رَضِيَ اللهُ عَنْهُ کَا નામ સુના
હે ? દોનોં મેં સે કિસી ને જવાબ ન દિયા તો દાદી કેહને
લગીં : મેં બતાતી હું, હઝરતે ઝૈનુલ આબિદીન
હમારે નબી صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે નવાસે હઝરતે હુસૈન
رَضِيَ اللهُ عَنْهُ કે બેટે હૈં, એક બાર હઝરતે ઝૈનુલ આબિદીન
ને વુઝૂ કરના થા તો ઉન કી કનીઝ (યાની ખાદિમા) એક
બરતન મેં પાની લે કર આ ગઈ, ખાદિમા પાની ડાલ
રહી થી ઔર ઇમામ ઝૈનુલ આબિદીન વુઝૂ કર રહે થે,
અચાનક બરતન ખાદિમા કે હાથ સે ફિસલા ઔર ઇમામ
ઝૈનુલ આબિદીન કે ચેહરે સે ટકરા ગયા, જિસ કી વજહ
સે આપ કા ચેહરા ઝખ્મી હો ગયા. હઝરતે ઝૈનુલ
આબિદીન ને ખાદિમા કી તરફ દેખા તો વોહ બોલી :
નેક લોગ ગુસ્સે કો બરદાશત કરતે હૈં. ઉન્હોં ને કહા : મેં
ને અપના ગુસ્સા બરદાશત કિયા. ખાદિમા બોલી : નેક
લોગ મુઆફ કરતે હૈં. ફરમાયા : **اَللّٰهُ** પાક તુઝે
મુઆફ ફરમાએ. ખાદિમા ને ફિર કહા : **اَللّٰهُ** પાક
એહસાન કરને વાલોં કો પસન્દ કરતા હે, આપ ને
ફરમાયા : મેં ને તુમ્હે **اَللّٰهُ** કે લિએ આઝાદ કિયા.

(તારિખ ابن عساکر، 387/41)

અબ નન્હે મિયાં મુઝે બતાઓ, અચ્છા ઇન્સાન
કૌન હે જો બુરાઈ કે બદલે ભી ભલાઈ કરે યા જો બુરાઈ
કા બદલા બુરાઈ સે દે ?

દાદી ! અચ્છા ઇન્સાન બુરાઈ કા બદલા
ભલાઈ સે દેતા હે, મેં ને દાનિશ કો મુઆફ કિયા ઔર
દાનિશ સે અપની બદ તમીઝી કી મુઆફી ભી માંગતા હું
તાકે અચ્છા ઇન્સાન બન જાઊં, આઓ દાનિશ હમ
દોનોં મિલ કર ખેલતે હૈં, નન્હે મિયાં ને દાનિશ કી તરફ
હાથ બઢાતે હુવે કહા. નન્હે મિયાં આપ ભી સ્કૂલ વાલી
બાત પર મુઝે મુઆફ કર દેં, દાનિશ ને ઉસ કા હાથ
પકળતે હુવે કહા.

કિયન કે દરવાઝે મેં ખળી અમ્મી જાન ભી યેહ
સબ દેખ કર મુસ્કુરા રહી થીં જલ્દી સે બોલી : નન્હે
મિયાં ! ખેલને સે પેહલે નાશતા કર લો.

અમ્મી જાન ! અબ આપ સિર્ફ મેરે લિએ નહીં,
હમ દોનોં દોસ્તોં કે લિએ નાશતા લે કર આઈએ, નન્હે
મિયાં ને મુસ્કુરાતે હુવે જવાબ દિયા ઔર દાનિશ કે
કરીબ બેઠ ગએ.

#

સલીકે કી બાતેં

રમઝાન કી તય્યારી

Ramadan Preparation

બિન્તે અસગર અત્તારિયા

રમઝાનુલ મુબારક કી આમદ આમદ હે, **અલ્લાહ** કે પ્યારે નબી **صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** સહાબએ કિરામ **عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان** ઓર બુરુગાને દીન રમઝાન શરીફ કી આમદ સે પેહલે હી ઈસ કી તય્યારી કર લેતે થે. પ્યારી ઈસ્લામી બહનો ! આપ ભી ઈસ મુકદ્દસ મહીને કી આમદ સે પેહલે હી અપને વોહ તમામ કામ નિમટા લીજિએ જો રોઝા રખને, ઈબાદત કરને ઓર તિલાવતે કુરઆન કરને મેં રુકાવટ બનતે હેં, ઈન મેં સે ચન્દ કામ ઓર ઈન કા હલ મુલાહજા કીજિએ :

સફાઈ સુથરાઈ : ♦ દીવારોં પર સે મકળી કે જાલે સાફ કર લેં, કારપેટ ઓર પર્દે ડ્રાઈકલીન કરવા લેં ♦ કિચન કે ખાનોં, ડબ્બોં ઓર માઈકોવેવ ઓવન કી સફાઈ કર લેં. યૂંહી ફીજ કી સફાઈ ભી અહમ હે કયૂંકે રમઝાન મેં ફીજ કા ઈસ્તિમાલ પેહલે સે બઢ જાતા હે, ઈસ લિએ ફીજ કે શેલ્ફ એહતિયાત કે સાથ નિકાલેં ઓર ઉન્હેં બેકિંગ સોડા લગા કર ફિર પાની સે અચ્છી તરહ ધો કર ખુશક કપળે સે સાફ કર લેં યા ધૂપ મેં સુખા લેં

ઓર ફિર ફીજ કે અન્દરૂની હિસ્સે કી સાફ કપળે કી મદદ સે સફાઈ કર લેં.

ખાને પીને કી અશ્યા : સબ સે પેહલે અન્દાઝા લગા લેં કે રમઝાન મેં મુખ્તલિફ ડિશિઝ કી તય્યારી કે લિએ કિતના ઓઈલ, નમક, મિરચ વગેરા દરકાર હોગા. અપને બજટ કે મુતાબિક ઉન કી ફેહરિસ્ત બના કર પેહલે સે યેહ અશ્યા મંગવા લેં, તાકે રમઝાન મેં ઈન કી ખરીદારી કે લિએ વક્ત ન લગાના પળે.

ઈફતારી કી તય્યારી : ઈફતારી મેં ચૂંકે મુખ્તલિફ પકવાન હોતે હેં તો વોહ અશ્યા જિન કા ઈસ્તેમાલ રોઝાના હોતા હે વોહ પેહલે સે તય્યાર કર લેં મસલન અદરક લહસન કા પેસ્ટ બના કર કિસી જાર મેં રખ કર ફીઝ કર લેં. ઈસી તરહ સબ્જિયાં જૈસે મટર નિકાલ કર ઓર પાલક વગેરા કાટ કર ફીઝ કર લેં.

નિઝામુલ અવકાત : રમઝાન કે હવાલે સે અપના એક જદવલ (time table) તરતીબ દે લેં તાકે ઈબાદાત ઓર કામ કાજ દોનોં કી બ સહૂલત અદાઓળી હો સકે, અગર આપ કહીં પઢાતી હેં તો ઉસે ભી પેશે નઝર રખતે હુવે અપની નીંદ કો ભી એક મુનાસિબ વક્ત દેના હોગા વગરના આપ કે સારે કામ ઉલટ પુલટ હો સકતે હેં. રમઝાનુલ મુબારક મેં રોઝાના નમાઝે અસ્ર ઓર નમાઝે તરાવીહ કે બાદ મદની ચૈનલ પર અમીરે એહલે સુન્નત **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ اَعَالِيَهُ** મદની મુઝાકરા ફરમાતે હેં જિસ મેં દીની વ દુન્યાવી મસાઈલ કે હલ બયાન કિએ જાતે હેં, લેહાઝા અપના જદવલ ઈસ અન્દાઝ સે તરતીબ દેં કે મદની મુઝાકરા ભી દેખ સકેં ઓર દીગર મામૂલાત ભી મુતાસ્સિર ન હોં.

ઈદ કી તય્યારી : ઈદ કે દિન અચ્છે કપળે પેહનના મુસ્તહબ હે લેહાઝા ખવાતીન, મર્દ હઝરાત ઓર બચ્ચોં કે લિએ કપળોં કી ખરીદારી યા કપળોં કી સિલાઈ પેહલે સે કર લેં, ઈસ તરહ આપ ઈદ કે કરીબ હોને વાલી મેહંગાઈ ઓર માર્કેટ કે રશ સે ભી બચ જાએંગી ઓર રમઝાનુલ મુબારક મેં ઝિયાદા સે ઝિયાદા ઈબાદત કર સકેંગી ♦ જો કપળે ઈસ્ત્રી કરને હેં વોહ પેહલે સે હી એક સાથ ઈસ્ત્રી કર કે રખ લેં યા ફિર જિસ તરહ સહૂલત હો વક્ફે વક્ફે સે કર લેં ♦ સદકાતે વાજિબા વ નાફિલા પેહલે સે મુસ્તહિકીન કો અદા કર દેં તાકે વોહ ભી રમઝાન ઓર ઈદ કી બરકાત સે મુસ્તફીદ હો સકેં. **અલ્લાહ** કરીમ હમેં સેહલત વ આફિયત કે સાથ માહે રમઝાન કા મહીના ઈબાદતોં મેં ગુઝારને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. **اٰمِيْن بِجَاۗءِ النَّبِيِّ الْاَوَّلَيْنِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم**

આગ કે કંગન Bangles of fire

 બિન્તે ખાલિદ હુસૈન અત્તારિય્યા

આન્ટી ! અમ્મી જાન કેહ રહી થીં કે રમઝાન સે પેહલે હી તુમ્હેં ઈદ કી ખરીદારી (Shopping) કરવા દૂં રમઝાન મેં તો બાહર નિકલને કા વક્ત ભી નહીં મિલતા, ઈસ લિએ આજ અમ્મી જાન આ રહી હેં, મેં ઉન કે સાથ ચલી જાઉં ? બિન્તે નાસિર ને અપની સાસ સે પૂછા.

જી જી બેટા ! હંસી ખુશી જાઓ લેકિન ખયાલ રખના યેહ મૌકઅ ખુશિયોં કા હોતા હૈ કિસી પે બોઝ ડાલને કા નહીં, લેહાઝા વાલિદા જો દિલવા દેં લે લેના, ઝિયાદા ફરમાઈશેં મત કરના આખિર અબ તુમ હમારી ઝિમ્મેદારી હો, શાદી કે બાદ બહૂ કા યેહ પેહલા રમઝાન થા તો ફાતિમા આપા ને ઈજાઝત દેને કે સાથ સાથ સમઝાના ભી ઝરૂરી સમઝા.

ફાતિમા આપા અપની સમઘન (બહૂ કી અમ્મી) કે સાથ બૈઠી યાએ પી રહી થીં ઔર સાથ મેં હલ્કી ફુલ્કી ગુફ્તુગૂ ભી જારી થી તભી સમઘન પૂછને લગી : આપા ! ઝકાત તો આપ રમઝાન મેં નિકાલેંગી નાં ?

ફાતિમા આપા બોલી : અરે નહીં બહન, સારા સાલ હી તો ખૈરાત દેતે રેહતે હેં, કભી ફકીર કો સૌ પયાસ દે દિએ, કભી મસ્જિદ કી પેટી મેં રકમ ડાલ દી અબ અલગ સે ઝકાત દેને કી ક્યા ઝરૂરત હૈ, વૈસે ભી મેરા કૌન સા લમ્બા ચૌળા બૈંક બેલેન્સ હૈ.

લેકિન આપ કે પાસ સોના ભી તો હૈ નાં આપા, યેહ કંગન હી દેખ લેં ચાર પાંચ તોલે સે કમ કે ન હોંગે, મેરે પાસ ભી રકમ કહાં હોતી હૈ લેકિન ઝેવરાત રખે હુએ હેં તો ઉન કી ઝકાત લાઝિમી નિકાલતી હૂં, સમઘન ને નર્મી સે જવાબ દિયા.

અરે બહન ! રકમ પાસ નહીં, સોના ભી ઝકાત મેં દે કર ખત્મ કર દૂં ક્યા, ફાતિમા આપા ને ઘબરા કર કહા.

ઈસ સે પેહલે કે સમઘન કુછ બોલતી, બિન્તે નાસિર અપને કમરે સે નિકલતે હુએ બોલી : અમ્મી જાન, ઉઠેં ! જલ્દી ચલેં, વાપસ ભી તો આના હૈ.

સમઘન ઔર બહૂ તો બાઝાર કે લિએ નિકલ ચુકી થીં લેકિન ફાતિમા આપા વહીં બૈઠી હુઈ દિલ હી દિલ મેં ખુદ કો તસલ્લી દેને લગીં કે ઝકાત તો તબ દૂં જબ મેરે પાસ દેને કો પૈસે હોં, વોહ તો આતે હેં ઔર ખર્ચ હો જાતે હેં, રહા સોના તો કૌન સા મેરી જવેલરી શોપ હૈ વોહ ભી ઝેવરાત હી હેં જો મેં પેહનતી હૂં.

અગલે રોઝ ફાતિમા આપા હોલ મેં બૈઠી નાશ્તા કર રહી થીં ઔર બહૂ પાસ હી બૈઠી ટીવી પર મદની ચૈનલ દેખને મેં મગન થી, ચૈનલ પર “દારુલ ઈફ્તા એહલે સુન્નત” નામી પ્રોગ્રામ જારી થા જિસ મેં એક મુફ્તી સાહિબ ઈસ્લામી મૌઝૂઆત પર સુવાલાત કે

જવાબાત દે રહે થે, તબી બ ઝરીઅએ કોલ એક સુવાલ સુન કર ફાતિમા આપા ને ભી અપની સારી તવજજોહ ઉસ કી તરફ ફેર દી.

મુફતી સાહિબ ! યેહ ઈરશાદ ફરમાઈએ કે ઔરતોં કે પેહનને કે ઝેવરાત પર ઝકાત લાઝિમ હૈ યા નહીં ? કોલર કા સુવાલ ખત્મ હુવા તો મુફતી સાહિબ ફરમાને લગે : જી બિલ્કુલ, સોના ચાહે ઝેવર કી સૂરત મેં હો યા કિસી ઔર સૂરત મેં, પેહનતે હોં યા ઐસે રખા હો નિસાબ કો પહુંચને કી સૂરત મેં બહર હાલ ઈસ પર ઝકાત લાઝિમ હોગી. ઉમૂમન ઔરતેં ઝેવરાત કે મુઆમલે મેં સુસ્તી કરતી હૈં ઔર ઝકાત અદા નહીં કરતીં, હમારે પ્યારે નબી ﷺ કી ખિદમત મેં એક ઔરત આઈ, ઉસ કે સાથ ઉસ કી બેટી ભી થી, જિસ કે હાથ મેં સોને કે મોટે મોટે કંગન થે, આપ ﷺ ને ઉસ સે પૂછા : ક્યા તુમ ઈસ કી ઝકાત અદા કરતી હો ? ઉસ ઔરત ને અર્ઝ કી, જી નહીં, આપ ને ઈરશાદ ફરમાયા : ક્યા તુમ ઈસ બાત સે ખુશ હો કે કિયામત કે દિન અલ્લાહ તુમ્હેં ઈન કંગનોં કે બદલે આગ કે કંગન પેહનાએ ? યેહ સુનતે હી ઉસ ને વોહ કંગન રસૂલુલ્લાહ ﷺ કે આગે ડાલ દિએ ઔર યેહ કહા કે યેહ અલ્લાહ ઔર ઉસ કે રસૂલ ﷺ કે લિએ હી હૈં.

(ابوداؤد، 2/137، حدیث: 1563)

લેકિન મુફતી સાહિબ ઝેવરાત કી ઝકાત નિકાલતે રહેંગે તો ખત્મ નહીં હો જાએંગે ? પ્રોગ્રામ કે મેઝબાન ને મુફતી સાહિબ સે મુસ્કુરાતે હુએ પૂછા.

યેહ એક શૈતાની વસ્વસા હૈ જિસ કી તરફ મુસલમાન ઔરતોં કો બિલ્કુલ તવજજોહ નહીં દેની ચાહિએ મૈં આપ કો કુરઆને પાક કી એક બહુત પ્યારી આયતે મુબારકા કા તર્જમા બયાન કરતા હૂં : તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર જો ચીઝ તુમ અલ્લાહ કી રાહ મેં ખર્ચ કરો વોહ ઉસ કે બદલે ઔર દેગા ઔર વોહ સબ સે બેહતર રિઝ્ક દેને વાલા. (39:22)

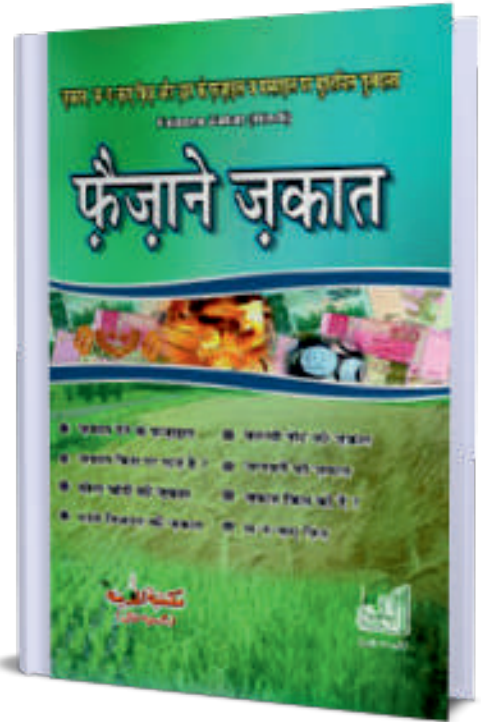
લેહાઝા યેહ મત દેખેં કે માલ જા રહા હૈ બલ્કે યેહ દેખેં કિસ કી બારગાહ મેં જા રહા હૈ ! જિસ ને દિયા

થા ઉસી કી રાહ મેં જા રહા હૈ ઔર જિસ ને પેહલે દિયા થા વોહ દોબારા ભી દેને પર કાદિર હૈ, મુફતી સાહિબ ને બળી વઝાહત સે જવાબ દેતે હુવે ફરમાયા.

ફાતિમા આપા કો યેહ સુવાલ વ જવાબ સુન કર અપને ઊપર અફસોસ હો રહા થા કે કિતને અર્સે સે દિલ કો તસલ્લી દિએ બૈઠી થી કે મેરે ઝેવર પર ઝકાત ફર્જ નહીં, અલ્લાહ ન કરે ઈસી હાલત મેં મૌત આ જાતી તો મેરા ક્યા બનતા. મુઝ મેં તો આગ કે કંગન કી તકલીફ બરદાશત કરને કી તાકત નહીં હૈ.

બહૂ બિટયા મેરી બાત સુનો ! યેહ લો મેરે કંગન યેહ અલ્લાહ પાક વ રસૂલુલ્લાહ ﷺ કે લિએ ઝકાત મેં દેતી હૂં.

(નોટ : ઝકાત કે અહકામ તફસીલન જાનને કે લિએ દારુલ ઈફતા એહલે સુન્નત કી કિતાબ “અહકામે ઝકાત” મક્તબતુલ મદીના સે હદિથ્યતન હાસિલ કીજિએ.)

ઈસ્લામી બહનો કે શરઈ મસાઈલ

મુફતી અબૂ મુહમ્મદ અલી અસગર અત્તારી મદની

ઔરત તવાફ કે બાદ કે નવાફિલ કહાં પઢે ?

સુવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમાએ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે તવાફ કે બાદ મકામે ઈબ્રાહીમ પર નફલ અદા કરે. યેહી હુકમ હજરે અસ્વદ કા ઈસ્તિલામ કરને ઔર કોહે સફા પર ચઢને કા હે.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

અગર મકામે ઈબ્રાહીમ પર રશ કે સબબ મદોં સે જિસ્મ છૂને યા ટકરાવ ઔર ઈખ્તિલાત કા અન્દેશા હો તો તવાફ કે નવાફિલ કે મુતઅલ્લિક ઔરત કે લિએ હુકમ યેહ હે કે ઔરત યેહ નવાફિલ મકામે ઈબ્રાહીમ પર અદા ન કરે, બલકે યેહ નવાફિલ ઔસી જગહ અદા કરે જહાં મદોં સે ટકરાવ ઔર મસ કા અન્દેશા ન હો. અલબત્તા અગર મકામે ઈબ્રાહીમ પર મદોં સે મમનૂઅ ઈખ્તિલાત કા ખદશા ન હો તો ઔરત કે લિએ ભી

મુસ્તહબ યેહી હે કે મકામે ઈબ્રાહીમ પર નફલ અદા કરે. યેહી હુકમ હજરે અસ્વદ કા ઈસ્તિલામ કરને ઔર કોહે સફા પર ચઢને કા હે.

(در مختار مع رد المحتار، 630/3، بحر الرحيق، 2/1248)

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

શૌહર કા અપની બીવી કો કબ્ર મેં ઉતારના કેસા ?

સુવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમાએ દીન ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે બાઝ લોગોં સે સુના હે કે શૌહર કા અપની બીવી કો કબ્ર મેં ઉતારના જાઈઝ નહીં, કયા વાકેઈ યેહ બાત દુરુસ્ત હે ? રાહનુમાઈ ફરમા દેં.

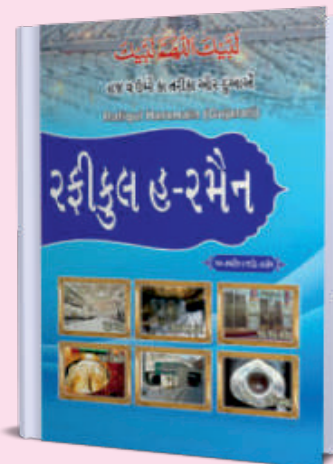
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

શૌહર કા બાદે ઈન્તિકાલ બીવી કો કબ્ર મેં ઉતારના જાઈઝ હે, ઈસી તરહ ઉસ કે જનાઝે કો કન્ધા દેના ઔર ઉસે દેખના ભી જાઈઝ હે. અલબત્તા બિલા હાઈલ બીવી કે બદન કો છૂના, નાજાઈઝ હોતા હે.

ફતાવા રઝવિયા મેં હે : શૌહર કો બાદે ઈન્તિકાલે ઝૌજા કબ્ર મેં ખ્વાલ બેઝને કબ્ર ઉસ કા મુંહ યા બદન દેખના જાઈઝ હે, કબ્ર મેં ઉતારના જાઈઝ હે, ઔર જનાઝા તો મહ્ઝ અજનબી તક ઉઠાતે હેં, હાં બગૈર હાઈલ કે ઉસ કે બદન કો હાથ લગાના શૌહર કો નાજાઈઝ હોતા હે.” (ફતાવા રઝવિયા, 9/138)

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

બધારે હુવે ગોલા કબાબ

દરકાર અશ્યા :

➤ પ્યાઝ દરમિયાની 3 અદદ

➤ પિસી હુઈ લાલ મિરચ ખાને કા એક ચમ્મચ

➤ સાબિત ગર્મ મસાલા એક ચમચ

➤ ખુશક દૂધ 4 ચમ્મચ

➤ ભુને હુવે ચનોં કા પાવડર ખાને કે 4 ચમ્મચ

➤ સબ્જ મિરચ 4 અદદ

➤ પપીતા પાવડર ખાને કે 3 ચમ્મચ

➤ કીમા 2 કિલો

➤ નમક હરબે ઝાએકા

➤ અદરક, લહસન, પેસ્ટ 3 ચમ્મચ

➤ સફેદ ઝીરા 2 ચમ્મચ

➤ ખશખાશ 2 ચમ્મચ

➤ દહી તકરીબન આધી પ્યાલી

➤ હરા ધનિયા એક ગઢી

➤ કૂકિંગ ઓઈલ હરબે ઝરૂરત.

બનાને કા તરીકા : ① કીમા ધો કર છલની મેં ડાલ દેં તાકે અચ્છી તરહ ખુશક હો જાએ ② પ્યાઝ બારીક કાટ કર રખ લેં ③ અબ કળાહી મેં કૂકિંગ ઓઈલ ડાલ કર ગર્મ કરેં ④ ઈસ મેં ગર્મ મસાલા, સફેદ ઝીરા ઔર જાયફલ જાવતરી ડાલ કર કળ કળા લેં ⑤ પ્યાઝ ઉસ મેં ડાલ કર સુન્દરી હોને દેં ⑥ અદરક લહસન પેસ્ટ ડાલ કર ચમ્મચ ઢિલાએં ઔર કીમા ડાલ કર રંગ તબ્દીલ હોને તક પકાએં ફિર ચૂલ્હે સે ઉતાર લેં ⑦ અબ ભુને હુવે ચને ઔર ખશખાશ કો હલ્કા સા ભૂન કર ઉસ કીમે મેં મિક્સ કર દેં ⑧ ઈસ કે બાદ પપીતા, લાલ મિરચ, સબ્જ મિરચ, હરા ધનિયા ઔર નમક ડાલ કર ચાપર મેં ચાપ કર કે એક બાઉલ મેં ઢક કર ત્રીન સે ચાર ઘન્ટે કે લિએ ફીજ મેં રખ દેં ⑨ દહી મેં ખુશક દૂધ મિલા કર રખ દેં ⑩ જબ ચાર ઘન્ટે કે બાદ કીમે કા મિક્સચર નિકાલેં તો દહી ઉસ મેં શામિલ કર લેં ઔર ગોલ ગોલ કબાબ બના કર ઉન કે દરમિયાન સૂરાખ રખેં ફિર ફાઈગ પેન મેં તેલ ગર્મ કર કે ઉસ મેં હલ્કી આંચ પર પકાએં.

બધારે હુવે ગોલા કબાબ તય્યાર હેં ! ગર્મ રોટી, ચટની ઔર સલાદ કે સાથ ખુદ ભી ખાએં ઔર ઘરવાલોં કો ભી પેશ ફરમાએં.

نَحْمَدُكَ وَنُصَلِّيْ وَنُسَلِّمُ عَلَى رَسُوْلِكَ الْبَرِّ الْكَرِيْمِ

સગે મદીના મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી રઝવી عَفِي عَنهُ કી જાનિબ સે મુબલ્લિગે દાવતે ઇસ્લામી કી ખિદમત મેં

اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

આપ કા પૈગામ મિલા, જિસ મેં બૈરૂને મુલક સફર કા તઝકિરા ભી થા, **અલ્લાહ** કરીમ આપ કા સફર બિલ ખૈર ફરમાએ, કદમ કદમ પર કામયાબી આપ કો આગે બઢ કર ગલે લગાએ, ઇખ્લાસ મિલે, **અલ્લાહ** કરીમ આપ કો ખૂબ બરકતેં દે, બે હિસાબ બખ્શે, આમીન.

જિન્દગી સે ફાએદા ઉઠા લીજીએ!

(ઝરૂરતન તરમીમ કી ગઈ હૈ)

મેરી તરફ સે મદની ફૂલ કબૂલ કીજીએ ઔર ઇન કો આમ કીજીએ : 1 જમાઅત કી પાબન્દી કી ખાસ તાકીદ હૈ, હમારે યહાં ઇસ મેં સુસ્તિયાં હૈં, ફજ સમેત સારી નમાઝેં મસ્જિદ મેં જા કર બા જમાઅત પઢની હૈં 2 લિબાસ કા ભી ખયાલ રખેં કે ઇસ્લામી ભાઈયોં કી એક તાદાદ ટપ્નોં સે ઊપર શલ્વાર વગૈરા કે પાઈયે નહીં રખતી હાલાંકે ટપ્નોં સે ઊપર પાઈયે રખના સુન્નત હૈ, મેહરબાની કર કે ઇસ સુન્નત કો ભી ઝિન્દા કીજીએ 3 હફતાવાર ઇજતિમાઅ મેં જહાં જહાં રાત એતિકાફ હોતા હૈ તો મેહરબાની કર કે રાત એતિકાફ કીજીએ ઔર સુબહ ઇશરાકો યાશત ઔર સલાતો સલામ પઢ કર રુખ્સત હોં 4 ઝહે નસીબ ! ઇજતિમાઅ મેં ભી આમ ઇસ્લામી ભાઈયોં કે સાથ આના જાના હો, ઉન સે પુર તપાક અન્દાઝ મેં મુસ્કુરા કર મુલાકાત હો, ઇનફિરાદી કોશિશેં હોં, અગર બળી સત્હ કે ઝિમ્મેદાર ઇસ તરહ લોગોં પર મહબબત ભરા હાથ રખેંગે તો ઇસ સે બળે ફવાઈદ હાસિલ હોંગે, અગર ઝિમ્મેદાર હી **વી આઈ પી** બને રહેંગે કે લોગ ખુદ આ કર ઝિયારત કરેં તો ફિર બળે ફવાઈદ કા મિલના થોળા મુશ્કિલ હો જાએગા, અલબત્તા જહાં ઇજતિમાઅ મેં રશ હોતા હૈ કે બળા ઝિમ્મેદાર અવામ મેં જા કર મિલ નહીં સકતા, લોગ ઉસ સે મિલ રહે હોતે હૈં તો યેહ એક અલગ બાત હૈ મગર મૈં એક જનરલ બાત કર રહા હૂં કે લોગોં મેં ઘુલ મિલ કર કામ કરના હૈ અભી મૌકઅ હૈ, ઝિન્દગી હૈ, ફુરસત હૈ, જવાની હૈ, ફાએદા ઉઠા લીજીએ, ફિર મરને કે બાદ કુછ નહીં હો સકેગા ! 5 સુન્નત કે મુતાબિક બૈઠ કર ખાના ખાને મેં ભી બળી કોતાહી હૈ એક તાદાદ ચોકળી (યાની ચાર ઝાનૂ, આલતી પાલતી) માર કર ખાના ખા રહી હોતી હૈ ઔર ખાના ગિરા ભી રહી હોતી હૈ 6 પ્લેટ સાફ કરને કા રુજહાન ભી ન હોને કે બરાબર હૈ, દાવતે ઇસ્લામી કી કોઈ બળી શખ્સિયત મૌજૂદ હો તો કુછ લોગ સાફ કર લેતે હોંગે સબ ફિર ભી નહીં કરતે. ઘર મેં ઔર અકલે મેં ખાના ખાતે હોં તો ખુદા જાને ક્યા હોતા હોગા ? 7 ખાના ખાતે હુવે જો ભી દાને ગિર ગએ ઉન કો ચુન લીજીએ, હઙિયાં વગૈરા પ્લેટ મેં રખને કે બજાએ દસ્તર ખ્વાન પર રખીએ તાકે પ્લેટ અચ્છી તરહ સાફ કર સકેં ઔર ઇસ કે ઝરીએ આપ કો બખ્શિશ કી દુઆએં મિલ સકેં 8 અગર આપ પુરાને મદની મુઝાકરે સુનેંગે તો **الله أكبر** બહુત ફાએદા હોગા. ઝહે નસીબ ! સબ રોઝાના કમ અઝ કમ 12 મિનટ સુનને કી નિયત કર લેં 9 દીની કિતાબોં કે મુતાલાએ મેં ભી કાફી કોતાહી હૈ. મક્તબતુલ મદીના કી જિતની ભી કિતાબેં હૈં ઉન કો આપ પઢના શુરૂઅ કર દીજીએ, અગર આપ ને “ફૈઝાને સુન્નત” જિલ્દ અવ્વલ નહીં પઢી તો ઉસી સે શુરૂઅ કર દેં જબ યેહ પૂરી પઢ લેં તો “ગીબત કી તબાહકારિયાં”, “નેકી કી દાવત”, “ફૈઝાને નમાઝ” ઔર યૂં તરતીબ વાર મક્તબતુલ મદીના કી કિતાબેં પઢતે રહિએ 10 કિતાબેં પઢને સે ઇલ્મ હાસિલ હોતા હૈ ફાએદા હોતા હૈ યેહ ભી પઢિએ ઔર દીગર રસાઈલ ભી પઢિએ, હફતાવાર રિસાલા પઢને મેં તો બિલ્કુલ ભી કોઈ ભૂલ ચૂક નહીં હોની ચાહિએ ઔર ઇસ કી કારકર્દગી દેના ભી ન ભૂલિએ. ખૂબ દાવતે ઇસ્લામી કે **બારહ મદની કામોં** કી ધૂમ ધામ મચા દીજીએ, મદની કાફિલોં મેં સફર કીજીએ, અલાકાઈ દૌરા મેં હિસ્સા લીજીએ ઔર મદની ઇન્આમાત કે મુતાબિક ઝિન્દગી ગુઝારિએ ઔર રોઝાના અપના મુહાસબા કર કે રિસાલા પુર કીજીએ (યાની રિસાલે કે ખાને ભરિએ) ઔર ઇસ્લામી મહીને કી પેહલી તારીખ કો અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈએ, **અલ્લાહ** આપ કો ખુશ રખે, **અલ્લાહ** આપ સબ કો બે હિસાબ જન્નત મેં દાખિલ કરે, મેરે લિએ ભી યેહ દુઆએં મુસ્તજાબ (યાની કબૂલ) હોં. اٰمِيْن بِحَاوَالِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّيْ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

કોલેસ્ટ્રોલ મેં મુફીદ ગિજાએ

Foods good to Control Cholesterol

મુહમ્મદ રફીક અતારી મદની

ગુજશતા માહ કોલેસ્ટ્રોલ ઔર ડસ કે અસ્બાબ કે મુતઅલ્લિક મઝમૂન શાએઅ હુવા થા, ઝૈલ મેં કોલેસ્ટ્રોલ કે મુતઅલ્લિક મુફીદ ગિજાએ બયાન કી જા રહી હેં.

કોલેસ્ટ્રોલ કે લિએ મુફીદ ચીઝે : મુખ્તલિફ ફલોં ઔર સબ્જિયોં કા ઇસ્તિમાલ કરેં કે ઇન મેં કોલેસ્ટ્રોલ નહીં હોતા. મસલન : ◆ બિન્ડી કોલેસ્ટ્રોલ કી સત્હ કો કમ કરને મેં ભી મુફીદ હૈ. ◆ ફાલ્સા કોલેસ્ટ્રોલ ઔર બ્લાડ પ્રેશર કો કન્ટ્રોલ કરતા હૈ. ⁽¹⁾ ◆ સેબ કોલેસ્ટ્રોલ કો બઢને સે રોકતા ઔર કમ કરતા હૈ. ◆ મોટાપે સે ભી મેહફૂઝ રખતા હૈ. રોઝાના સેબ ખાને કી આદત કોલેસ્ટ્રોલ કો શિરયાનોં મેં ઇકઠ્ઠા હોને સે બચાતી હૈ ◆ ઇન્જર બ્લાડ પ્રેશર ઔર કોલેસ્ટ્રોલ કે મરીઝ કે લિએ મુફીદ હૈ ⁽²⁾ ◆ રોઝાના સુબ્હ લહસન કા ઇસ્તેમાલ કોલેસ્ટ્રોલ કમ કરને મેં મદદગાર હોતા હૈ

◆ રોઝાના કચ્ચી ગાજર (Carrot) ખાને સે કોલેસ્ટ્રોલ કી મિક્દાર ઠીક રેહતી હૈ ◆ માલ્ટા (Orange) કોલેસ્ટ્રોલ કો કન્ટ્રોલ કરતા હૈ, રોઝાના માલ્ટે કા જયૂસ ઇસ્તેમાલ કરને સે વિટામિન C કી કસીર મિક્દાર હાસિલ હોતી હૈ જો જિસ્મ મેં મુઝિરે સેહ્હત કોલેસ્ટ્રોલ કી મિક્દાર કો બઢને નહીં દેતા ◆ ખૂબાની એસે અજઝા (Ingredients) સે ભરપૂર ફલ હૈ જો ફાએદે મન્દ કોલેસ્ટ્રોલ કો બઢાતા હૈ ◆ સુર્ખ અંગૂર (Red Grapes) ભી કોલેસ્ટ્રોલ કમ કરને કે લિએ બેહતરીન ફલ હૈ, યેહ અમરાઝે કલ્બ (Heart Diseases) સે ભી તહફફૂઝ ફરાહમ કરતા હૈ. તિબ્બી તેહકીક (Medical Research) કે મુતાબિક સુર્ખ અંગૂરોં કા છે હફ્તે તક રોઝાના મુનાસિબ મિક્દાર મેં ઇસ્તિમાલ મુઝિરે સેહ્હત કોલેસ્ટ્રોલ મેં 14 ફીસદ તક કમી લાતા હૈ ◆ એક તિબ્બી તેહકીક કે મુતાબિક સ્ટ્રોબેરી કા રોઝાના ઇસ્તેમાલ જિસ્મ મેં નુક્સાન દેહ કોલેસ્ટ્રોલ કો 4 સે 10 ફીસદ તક કમ કરતા હૈ ◆ બાદામ (Almond) કોલેસ્ટ્રોલ સે પાક હોતે હેં, બાદામ LDL કોલેસ્ટ્રોલ કી સત્હ કમ કરતે હેં. ⁽³⁾ ◆ ખાને મેં સલાદ કા ઇસ્તેમાલ કરના કોલેસ્ટ્રોલ કે લિએ મુફીદ હૈ ◆ રેશેદાર ગિજાએ મસલન : કેલે, અંગૂર, ચેરી વગેરા ઇસ્તેમાલ કીજિએ કે ઇન કી વજહ સે કોલેસ્ટ્રોલ ઔર ચર્બી ખૂન મેં જઝૂબ (Absorb) હો જાતે હેં ઔર ખૂન મેં કોલેસ્ટ્રોલ કા લેવલ મુનાસિબ રેહતા હૈ ◆ મુખ્તલિફ તેલોં કા ઇસ્તેમાલ ભી ફાએદે મન્દ હૈ મસલન મક્કઈ કા તેલ, સૂરજ મુખી કા તેલ ઔર મૂંગફલી કા તેલ. ઝૈતૂન કા તેલ (Olive Oil) બગેર પકાએ ખાના મુફીદ હૈ ઔર યેહ કોલેસ્ટ્રોલ કો ભી કમ કરતા હૈ. ⁽⁴⁾ એક તિબ્બી તેહકીક કે મુતાબિક ઝૈતૂન શરીફ કા તેલ કોલેસ્ટ્રોલ કે મરીઝ કે લિએ મુફીદ હૈ ક્યૂંકે વોહ ઝાઈદ ગન્દે કોલેસ્ટ્રોલ કો ખૂન સે ખારિજ કરતા હૈ. ⁽⁵⁾ ◆ બગેર ચિકનાઈ વાલે દહી મેં ઇસ્પગોલ કા છિલ્કા ડાલ કર સુબ્હ એક બળે ચમ્મચ કી મિક્દાર ઇસ્તેમાલ કરેં ◆ રોઝા શૂગર લેવલ, કોલેસ્ટ્રોલ ઔર

બ્લડ પ્રેશર મેં એતેદાલ લાતા હૈ ઓર ઇસ કી વજહ સે દિલ કા દૌરા પળને (Heart Attack) કા ખતરા નહીં રેહતા. ⁽⁶⁾ ♦ 6 માશા ગૂગલ (એક દરખત કા ખુશબૂદાર ગોંદ) નીમ ગર્મ પાની મેં હલ કર કે દિન મેં ચાર દફઆ મરીઝ કો પિલાએ ♦ સત્તૂ કોલેસ્ટ્રોલ કે લિએ મુફીદ હૈ ♦ મરીઝ કો ચાહિએ કે દિન મેં દો બાર 500 મિલી ગ્રામ ખુશક અદરક ઇસ્તેમાલ કરે. **મેથી કા ફાએદા :** એક તેહકીક કે મુતાબિક રોજાના મેથી કે દાને ઇસ્તેમાલ કરને સે કોલેસ્ટ્રોલ ઓર ટ્રાઈગ્લેસરાઈડઝ (Triglycerides) મેં કમી આતી ઓર દિલ કી બીમારિયોં કા ઇમકાન કમ હો જાતા હૈ. ⁽⁷⁾ **મછલી ઓર કોલેસ્ટ્રોલ :** ઝરૂરી મિકદાર સે ઝાઈદ કોલેસ્ટ્રોલ વાલોં કે લિએ ભી મછલી ખાના મુફીદ હૈ. મગર તેલ મેં તલી હુઈ દીગર ગિઝાઓં કી તરહ તલી હુઈ મછલી ભી મુઝિરે સેહહત હૈ. કોએલે પર સેંકી હુઈ મછલી બહુત મુફીદ હૈ કેહતે હૈં કે મેદે મેં એસી મછલી કી મૌજૂદગી મેં અગર બ્લડ કોલેસ્ટ્રોલ કા મરીઝ ખૂન ટેસ્ટ કરવાએગા તો ખૂન મેં કોલેસ્ટ્રોલ કી

મિકદાર મેં કમી ઝાહિર હોગી. ⁽⁸⁾ **મછલી કા તેલ :** ઇસ કે ઇસ્તિમાલ સે ખૂન કી નાલિયોં મેં પૈદા હોને વાલી ઇબ્તેદાઈ રુકાવટોં જિન સે શિરયાનોં (યાની દિલ કી છોટી રગોં) કી સખ્તી કી વજહ સે આરિઝએ કલ્બ (યાની દિલ કી બીમારી) કા અન્દેશા હોતા હૈ, (ઇસ) સે તહફ્ફુઝ મિલ જાતા હૈ. મછલી કા તેલ ખૂન કી રગોં કી દીવારોં કો ગઢોં ઓર રુકાવટોં સે બચાતા હૈ ક્યૂંકે ઇન હી મકામાત પર કોલેસ્ટ્રોલ જમતા ઓર દૌરાને ખૂન કે લિએ રુકાવટ બનતા હૈ. ⁽⁹⁾

(1) ગર્મી સે હિફાઝત કે મદની ફૂલ, સ. 18 મુલખ્ખસન
(2) ઘરેલૂ ઇલાજ, સ. 113 મુલખ્ખસન (3) બેટા હો તો એસા !, સ. 33, 34 (4) ઘરેલૂ ઇલાજ, સ. 53
(5) ફૈઝાને સુન્નત, 1/625 મુલખ્ખસન (6) સિરાતુલ જિનાન, 1/293 (7) મેથી કે 50 મદની ફૂલ, સ. 6 મુલખ્ખસન (8) ઘરેલૂ ઇલાજ, સ. 34 (9) મછલી કે અજાઈબાત, સ. 39 મુલ્તકતન

કયા સાપ જાગતે હૈ ?

અબૂ અતીક અતારી મદની

સુવાલ : હઝરતે સય્યિદુના ઇમામે આઝમ અબૂ હનીફા رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ने कम से कम कितनी रकआत में अक कुरआन ખત્મ ફરમાया ?

જવાબ : એક રકઅત મેં. (242) مناقب ابی حنیفہ للکرمدری، ص

સુવાલ : કુરઆને પાક કી વોહ કૌન સી આયત હૈ જિસ મેં સાગ, કકળી, ગન્દુમ, મસૂર ઓર પ્યાઝ કા ઝિક હૈ ?

જવાબ : પારહ એક, સૂરએ બકરહ, આયત નમ્બર 61 મેં : ﴿قَدْ نَسَّكَ رَبَّكَ يُخْرِجُ لَنَا مِمَّا

نُتِبَتِ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلِهَا﴾

તર્જમએ કન્ઝુલ ઇમાન : તો આપ અપને રબ સે દુઆ કીજિએ કે ઝમીન કી ઉગાઈ હુઈ ચીઝેં હમારે લિએ નિકાલે કુદ સાગ ઓર કકળી ઓર ગેહૂં ઓર મસૂર ઓર પ્યાઝ.

સુવાલ : હાશિમી કિન કો કહા જાતા હૈ ?

જવાબ : અમીરુલ મોમિનીન હઝરતે અલી, હઝરતે જાફર, હઝરતે અકીલ, હઝરતે અબ્બાસ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ ઓર હારિસ બિન અબ્દુલ મુત્તલિબ કી ઓલાદ કો. (350/3, درمختار)

સુવાલ : કાબા શરીફ કે અન્દર કિતને બુઝુર્ગોં ને કુરઆને પાક ખત્મ ફરમાયા ?

જવાબ : ચાર બુઝુર્ગોં ને. અમીરુલ મોમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉસ્માન બિન અફફાન, હઝરતે સય્યિદુના તમીમ દારી, હઝરતે સય્યિદુના સઈદ બિન જુબૈર ઓર હઝરતે સય્યિદુના ઇમામે આઝમ અબૂ હનીફા رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ (237) مناقب ابی حنیفہ للکرمدری، ص

સુવાલ : શાબાન કી વોહ કૌન સી રાત હૈ જિસ મેં કોઈ દુઆ રદ નહીં હોતી ? (યાની હર દુઆ કબૂલ હોતી હૈ)

જવાબ : 15 શાબાન કી રાત. (3952/241, حدیث)

મુતાલએ કે ફવાઈદ

અલ્લાહ કે મેહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ **صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને દીન કા ઈલ્મ સીખને કી કઈ મકામાત પર તરગીબ ઈરશાદ ફરમાઈ યુનાન્યે, હઝરતે અમીરે મુઆવિયા **رَضِيَ اللهُ عَنْهُ** સે રિવાયત હૈ કે સરકારે દો આલમ **صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઈરશાદ ફરમાયા : ઐ લોગો ! બેશક ઈલ્મ સીખને સે આતા હૈ ઓર દીન કી સમઝ ગૌરો ફિક્ક સે હાસિલ હોતી હૈ.

(મજ્મૈ'૧૯/૩૯૫)

ઈલ્મે દીન સીખના “**અલ્લાહ** પાક કી રિઝા પાને, ગુનાહોં સે બચને ઓર સવાબ કમાને” કા એક અઝીમ ઝરીઆ હૈ.

જિસ તરહ ઈલ્મ શફીક ઉસ્તાદ, નેક ઈજતિમાઆત, ઉલમા કી સોહબત સે હાસિલ હોતા હૈ ઈસી તરહ અચ્છી ઓર મેયારી કુતુબ કા મુતાલઆ કરના ભી હુસૂલે ઈલ્મ કા બેહતરીન ઝરીઆ હૈ. મુતાલઆ કરને કા બુન્યાદી મક્સદ ઈલ્મ હાસિલ કરના હૈ લેકિન ઈસ કે સાથ સાથ દીગર ફવાઈદ ભી હમં હાસિલ હોતે હૈં મસલન : ♦ ઈમાન કી પુખ્તગી ♦ ઈલ્મો અમલ મં તરક્કી ♦ મારેફતે ઈલાહી કા હુસૂલ ♦ અકલો શુઝીર મં ઈઝાફા ♦ દીની ઓર દુન્યવી ઉમૂર મં તરક્કી ♦ મુખ્તલિફ તેહઝીબોં સે આગાહી ♦ કાએનાત મં ગૌરો ફિક્ક કા મૌકઅ ♦ ઈન્સાની અખ્લાક કી બેહતરી ♦ દિલો દિમાગ કો ઉમ્દા ખયાલાત સે મુઝય્યન કરના ♦ મન્ફી ઓર બે ફાએદા મસરૂફિયત સે બચના ♦ તન્કીદી ઓર તેહકીકી સલાહિયતોં કા

બઢના ♦ લોગોં કે ઈલ્મ વ તજરિબાત ઓર મુશાહદાત સે ઈસ્તેફાદા કરના ♦ મુતાલએ કે સબબ ફુઝૂલ બાતોં સે બચને કી આદત મિલના ♦ ઈન્સાન કી તખ્લીકી સલાહિયતોં કા બઢના ♦ ગમ ઓર બે ચૈની ભુલાને કા ઝરીઆ હોના ♦ અચ્છી તેહરીર કા ઈન્કિલાબ કા સબબ બનના ♦ દુન્યા મં મુસ્બત તબ્દીલી લાને કા ઝરીઆ હોના ♦ તંગ નઝરી દૂર હોના ♦ વુસ્અતે કલ્બી હાસિલ હોના ♦ દૂસરોં કે તજરિબાત સે ફાએદા ઉઠાતે હુએ ખુદ કો નુક્સાન સે બચાના ♦ મુખ્તલિફ મસાઈલ કા આસાની સે હલ મિલના ♦ બુરી સોહબત ઓર બુરે દોસ્તોં સે બચના ♦ મુઆશરતી તરક્કી કા ઝરીઆ હોના ♦ ફસાહતો બલાગત ઓર ઝહાનત મં ઈઝાફા હોના વગૈરા. હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ બુખારી **رَضِيَ اللهُ عَنْهُ** સે કિસી ને પૂછા : કયા હાફિઝે કો કવી કરને કે લિએ ભી કોઈ દવા હૈ ? આપ **رَضِيَ اللهُ عَنْهُ** ને ફરમાયા : દવા કા તો મુઝે માલૂમ નહીં, અલબત્તા આદમી કે ઈન્હેમાક ઓર દાઈમી મુતાલએ કો મં ને કુવ્વતે હાફિઝા કે લિએ મુફીદ તરીન પાયા હૈ. (હાફિઝા કેસે મઝબૂત હો ? સ. 41) **અલ્લાહ** પાક હમં ભી અચ્છી અચ્છી નિયતોં કે સાથ દીની કુતુબ કા મુતાલઆ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ, આમીન. અચ્છી ઓર મેયારી કુતુબ કા મુતાલઆ કરને કે લિએ “**માહનામા ફૈઝાને મદીના**” ઓર મક્તબતુલ મદીના કી દીગર કુતુબ ઓર રસાઈલ કા મુતાલઆ ફરમાએ.

મુહમ્મદ ઉમૈર અત્તારી મદની

ઈભ્રો હદીસ કી અહમિયત

“કુરઆને મજીદ” વોહ અઝીમ કિતાબ હૈ જિસ મેં કિસી તરીકે ઓર કિસી રાસ્તે સે ભી બાતિલ દાખિલ નહીં હો સકતા. યેહી કિતાબ ઝરીઅએ નજાત ઓર સબીલે હિદાયત હૈ, લેકિન યેહ ફવાઈદ તભી હાસિલ હો સકતે હૈં જબ ઈસ કિતાબ કે માની ઓ મફાહીમ કો કમાહક્કુલુ સમઝ કર ઈસ પર અમલ કિયા જાએ ક્યૂંકે કુરઆને પાક કે કઈ અલ્ફાઝ કે લુગ્વી વ શરઈ માના અલગ અલગ હૈં ઓર કિસ માના પર અમલ કરના હૈં ઈસ કી તાથીન કે લિએ હમૈં હદીસે મુબારકા કા સહારા લેના લાઝિમ હોગા વરના હુકમે ઈલાહી પર અમલ કરના ના મુમકિન હોગા. **અલ્લાહ** રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ને સૂરતુલ બકરહ કી ઇબ્તિદા મેં ઈરશાદ ફરમાયા : ﴿هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۝ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۝﴾

તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઈસ મેં હિદાયત હૈ ૩૨ વાલોં કો વોહ જો બે દેખે ઈમાન લાઝે ઓર નમાઝ કાઈમ રખે ઓર હમારી દી હુઈ રોઝી મેં સે હમારી રાહ મેં ઠહાઝે. (3:2:૩૧/૧૫)

ઈન આયાત મેં કુરઆન કો મુત્તકીન કે લિએ હિદાયત ફરમાયા ઓર મુત્તકીન કી જો સિફાત બયાન ફરમાઈ ઉન મેં સે એક સિફત યેહ બયાન ફરમાઈ કે વોહ સલાત કાઈમ કરતે હૈં” જબકે સલાત કા એક લુગ્વી માના હૈ ઓર એક શરઈ. લુગ્વી માના હૈ દુઆ, તસ્બીહ, રેહમત વગેરા જબ કે શરઈ માના હૈ મખ્સૂસ અરકાન ઓર તરીકા જિસ કે સાથ **અલ્લાહ** કી ઈબાદત કી જાતી હૈ. અબ ઈસ આયતે કરીમા મેં મુરાદે ખુદાવન્દી લુગ્વી માના હૈ યા શરઈ માના ? તો યેહ હમૈં હદીસે રસૂલ સે હી પતા ચલેગા ઓર હદીસે રસૂલ મેં સલાત કા શરઈ માના (મખ્સૂસ અરકાન કી અદાએગી) હી મુરાદ હૈ ન કે લુગ્વી માના. યુનાન્યે, જો બન્દા હદીસ કે બયાન કદા માનએ સલાત કો છોળ કર લુગ્વી માના પર અમલ કરતે હુવે કુરઆન પર અમલ કરેગા તો વોહ મુત્તકીન મેં શામિલ હી નહીં હોગા જબ મુત્તકીન મેં શામિલ નહીં હોગા તો ઉસે હિદાયત ભી નહીં મિલ સકેગી ઓર જો હદીસે રસૂલ કે બયાન કદા માનએ સલાત કે મુતાબિક લફઝે સલાત પર અમલ

કરેગા વોહ ઝુમરએ મુત્તકીન મેં શામિલ હો કર કુરઆન સે હિદાયત હાસિલ કર સકેગા ઓર કુરઆન સે હિદાયત હી મક્સૂદે ઝિન્દગી હૈ. યહાં સુવાલ પૈદા હોતા હૈ કે મુરાદે ખુદાવન્દી કો હદીસે રસૂલ કે ઝરીએ હી ક્યૂં મુતઅય્યન કિયા જાએ, લુગત કે ઝરીએ ક્યૂં નહીં ? ઈસ કા જવાબ કુરઆને મજીદ કે મુતઅદદ મકામાત પર મૌજૂદ હૈ કે રબ તબારક વ તઆલા ને અપને મેહબૂબ **અલ્લાહ** કે કલામ વ ઈરશાદાત કો ખાસ અહમિયત અતા ફરમાઈ ઓર ઉન પર અમલ કરને કા સરાહતન હુકમ ઈરશાદ ફરમાયા યુનાન્યે, ઈરશાદે રબ્બાની હૈ :

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَنَّاهُمْ عَلَىٰ قَائِمَتِهِمْ ۖ﴾

તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઓર જો કુછ તુમ્હેં રસૂલ અતા ફરમાઝે વોહ લો ઓર જિસ સે મન્ન ફરમાઝે બાઝ રહો. (7:૧:28) ઈસ આયતે મુબારકા મેં લફઝે “મા” હૈ ઓર “મા” મૌસુલા ઉમૂમ પર દલાલત કરતા હૈ કે જો કુછ ભી તુમ્હેં રસૂલ અતા કરે લે લો, તો ઈસ ઉમૂમ મેં અકવાલો અહાદીસે રસૂલ ભી શામિલ હૈં તભી ઈસ આયત કા મફહૂમ દુરુસ્ત હો સકેગા વરના મુતલક કો બગેર કરીને કે મુકય્દ કરના લાઝિમ આએગા જો કે દુરુસ્ત નહીં ઓર નઝમે કુરઆન કે ખિલાફ હૈ.

ઈસી તરહ એક દૂસરે મકામ પર રબ તબારક વ તઆલા ને અપને મેહબૂબ કો બયાન વ તાથીને મઆની કે ઈખ્તિયાર કે બારે મેં ઈરશાદ ફરમાયા :

﴿وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ الَّذِي فِيهِ نَصْرٌ مِّنَّا وَتَعْلِيمٌ ۖ﴾

તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઓર એ મેહબૂબ હમ ને તુમ્હારી તરફ યેહ યાદગાર ઉતારી કે તુમ લોગોં સે બયાન કર દો જો ઉન કી તરફ ઉતરા ઓર કહીં વોહ ધ્યાન કરે. (44:૫:14) ઈસ આયતે મુબારકા મેં રબ્બે ઝુલ જલાલ ને વાઝેહ તૌર પર અપને મેહબૂબ કો બયાને કિતાબ કા ફરમાયા હૈ ઓર મેહબૂબ **અલ્લાહ** જબ બયાને કિતાબ ફરમાઝેગે તો ગૈરે કુરઆન કે ઝરીએ સે હી કલામ ફરમા કર બયાન ફરમાઝેગે ઓર મેહબૂબ **અલ્લાહ** જબ ગૈરે કુરઆન કે ઝરીએ કલામ ફરમાતે હૈં તો વોહ કલામ “હદીસ” હી કેહલાતા હૈ. તો સાબિત હુવા કે બયાને કિતાબ કે લિએ હદીસ અતમ વ અશદ ઝરીઆ હૈ બગેર હદીસ કે કુરઆન કે મઆની ઓ મતાલિબ સે તફહીમ હાસિલ કર કે હિદાયત વ નજાત હાસિલ નહીં હો સકતી. લેહાઝા “ઈલ્મે હદીસ” ફેહૂમે કુરઆન કે લિએ ઈન્તિહાઈ ઝરૂરી હૈ બલકે ઈલ્મે હદીસ કે સમઝને મેં કુરઆને પાક કે સમઝને સે ઝિયાદા મેહનત કી હાજત હૈ ક્યૂંકે હદીસ કી મારિફત સે હી કુરઆન ફેહૂમી હાસિલ હોતી હૈ.

અલ્લાહ પાક હમૈં કુરઆનો હદીસ કા સહીહ ફેહૂમ અતા ફરમાએ. આમીન

મુહમ્મદ અબૂ બક રઝવી અત્તારી

સુન્નાત કી અહમ્મિયત

આકા કરીમ ﷺ ને ફરમાયા : જિસ ને મેરી સુન્નાત સે મુંહ મોળા વોહ મુઝ સે નહીં.

(5063: حدیث: 421/3, (بخاری) એક ઔર જગહ ઇરશાદ ફરમાયા : જિસ ને મેરી સુન્નાત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઔર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નાત મેં મેરે સાથ હોગા. (175: حدیث: 55/1, (مشکوٰۃ المصابیح))

નબિયે રેહ્મત, શફીએ ઉમ્મત ﷺ મેં બેશુમાર હિક્મતેં હેં. આઈએ સાઈન્સ કી રૌશની મેં સુન્નાત કી હિક્મતેં મુલાહઝા કરતે હેં :

ઝમીન પર બેઠ કર ખાના તનાવુલ કરના સુન્નાત હૈ, ઇસ કી સાઈન્સી તેહકીક યેહ હૈ કે ઝમીન પર બેઠ કર ખાને સે ખાના બેહતર તૌર પર હઝમ હોતા હૈ ક્યૂંકે ઝમીન પર બેઠને સે જિસ્મ ઝિયાદા આરામ દેહ હાલત મેં હોતા હૈ. નીચે બેઠ કર ખાને સે કમર, રાન ઔર ટાંગોં કે ઉઝલાત મેં લયક પૈદા હોતી હૈ ઔર દર્દોં સે નજાત મિલતી હૈ. ઝમીન પર બેઠ કર ખાના ખાને સે દિલ કી સેહ્હત બેહતર હોતી હૈ ઔર દૌરાને ખૂન ભી બેહતર હો જાતા હૈ જિસ કે નતીજે મેં દિલ કી બીમારિયોં, ખુસૂસન હાર્ટ અટેક કા ખદશા બહુત કમ હો જાતા હૈ. (મુખ્તલિફ વેબ સાઈટ્સ)

પાની બેઠ કર પીના સુન્નાત હૈ ઔર ઇસ કી હિક્મત યેહ હૈ કે પાની દોનોં ગુર્દોં મેં જાતા હૈ, ખળે હો કર પીને સે એક ગુર્દોં મેં જાતા હૈ જિસ સે દૂસરા ગુર્દોં ફેલ હોને કા અન્દેશા હૈ. (મુખ્તલિફ વેબ સાઈટ્સ)

વુઝૂ કરને કી 14 સુન્નાતેં હેં ઇન મેં સે ત્રીન સુન્નાતેં યેહ હેં (1) દોનોં હાથ ધોના (2) કુલ્લી કરના (3) નાક મેં પાની ચઢાના.

(નમાઝ કે અહકામ, સ. 12)

ઇસ કી હિક્મત યેહ હૈ કે પાની કા રંગ, ઝાએકા ઔર બૂ તબ્દીલ હો જાએ તો બાઝ સૂરતોં મેં ઇસ પાની સે વુઝૂ દુરુસ્ત નહીં હોતા.

હાથ ધોને સે પાની કા રંગ માલૂમ હોગા, કુલ્લી કરને સે પાની કા ઝાએકા માલૂમ હોગા ઔર નાક મેં પાની ચઢાને સે પાની કી બૂ માલૂમ હોગી. અબ અગર પાની દુરુસ્ત હોગા તો ફર્જ અદા કરેંગે પાની ચેહરા ધોએંગે.

મિસ્વાક કરના ભી આકા કરીમ ﷺ કી પ્યારી સુન્નાત હૈ, (ઇસ્લામ કી બુન્યાદી બાતેં, સ. 248) મિસ્વાક કરને કે બહુત સે ફવાઈદ હેં જિન મેં સે ચન્દ યેહ હેં : ♦ મિસ્વાક કરને સે બલગમ દૂર હોતા હૈ ♦ મિસ્વાક અક્લ બઢાતી ♦ આંખોં કી બીનાઈ તેઝ કરતી હૈ ♦ સબ સે બળા ફાએદા કે ઇસ સે અલ્લાહ કી રિઝા હાસિલ હોતી હૈ.

સલામ કરના આદમ ﷺ કી સુન્નાત હૈ, મુસાફરા કરના સુન્નાતે સહાબા ﷺ બલ્કે સુન્નાતે રસૂલ હૈ, ઠેહર ઠેહર કર બાત કરના ભી સુન્નાતે સરકાર હૈ, જુમેરાત કો સફર કી ઇબ્તિદા કરના ભી સુન્નાત હૈ. આકા કરીમ ﷺ કા ફરમાન હૈ : રાત કો સફર કરો ક્યૂંકે ઝમીન લપેટ દી જાતી હૈ. સુર્મા લગાના ભી હમારે પ્યારે આકા કરીમ ﷺ કી પ્યારી પ્યારી સુન્નાત હૈ. મેહમાન કો દરવાઝે તક રુખ્સત કરના ભી હમારે આકા કી પ્યારી પ્યારી સુન્નાત હૈ. ખુશ્બૂ લગાના, બાલોં મેં તેલ લગાના ઔર જુમ્આ કે દિન ગુસ્લ કરના સુન્નાતે રસૂલ હૈ.

(માખૂઝ અઝ સુન્નાતેં ઔર આદાબ, બહારે શરીઅત)

મુહમ્મદ કી સુન્નાત કી ઉલ્લંત અતા કર

મેં હો જાઊં ઉન પર ફિદા યા ઇલાહી

મેં સુન્નાતોં કી ધૂમેં મચાતી રહૂં કાશ

તૂ દિવાની એસી બના યા ઇલાહી

યા રબ્બે મુસ્તફા ! હમેં અપને પ્યારે હબીબ

ﷺ કે સદકે સુન્નાતોં પર પાબન્દી સે અમલ કી તૌફીક અતા ફરમા.

اٰمِيْن بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

બિન્તે ઇકબાલ અત્તારિય્યા

ફેઝાને મદીના (માસિક)

શાદિયોં કો સસ્તા કીજિએ !!!

અજ : શૈબે તરીકત, અમીરે એહલે સુન્નત હજરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી دامت برکاته العالیہ

આજ કલ મુઆશરે ને શાદી બિયાહ કો મેહંગા કર દિયા હૈ, હાલાંકે મેં અગર મુબાલગા કરતે હુવે કહૂં કે નિકાહ તો બિલ્કુલ મુફત હૈ તો ગલત નહીં હોગા ક્યૂંકે પૈસે ન હોં તો નિકાહ ભી નહીં હોગા એસા નહીં હૈ, અલબત્તા નિકાહ મેં મર્દ પર મહર કી અદાએગી લાઝિમ હોતી હૈ, ઈસ કી ભી મિકદાર શરીઅત મેં કમ સે કમ દો તોલે ઔર સાઢે સાત માશે ચાંદી યા ઉસ કી રકમ હૈ જો કે આજ કલ કે હિસાબ સે ચન્દ હજાર રૂપૈ બનતી હૈ, ઝિયાદા મહર કી કોઈ હદ બયાન નહીં હુઈ મગર ઇતના ઝિયાદા ભી મુકરર ન કિયા જાએ કે વોહ મર્દ પર બોઝ બને. દાવતે વલીમા સુન્નત હૈ, વલીમા યેહ હૈ કે શબે ઝિકાફ કી સુબહ કો અપને દોસ્ત વ અહબાબ, અઝીઝો અકારિબ ઔર મહલ્લે કે લોગોં કી હસ્બે ઇસ્તિતાઅત ઝિયાફત કરે, વલીમે કે લિએ ભી કોઈ હોલ બુક કરવાના ઝરૂરી નહીં. મેરા નિકાહ મસ્જિદ મેં હુવા થા, મેરી દરખવાસ્ત પર મુક્તિએ આઝમ મુફતી વકારુદ્દીન સાહિબ رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ તશરીફ લાએ ઔર ઉન્હોં ને મેરા નિકાહ પઢાયા, હમારે એક પળોસી થે જિન કા ઘર બળા થા ઉસ મેં મેરા વલીમા હુવા, મેં ને અપના ઘર ભી દુલ્હન કી તરહ નહીં સજાયા થા, બસ ચન્દ એક ટ્યૂબ લાઈટ્સ લગા લી થી, વોહ ટેપ રેકોર્ડર કા દોર થા તો મેં ઉસી પર નાત શરીફ કે કેસેટ ચલાતા થા, **અલ્લાહ** પાક કા બળા કરમ હૈ કે હમારે યહાં ગાને બાજે કા તો તસવ્વુર ઉસ વક્ત ભી નહીં થા. اللهم મેહંદી માઈયોં વગૈરા કી રસ્મ હમ ને નહીં કી થી, અફસોસ ! આજ કલ બહુત બુરા હાલ હૈ. મંગની, મેહંદી, માઈયોં, રુખ્સતી ઔર વલીમે વગૈરા તકરીબાત મેં જો **અલ્લાહ** عز وجل વ રસૂલ صلی اللہ علیہ وسلم કો નારાઝ કરને વાલે કામ કિએ જાતે હેં ઉન કા શુમાર હી નહીં, ઇન કે ઇલાવા લળકે વાલે લળકી વાલોં સે જો તરહ તરહ કી ડીમાન્ડ્ઝ કરતે હેં યેહ એક અલગ દુન્યા હૈ, બસા અવકાત ઉન ડીમાન્ડ્ઝ કો પૂરા કરતે કરતે લળકી વાલે અપને ઘર કી ઝરૂરત તક કી ચીઝેં બેચ દેતે હેં યહાં તક કે બાઝ અવકાત તો કર્જોં તલે દબ જાતે હેં મગર ફિર ભી દૂલ્હે મિયાં ઔર ઉસ કે ઘર વાલોં કા દિલ નહીં ભરતા. માં બાપ અપની બેટી કો જહેઝ મેં અપની ખુશી સે કુછ ન કુછ દેતે હી હેં મગર દૂલ્હે વાલોં કી તરફ સે મુતાલબા હરગિઝ નહીં હોના ચાહિએ. બાઝ દૂલ્હે તો એસે ભી હોતે હેં જો શાદી કે બાદ ભી સુસરાલ વાલોં કે ટુકળોં પર પલને કા પેહલે હી સે ઝેહન બના લેતે ઔર અપને મકાસિદ કો પૂરા કરને કે લિએ શાદી કે બાદ અપની બીવી કે ઝરીએ માલી ફાએદા ઉઠાતે હેં, યાદ રખિએ ! શાદી સે પેહલે જહેઝ કે નામ પર ઔર શાદી કે બાદ ભી દૂલ્હા યા ઉસ કે ઘર કે અફરાદ કી તરફ સે મુતાલબે કરના દુરુસ્ત નહીં ઔર દૂલ્હા કે મુતાલબે પર દૂલ્હા યા ઉસ કે ખાનદાન વાલોં કે શર સે બચને કે લિએ જો કુછ માલ ઉન કો દિયા ગયા વોહ રિશ્વત હૈ ઔર રિશ્વત કા લેના દેના દોનોં કામ હરામ હેં. લળકે કી ડીમાન્ડ્ઝ પર દેને વાલા બાપ યા લળકી કા ભાઈ વગૈરા તો અપની ઇઝ્જત બચાને ઔર અપની બેટી યા બહન કો રુખ્સત કરને ઔર ઉસે ખુશ દેખને પર મજબૂર હોતે હેં, લેકિન માંગને વાલા ગુનાહગાર હૈ. **અલ્લાહ** કરીમ હમ સબ કો મિલજુલ કર જહેઝ કે નામ પર ડીમાન્ડ્ઝ કે ઇસ નાસૂર કો ખત્મ કરને ઔર શાદિયાં આસાન કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. اٰمِيْن بِحَاجَةِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّی اللہُ عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

નોટ : યેહ મઝમૂન યકુમ(યાની પેહલી) રબીઉલ આબિર 1441 હિ. કે મદની મુઝાકરે કી રૌશની મેં તય્યાર કર કે અમીરે એહલે સુન્નત دامت برکاته العالیہ કો ચેક કરવાને કે બાદ પેશ કિયા જા રહા હૈ.

رحمۃ اللہ علیہ આશિકાને રસૂલ કી મદની તેહરીક દાવતે ઇસ્લામી તકરીબન દુન્યા ભર મેં 107 સે અઈદ શોબાજાત મેં દીને ઇસ્લામ કી ખિદમત કે લિએ કોશાં હૈ.